

DOĞU-BATI MEDENİYETLERİNİN İNŞASINDA TARİH, KÜLTÜR, SANAT, FELSEFE VE DİN

TİMAV
TÜRKİYE İMAM HATİPLİLER VAKFI

TÜRKİYE İMAM HATİPLİLER VAKFI YAYINLARI

Kongre / Sempozyum / Toplantı: 5

Sayfa düzeni/kapak:

Kapak: Yasin Tan / markalog

İç Düzen: Esra Doğan / Enes Tecim / Samil Aydın

Baskı/cilt:

SEBAT OFSET MATBAACILIK

Fevzi Çakmak Mh. Hacı Bayram Cd. No: 57

Tel: +90 332 342 0153 Karatay-KONYA

sebat@sebat.com

KTB.S.No: 16198 - Basım Tarihi: NİSAN 2018

DOĞU-BATI MEDENİYETLERİNİN İNŞASINDA TARİH, KÜLTÜR, SANAT, FELSEFE VE DİN

Editörler:

Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR

Prof. Dr. Ertan ÖZENSEL

TİMAV
TÜRKİYE İMAM HATİPLİLER VAKFI

İÇİNDEKİLER

VAKIF, MEDENİYET VE SANAT.....	11
PROF. DR. AHMET ÇAYCI	
FOUNDATION, CIVILIZATION, AND ART	12
PROF. DR. AHMET ÇAYCI	
MEDENİYETİN BÂNİLERİ VE MEDENİYET ŞEHRİNİN KALBI	13
PROF. DR. ALİ AKPINAR	
FOUNDERS OF CIVILIZATION AND HEART OF THE CIVILIZATION CITY	14
PROF. DR. ALİ AKPINAR	
THE QUEST FOR ILM AND HIKMAH AS AN AGENT OF ISLAMIC CIVILIZATION	15
PROF. DR. BİLAL KUŞPINAR	
MEDENİYETLERİN İNŞASINDA PEYGAMBERLERİN ROLÜ	16
PROF. DR. İBRAHİM COŞKUN	
CONSTRUCTION OF CIVILIZATIONS THE ROLE OF PROPHETS.....	17
PROF. DR. İBRAHİM COŞKUN	
KIRIM TATAR MİLLİ KİMLİĞİNİN MUHAFAZASINDA ÖZBEKİSTAN'IN ROLÜ.....	18
PROF. DR. KEMAL ÖZCAN	
THE ROLE OF UZBEKISTAN IN THE PROTECTION OF THE CRIMEAN TATAR NATIONAL IDENTITY .	19
PROF. DR. KEMAL ÖZCAN	
MEDENİYET İNŞASINDA DİN VE EĞİTİM	20
PROF. DR. MUHİDDİN OKUMUŞLAR	
RELIGION AND EDUCATION IN CONSTRUCTION OF CIVILIZATION	21
PROF. DR. MUHİDDİN OKUMUŞLAR	
FARABİ'YE GÖRE MEDİNETÜ'L-FAZILA/MEDENİYETİN KURUCU DİNAMİKLERİ.....	22
PROF. DR. MUSTAFA DEMİRCİ	
ACCORDING TO FARABI FOUNDING AND DYNAMICS OF CIVILIZATION OR “MEDINET AL-FAZILA” .	23
PROF. DR. MUSTAFA DEMİRCİ	
FARKLI MEDENİYET ÇEVRELERİNİN TÜRKÇE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	24
PROF. DR. MUSTAFA TOKER	
DIFFERENT CIVILIZATION CIRCLES'S INFLUENCES ON TURKISH.....	25
PROF. DR. MUSTAFA TOKER	
TÜRK İSLAM MEDENİYETİNİN SANAT TEMELLERİ.....	26
PROF. DR. MUSTAFA YILDIRIM	
ART BASES OF TURKISH ISLAMIC CIVILIZATION	27
PROF. DR. MUSTAFA YILDIRIM	

NÜBÜVVET VE MEDENİYET İLİŞKİSİ	28
PROF. DR. RAMAZAN ALTINTAŞ	
RELATIONSHIP BETWEEN PROPHETHOOD AND CIVILIZATION	29
PROF. DR. RAMAZAN ALTINTAŞ	
KÜLTÜREL SÜREKLİLİK VE MEDENİYET OLUŞUMUNDAKİ ROLÜ	30
PROF. DR. SİNAN GÖNEN	
CULTURAL CONTINUTY AND ITS ROLE ON THE CIVILISATION PROCESS	31
PROF. DR. SİNAN GÖNEN	
CULTURE OF THE GREAT SILK ROAD IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF NATIONAL TOURISM	32
ASSOC. PROF. AKMARAL MALDYBEK	
ÖZBEKİSTANLI ÂLİM ZEMAHŞERÎ'NİN ŞÂZ KIRAATLARE YAKLAŞIMI.....	33
DOÇ. DR. ALİ ÖGE	
TÜRK EDEBİYATININ İLK YAZILI MAHSULLERİNDEN AHMED-İ YESEVÎ'NİN DÎVÂN-I HİKMET'İNDE MİRACİYYE İZLERİ	34
DOÇ. DR. HİKMET ATİK	
MİRACİYYE'S MARKS IN AHMED-I YESEVI'S DIVAN-I HIKMET THAT THE FIRST WRITTEN PRODUCTS OF TURKISH LITERATURE	36
ASSOC. PROF. HİKMET ATİK	
HAZÎNÎ DÎVÂN'INDA ORTA ASYA ŞEHİRLERİNE YAPILAN ATIFLAR	38
DOÇ. DR. İBRAHİM KUNT	
REFERRALS TO CENTRAL ASIA CITIES IN HAZÎNÎ'S POETRY	39
ASSOC. PROF. DR. İBRAHİM KUNT	
KUR'ÂN'DA BARIŞI ÇAĞRIŞTIRAN KAVRAMLARIN ANALİZİ (ER-RAGİB'İN EL-MUFREDÂT ÖRNEĞİ)40	
DOÇ. DR. MEHMET YOLCU - ARŞ. GÖR. AYŞE TOKAY	
ANALYSIS OF THE CONCEPTS ASSOCIATED PEACE IN THE QURAN (ER-RAGIB'S EL-MUFREDIT SAMPLE)	41
ASSOC. PROF. MEHMET YOLCU - R. A. AYŞE TOKAY	
KURUCU UNSURLARI BAĞLAMINDA MEDENİYETLERİN ORTAYA ÇIKIŞ, DEVAMLILIK, GERİLEME VE DÜŞÜŞ KOŞULLARI: KAVRAMSAL BİR ANALİZ	42
DOÇ. DR. MURAT ARICI	
THE EMERGENCE, CONTINUITY, DECLINE AND FALL CONDITIONS OF CIVILIZATIONS IN THE CONTEXT OF FOUNDING CONSTITUENTS	43
ASSOC. PROF. MURAT ARICI	
İSMAİLİLİK'TE ZAHİR-BATIN AYIRIMI	44
DOÇ. DR. MUZAFFER TAN	
DISTINCTION OF ZAHIR AND BATININ ISMAILIS.....	45
ASSOC. PROF. MUZAFFER TAN	

ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ

ASSOC. PROF. ZİKİRİA ZHANDARBEK.....	46
VAKIF MEDENİYETİ VE GÜNÜMÜZE YANSIMALAR	47
DR. ÖĞR. GÖR. AHMET AKMAN	
THE ENDOWMENT-SPIRITED CIVILIZATION AND ITS IMPLICATIONS FOR TODAY'S WORLD	49
ASSIST. PROF. AHMET AKMAN	
KAZAKİSTAN COĞRAFYASINDAKİ DİNİ DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	51
DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET ARAS	
EVALUATION OF RELIGIOUS STATUS IN KAZAKHSTAN GEOGRAPHY	52
ASSIST. PROF. AHMET ARAS	
“KUR’ÂN MEDENİYET TASAVVURU’NUN ÜÇ TEMEL DİNAMİĞİ (KİTAP, MİZAN VE DEMİR)”	53
DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KÜÇÜK	
THREE FUNDAMENTAL DYNAMICS OF QUR'AN CIVILIZATION (BOOK, ORDER AND IRON)	54
ASSIST. PROF. AHMET KÜÇÜK	
TÜRK-İSLAM MEDENİYETİNİN KORUNMASINDA EDEBİ ŞAİRLERİN ÖNEMİ (MEHMET AKİF ERSOY VE MAĞCAN CUMABAYEV ÖRNEĞİ).....	55
DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ BAYKAN	
THE IMPORTANCE OF THE LITERARY POETS IN THE PROTECTION OF TURKISH-ISLAMIC CIVILIZATION (SAMPLE OF MEHMET AKIF ERSOY AND MAĞCAN CUMABAYEV)	57
ASSIST. PROF. ALİ BAYKAN	
FELSEFE VE MEDENİYET ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	59
DR. ÖĞR. ÜYESİ HACI AHMET ŞİMŞEK - ŞEYMA BENLİ	
RELATIONSHIP BETWEEN PHILOSOPHY AND CIVILIZATION	60
ASSIST. PROF. HACI AHMET ŞİMŞEK - ŞEYMA BENLİ	
EĞİTİM AÇISINDAN BUHARA VE SEMERKANT MEDRESELERİNİN TÜRK İSLAM MEDENİYETİNDEKİ YERİ.....	61
DR. ÖĞR. ÜYESİ İLYAS ERPAY	
THE PLACE OF MADRASAHS OF BUCHARA AND SAMARKAND IN TURKISH-ISLAMIC CIVILIZATION IN EDUCATION	62
ASSIST. PROF. İLYAS ERPAY	
TÜRKİSTAN’DA İLMİHAL KÜLTÜRÜNÜN ARKA PLANI: AHMED-İ YESEVÎ’NİN DİVÂN-I HİKMET’İNDE İSLAM İBADET İLKELERİ	63
DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL BİLGİLİ	
THE BACKGROUND OF THE ILMIHAL CLAVICLE IN TURKESTAN: ISLAMIC WORSHIP PRINCIPLES IN AHMAD-I YASAWI’S DIVAN-I HEKMAT	64
ASSIST. PROF. İSMAİL BİLGİLİ	

FIKİH PERSPEKTİFİNDEN YARATILIŞI DEĞİŞTİRME, FITRATI BOZMA VE İNSANLIĞIN GELECEĞİ	65
DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL YALÇIN	
CHANGING CREATION, CORRUPTING NATURE AND THE FUTURE OF MANKIND	66
ASSİST. PROF. İSMAİL YALÇIN	
HOW CAN TURKISH ACADEMIC RELIGIOUS STUDIES FACILITATE PEACE BUILDING WITH EUROPE AND NORTH AMERICA?	67
ASSİST. PROF. KEMAL ENZ ARGON	
MEDENİYETLER BARIŞMASININ ÖNÜNDEKİ BİR BÜYÜK ENGEL: EVANJELİZM VE EVANJELİSTLER .	68
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUAMMER ULUTÜRK	
A BIG OBSTACLE IN FRONT OF CIVILIZATIONS' RECONCILIATION: THE EVANGELISTS AND EVANGELISM	69
ASSİST. PROF. MUAMMER ULUTÜRK	
MEDENİYETİN KORUNMASININ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN TEMİNATI OLARAK DİL.....	70
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMED ERSÖZ	
THE LANGUAGE AS A GUARANTEE OF CONSERVATION AND SUSTAINABILITY OF CIVILIZATION	71
ASSİST. PROF. MUHAMMED ERSOZ	
HİNT ALT KITASI HUKUK BİRİKİMİNİN MEZHEPSEL UZLAŞMAYA KATKISINA BİR ÖRNEK: KEŞMİRİ'NİN İHTİLAF TEORİSİ	72
DR. ÖĞR. ÜYESİ MUHAMMET RAŞİT AKPINAR	
AN EXAMPLE OF INDIAN SUBCONTINENT'S ACCUMULATION OF LAW KNOWLEDGE CONTRIBUTING TO THE SECTARIAN RECONCILIATION: KASHMIRI'S DISPUTE THEORY	73
ASSİST. PROF. M. RAŞİT AKPINAR	
ORTAÇAĞ'DA HİNT OKYANUSU'NDA DOĞU-BATI ETKİLEŞİMİNDE MÜSLÜMAN TÜCCARIN ROLÜ	74
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİHAL ŞAHİN UTKU	
THE ROLE OF THE MUSLIM MERCHANT IN THE INTERACTION BETWEEN THE EAST AND THE WEST IN THE INDIAN OCEAN IN THE MIDDLE AGE	76
ASSİST. PROF. NİHAL ŞAHİN UTKU	
KUR'AN'DA MEDENİYET, NÜBÜVVET VE ŞEHİR İLİŞKİSİ	77
DR. ÖĞR. ÜYESİ SÜLEYMAN NAROL	
RELATIONSHIP BETWEEN CIVILIZATION, PROPHECY AND URBAN IN THE QUR'AN	79
ASSİST. PROF. SÜLEYMAN NAROL	
THE FOUNDATIONS OF RELIGIOUS PLURALISM IN ISLAM.....	80
DR. SEYED HASSAN HOSSEİN	
HOW MEDICINE AND PHYTOTHERAPY CAN CONTRIBUTE TO CROSS CULTURAL RELATIONS AND PEACE-BUILDING EFFORTS	81
DR. ZELİHA ÜSTÜN ARGON	
RUS ORYANTALİSTLERİN KUR'AN'A OLAN ÖNYARGILARI (KLİMOVİÇ ÖRNEĞİ).....	82
DR. ZHAKHANGİR NURMATOV	

THE PREJUDICES OF RUSSIAN ORIENTALISTS TO THE QURAN (KLIMOVICH EXAMPLE).....	83
DR. ZHAKHANGİR NURMATOV	
COMPARING OF IBN KHALDUN AND HERBERT SPENCER: VIEWS ON THE CONDUCT OF WAR&PEACE	84
LECT. AYŞE YAŞAR ÜMÜTLÜ	
İSLAM İLİM MEDENİYETİNİN ELEŞTİRİ KÜLTÜRÜNE İMAM MÂTURÎDÎ'NİN KATKISI: HASAN EL-BASRÎ'NİN KUR'AN YORUMUNA YÖNELTİĞİ BAZI ELEŞTİRİLER MEYANINDA.....	85
ARŞ. GÖR. ESAT SABIRLI	
IMAM MATURIDI'S CONTRIBUTION TO THE CRITICAL CULTURE OF ISLAMIC SCIENCE CIVILIZATION: IN THE CONTEXT OF HIS CRITICISM OF HASAN EL-BASRI'S INTERPRETATION OF QURAN.....	86
R.A. ESAT SABIRLI	
AMERİKA'DA MÜSLÜMAN ZENCİ BİR LİDER: WARİTH DEEN MUHAMMED VE BİR HAREKETİN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ	87
ARŞ. GÖR. FEYZA DOĞRUYOL	
AN AFRO-AMERICAN LEADER IN AMERICA: WARITH DEEN MOHAMMED AND THE TRANSFORMATION STORY OF A MOVEMENT	88
R.A. FEYZA DOĞRUYOL	
MEDENİYET-TEMEDDÜN İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA KUR'ANCI SÖYLEMİN YIKIMLARI	89
ARŞ. GÖR. FURKAN ÇAKIR	
DEMOLITIONS OF QUR'ANISM DISCOURSE IN THE CONTEXT OF RELATIONSHIP BETWEEN CIVILIZATION AND TEMEDDUN	90
R. A. FURKAN ÇAKIR	
MEDENİYET VE MİMARİ: ELHAMRA SARAYI ÖRNEĞİNDE ENDÜLÜS MEDENİYETİNE YÖNELİK FELSEFİ, SANATSAL VE BİLİMSEL BİR OKUMA.....	91
ARŞ. GÖR. KERİME NUR EFLATUN	
CIVILIZATION AND ARCHITECTURE: A PHILOSOPHICAL AN ARTISTIC AND A SCIENTIFIC READING ON THE ANDALUSIAN CIVILIZATION IN THE CASE OF THE ALHAMBRA.....	92
R.A. KERİME NUR EFLATUN	
İBNİ CÜBEYR'E GÖRE SİCİLYA ADASI VE II. WILLİAM İDARESİ ALTINDA SİCİLYA'DA MÜSLÜMANLARIN DURUMUNA BİR BAKIŞ	93
ARŞ. GÖR. MUSTAFA ENES KAAAN KILIÇ	
A LOOK AT SICILIAN ISLAND AND SITUATION OF MUSLIMS IN SICILY UNDER WILLIAM II'S ADMINISTRATION ACCORDING TO IBNI CUBAYR	94
R. A. MUSTAFA ENES KAAAN KILIÇ	
AHMED YESEVÎ'NİN HİKMETLERİNDE ŞERİAT-TARİKAT DENGESİ.....	95
ARŞ. GÖR. SAMİ BAYRAKCI	
BALANCE BETWEEN SHARIA AND TARIQAH IN THE HIKMAHS OF AHMAD YASAWI	96
R.A. SAMİ BAYRAKCI	

İSLAM MEDENİYETİ ÖRNEKLİĞİNDE HERMENÖTİK BİR MEDENİYET KURAMINA GİRİŞ	97
ARŞ. GÖR. YASİN YILMAZ	
INTRODUCTION TO HERMENEUTICAL CIVILIZATION THEORY IN THE CASE OF ISLAMIC CIVILIZATION	98
R.A. YASİN YILMAZ	
MEDENİYETLER İTTİFAKI VE ÇATIŞMASI BAĞLAMINDA AVRUPA'DA YÜKSELEN İSLAMAFOBİ	99
MAG. TUNAHAN DÜR	
THE RISING OF ISLAMOPHOBIA IN EUROPE IN THE CONTEXT OF THE ALLIANCE AND CLASH OF CIVILIZATIONS	100
MAG. TUNAHAN DÜR	
MEDENİYET İNŞASINDA EDEBİYATIN ROLÜ	101
İBRAHİM KEŞ	
THE ROLE OF LITERATURE IN CIVILIZATION	102
İBRAHİM KEŞ	
DİN VE DİL İLE BİRLİKTE DİN DİLİNİN MEDENİYET İNŞASINDAKİ ROLÜ.....	103
ABDULLAH BASMACI	
THE ROLE OF THE LANGUAGE OF RELIGION AND RELIGION IN THE CONTRUCTION OF CIVILIZATION	104
ABDULLAH BASMACI	
ASTROLOJİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI (FELSEFİ BİR ANALİZ DENEMESİ)	105
HAKAN YAPICI	
ASTROLOGY'S YESTERDAY, TODAY AND TOMORROW (EXPERIMENT OF A PHILOSOPHICAL ANALYSIS).....	106
HAKAN YAPICI	

VAKIF, MEDENİYET VE SANAT

Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Türk-İslam Sanatları Tarihi ABD

acayci@konya.edu.tr

Vakıflar, maddi ve manevi kültürün birlikteliğinin tezahürüdür. Meselenin bu boyutuna etik ve estetik değerler üzerinden yaklaşmak gerektiğini bu çalışmanın kısıtlı sınırları dâhilinde vurgulamakta yarar vardır. Özellikle vakıfların dinî kapsamındaki ihsân/etik ile cemâl/estetik boyutunun ortaya konulması elzemdir. Bu noktadan olmak üzere mevcut çalışma, etik ve estetiğin teolojik ve felsefi boyutuyla anlam kazanacaktır. İhsan/etiğin İslamî boyutuyla sevap kazanmak ne kadar teorik bir uygulama ise cemâl/estetiğin mekâna sirayet etmesi ise meselenin diğer tarafındaki pratik/ameli boyutunu teşkil etmektedir. Özellikle İslam filozoflarının ortaya koyduğu metodolojik yaklaşımlar ve tasavvuf erbabının temayülleri; etik ve estetiğin bir birini tamamlayan değerler olduğu hatta geleneğin büyük oranda ikilinin birlikteliği şeklinde cereyan ettiğini göstermektedir. İşte bu çalışmayla vakıfların çok fazla dikkate alınmayan yönlerinin tespiti hedeflenmektedir.

Gayrimenkullerden oluşan mimari yapılar zamana meydan okumasıyla ülkenin aidiyet belgeleri durumuna gelmiştir. Vakıf müesseseleri, mimari ile mücessem vaziyet almış ve dolayısıyla medeniyete katkı sağlamıştır. Bu noktadan olmak üzere İslam medeniyetinin oluşum sürecinde en önemli itici gücü durumundaki vakıflar, ortaya koydukları mimari yapılar ile medeniyetin somut boyutunu teşkil etmişlerdir. Vakıflar aracılığıyla inşa edilen binalar kadar onların bakım ve onarım süreci sayesinde yapılar ayakta kalabilmiş ve günümüze kadar intikal edebilmişlerdir. Bu tür müdahaleler vakıflardaki sürekliliğin en önemli amilleri olmuştur.

FOUNDATION, CIVILIZATION, AND ART

Prof. Dr. Ahmet ÇAYCI

The foundations are an appearing of the unity of material and spiritual culture. It is useful to emphasize in the limited borders of this work that it is necessary to approach this dimension through ethical and aesthetic values. Particularly, it is essential to detect the philanthropic / ethical and artistic / aesthetic dimension of the foundations within the scope of religion. From this point, the present work will gain meaning with the theological and philosophical dimension of ethics and aesthetics. How the acquiring merit for the Islamic dimension of philanthropic / ethical is a theoretical practice, the presence of aesthetics in the space constitutes the dimension of practical of the other side of the case. Especially the methodological approaches of Islamic philosophers and tendencies of Competents of Sufism shows that ethics and aesthetics complement each other, even as well as the fact that the tradition takes place in the form of a combination of the two great proportions. With this work, it is aimed to determine the often-ignored aspects of foundations.

The architectural structures consisting of real estates has become the belonging documents of the state by challenging time. The foundation associations have a solid formed with architecture, thus it contributed to the civilization. From this point, the most important motivation force in the formation process of the Islamic civilization, the foundations constitutes the concrete aspect of civilization with architectural constructions the revealed. Through the maintenance and repair process, the buildings were able to survive and were able to reach the day-to-day as much as the buildings built through the foundations. Such interventions have been the most important factors of continuity in the foundations.

MEDENİYETİN BÂNİLERİ VE MEDENİYET ŞEHRİNİN KALBI

Prof. Dr. Ali AKPINAR

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Tefsir ABD

lakpinar1@gmail.com

Yüce Yaratıcı, *ellerimle yarattım*¹, *canımdan can kattım*² buyurarak nitelediği insanı, sınav için dünyaya gönderirken onu başıboş bırakmamıştır. Ona doğruyu yanlıştan ayıran akıl nimeti bahşettiği, onun için kâinat sayfalarını uyarıcı ayetlerle donattığı gibi, hemcinslerinin en seçkinlerinden peygamberler göndererek ona seslenmiş ve onun yolunu aydınlatmıştır. Medeniyetin bânileri peygamberler, insanların dünya ve ahiret mutluluğu için koşturmuşlardır. Kendileri de şehirli olan Peygamberler, insanlığın medenî bir hayat yaşaması için onların yaşadıkları yerleri medeniyet merkezi haline getirmeyi amaç edinmişlerdir. Kur'ân, Hz. Yunus'un yüz bin hatta daha fazla nüfusa sahip metropol şehirlerinden bahseder.³ Şehirlerin nüfus yoğunluğu kadar değerler yoğunluğuna sahip olması da önem arz eder. Son Peygamberin insanı eğitmeye başladığı yer de *Şehirlerin Merkezi/Ümmü'l-Kur'â* olan Mekke'dir. O'nun hicret sonrası yeniden inşa ettiği şehir de Medine'dir. Onun gelişiyile Mekke, mükerrer olmuş, Yesrib önce *Medine*'ye dönüşmüş, sonra da *münevver* şehir olmuştur.

İslam şehirleri, Medine örnekli olarak kurulmuşlardır. Medine/medeniyet *din* kökünden türemiştir. Nüfusu, coğrafi konumu ne olursa olsun bir yerleşim yerinin gündemine değerler mecmuası *din* geldiğinde orası şehir statüsüne dönüşecek ve o yerleşim yeri gelişerek medeniyet merkezi olacaktır. Onun için Yâsîn suresinde kıssaları anlatılan elçiler, bir Karye'ye gelirler, orada tevhid mücadelesi başlatırlar, orada tevhid gündeme geldiğinde artık orası *Karye* iken *Medine* olmuştur.⁴ Elçilerin Karyeye gelme amacı, Ashab-ı karyenin hidayete ermesi ve medeni bir hayatı yaşamalarıdır.

Sunmayı düşündüğümüz tebliğde İslam'ın yerleşim yerlerini nasıl medeniyet merkezi model şehirlere dönüştürdüğünü tarihteki örnekleriyle anlatmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Din, Medine, Medeniyet, Peygamberler*

¹ 38 Sâd 75.

² Hicr 15/29, Sâd 38/72

³ Saffât 37/147.

⁴ Bkz. Yâsîn 36/13, 20.

FOUNDERS OF CIVILIZATION AND HEART OF THE CIVILIZATION CITY

Prof. Dr. Ali AKPINAR

Almighty Creator did not leave the person who referred to as "I have created him with my hands and made him live from my life" alone, when he sent him to the world for the examination. Human beings, who have bestowed the blessing that separates the righteous from the wrong and endowed the pages of the universe with warning signs for them, sent mankind among the most elite of his fellow men and called to him and enlightened his way. Prophets who were founder of civilizations ran for the people's happiness of the world and the hereafter. The Prophets, who are also urban people, have aimed to make humanity the place where they live for a civilized life, to become a center of civilization. The Qur'an refers to metropolitan cities with more than a hundred inhabitants where is Hz. Yunus lived. It is also important that the cities have as much density as the population density. The place where the last Prophet began to educate people is Mecca, which is the center of the cities / Umm al-Qur'a. Medina was the city that he rebuilt after migration. By his advent, Mecca became a miracle, Yasrib first turned into Medina, and then he became a municipality.

Islamic cities were established as examples of the Medina. Medina / civilization derives from the root of religion. Regardless of the population or geographical position, the value of a settlement will change into the status of the city when the religion reaches its agenda and that settlement will develop and become a center of civilization. Therefore, the envoys who are described in short in Yâsîn come to a Qaryah (village), where they initiate a struggle for tawhid, when there has been a day of unity, it is not Qaryah but Medina. The purpose of the messengers is to come to the Qaryah, the life of the Qaryah people is a life-threatening and civilized life.

In this paper, we will try to explain how Islam transforms the settlements into civilized center model cities with historical examples.

Keywords: Religion, Medina, Civilization, Prophets

THE QUEST FOR ILM AND HIKMAH AS AN AGENT OF ISLAMIC CIVILIZATION

Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR

Necmettin Erbakan Üniversitesi Felsefe Tarihi Anabilim Dalı

bkuspinar@konya.edu.tr

From the very beginning of Islam, the Qur'an and the Prophet have set for Muslims, among others, at least two fundamental goals to pursue: the quest for ilm (knowledge) and the quest for hikma (wisdom). Muslims then regarded these two goals as their religious duties and even "their lost properties" and, as a result, began undertaking journeys beyond their geographical, religious and ethnic boundaries in searching for knowledge and wisdom. All of these efforts of Muslims eventually led to the miraculous flowering of Islamic civilization, which in turn supplied substantial –intellectual, philosophical and scientific- materials for the development and advancement of the Western civilization. Needless to say, Muslims' overall accomplishments in all aspects of human endeavors and the flourishing of their civilization thereof stemmed from the above-mentioned two remarkable features of Islam, i.e. the quest for knowledge and the quest for wisdom. For they not only afforded a progressive worldview for Muslims with a holistic vision of life, but also served for them as an agent or a driving force to expand their understanding of the world and create an open civilization by freely interacting with other cultures and civilizations. Philosophical traditions in Islamic civilization, along with other intellectual, theological and mystical schools, though they had essentially originated within the primary sources of Islam, owed their further proliferations and developments to the traditions of the other civilizations, as a consequence of Muslims' search for knowledge and wisdom.

MEDENİYETLERİN İNŞASINDA PEYGAMBERLERİN ROLÜ

Prof. Dr. İbrahim Coşkun

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi İDKAB Öğretmenliği ABD

ibrahimcoskun@hotmail.com

Kur'an kıssalarında, geçmişte yaşayan medeniyetler; bunların ortaya çıkışı, yükselişi ve çöküşleri, bunun nedenleri, sonradan gelenlere dengeli ve kalıcı medeniyetler kurma noktasında yol göstermektedir. İlk peygamber Hz.Âdem'den son peygamber Hz.Muhammed'e kadar bütün peygamberler vahyin kılavuzluğunda, insana yeryüzü hilâfetinin gerektirdiği doğrultuda medeniyetler kurabilme yollarını göstermişlerdir. Bu sebeple bütün peygamberler, insanlık tarihinde önemli medeniyetlerin temsilcileri olmuşlardır.

Peygamberlik sadece dünyevi bilgiler açısından lüzumlu değildir. Belki de insan dünyevi açıdan duyduğu ihtiyacın kat kat fazlasını dini açıdan hisseder. Çünkü insanın akıl ve duygulardan başka bir bilgi kaynağı yoktur. Bunların her ikisi de dini ihtiyaçları karşılama imkanından yoksundur. Peygamberler ve ilahi kitaplar olmadan doğru bir Allah tasavvuru ve detaylı bir ahiret inancı akıl ile elde edilemez. Bunlar olmayınca dünya hayatı için elzem olan doğru, kapsamlı ve tutarlı bir değerler sistemi oluşturulamaz. Çoğu defa siyasi, askeri, ilmi veya daha başka alanlarda başarılı olmuş kişilerin dini reddettikleri için nefsanî arzuları tanrılaştırarak artan enerjileri ile medeniyete katkı sağlamak yerine onu boşa tüketmişlerdir. Bazıları da belirli zaman ve eşyayı uğurlu yahut uğursuz saymak, atalara veya kabirlere tapmak, ruh göçüne (tenasüh) inanmak gibi boş hurafelere inanmışlar ve gülünç durumlara düşmüşlerdir. Daha da vahim olanı Firavunlar ve Karunlar gibi tarih boyunca sağlam değerler sistemine sahip olmayan ancak önemli siyasi ve ekonomik güce sahip olan bazı kişiler, ideolojik saplantıları yada kişisel hırsları uğruna hükmettikleri insanlara her türlü zulmü ve haksızlığı reva görmüşlerdir. Dolayısıyla bunlar medeniyetlerin yozlaşmasına veya yıkılmasına da sebep olmuşlardır.

Hadîd Sûresi'nin 25. âyeti bize, küresel ölçekli evrensel bir medeniyet tasavvurunun nasıl hayata geçirilebileceğinin ipuçlarını hem de son derece çarpıcı ve kapsamlı bir şekilde veriyor: "*Andolsun ki biz elçilerimizi açık açık bürhanlarla [belgelerle / delillerle] gönderdik ve insanların adâleti ayakta tutmaları için, [elçilerimizle birlikte] Kitâb'ı ve Mîzân'ı indirdik. Bir de kendisinde hem çetin bir sertlik, hem de insanlar için menfaatler bulunan hadîd'i [demiri] indirdik....*"

Dikkat edilirse Allah, burada müminlere hitap etmiyor; bütün insanlığa hitap ediyor ve insanlığın sorunlarının hâl yoluna konulmasının "Kitap", "Mîzân" ve "Hadîd" dinamiklerinin hayata geçirilmesiyle mümkün olabileceğini hatırlatıyor bize. Ve bu işi doğrudan peygamberlere yüklüyor. Artık peygamber gelmeyeceğine ve âlimler de peygamberlerin vârisleri olarak açıkça beyan edildiğine göre, bu işi, peygamberlerin varisleri olan âlimler gerçekleştirmekle yükümlüdürler. Ayetteki sıralama elbette tesadüfi değildir. O halde insanı yaratılış maksadına ulaştırabilecek üstün bir medeniyetin inşası, öncelikle akıl ve duyu bilgisinin yanında kuşatıcı bir vahiy bilgisi ve bu bilgiyi hayata aktaracak peygamberlik müessesesi ile mümkündür. Ayette belirtilen medeniyet için gerekli unsurların doğru ve hedefine uygun bir şekilde uygulanması ancak peygamberlik müessesesi ve ilahi kitaplar sayesinde gerçekleşebilir. Fakat yaşadığımız çağda bu nasıl hayata geçirilecektir? Biz öncelikle bu konuda hedefe ulaşmanın İslam düşüncesinde öncelikle akıl-vahiy dengesinin kurulmasından geçtiğine inanmaktayız. Günümüzde daha çok "akıl ve nass" başlığı altında tartışılan birçok görüş ve düşünce ileri sürülmektedir. Ancak bu görüş ve düşüncelerin çoğu epistemoloji boyutuna yönelik derin tahlillerden yoksundur. Biz özellikle tebliğimize yeni medeniyet arayışlarının yoğun bir şekilde devam ettiği bir dönemde, insanın fıtratına uygun kuşatıcı üstün bir medeniyetin kurulmasında epistemolojik anlamda Kur'an ve sünnetten nasıl istifade edilebileceğine dair kanaatlerimizi ve bunun önündeki engelleri aktarmaya çalışacağız.

Anatar Kelimeler: Medeniyet, Vahiy, Akıl, İslam, Peygamberler

CONSTRUCTION OF CIVILIZATIONS THE ROLE OF PROPHETS

Prof. Dr. İbrahim Coşkun

In the Qur'an, the civilizations that lived in the past; their emergence, their ascension and decline, were the reason that lead to the establishment of balanced and lasting civilizations for later generations. From the first prophet, Prophet Adam, to the last prophet, Prophet Mohammad; all the prophets showed the ways of building the Khilafat in the direction of human civilization in the guidance of the revelation. For this reason all the prophets, they were representatives of important civilizations in human history.

Prophecy is not only necessary in terms of earthly knowledge. Perhaps it is felt religiously more than what you need in a worldly sense. Because there is no other source of information other than the mind and the senses. Both of these also lack the ability to meet religious needs. Without prophets and divine books, a true image of Allah and the afterlife cannot be obtained with the mind. Without them, an accurate, comprehensive and consistent system of values can not be created which is essential for world life. Because people who have been successful in political, military, scientific, or other fields often deny religion, they have wasted their energy instead of contributing to their energies and civilization by deifying their misguided desires. Some of them believed in idle hoaxes, such as counting certain times and people to be lucky or ominous, to worship idols or tombs, to believe in the mood of the soul (tenasüh), and they fell into ridiculous situations. Even worse, those who did not have a system of sound values throughout the history, such as the Pharaohs and the Kings, but who possessed considerable political and economic power, saw all kinds of persecution and injustice in people who ruled for their ideological obsession and for their personal ambitions. Therefore, they have also caused the degeneration or destruction of civilizations.

The 25th verse of the Hadîd section gives us the clues as to how to imagine a universal civilization on a global scale, as well as an extremely striking and comprehensive way: "We sent aforetime our messengers with Clear Signs and sent down with them the Book and the Balance (of Right and Wrong), that men may stand forth in justice; and We sent down Iron, in which is great might, as well as many benefits for mankind, that Allah may test who it is that will help, Unseen, Him and His messengers: For Allah is Full of Strength, Exalted in Might."

If it is noted, Allah does not address the believers here; is addressing all humanity and reminds us that putting the problems of mankind into solution is possible only if the dynamics of "Book", "Mîzân" and "Hadîd" are passed on. And he's loading it directly into the prophets. Now that the prophet is not coming, and the scholars are clearly declared as the followers of the prophets, they are obliged to perform this work, the scholars who are the heirs of the prophets. The order of the Ayett is surely not random. In that case, the construction of a superior civilization, which can reach the aim of creation, is possible only with knowledge of reason and sensation, and with envy of revelation and this prophecy of the prophecy that will convey the knowledge. In the verse, It can only be realized through the prophetic institution and the divine books that the elements necessary for the civilization mentioned above are applied in a proper manner. But how will this life be in the age we live in? We believe that first of all, in reaching the goal in this respect and in the thought of Islam, the reasoning-revelation balance has to be established. Nowadays, many opinions and thoughts argued under the title of "opinion and thought" are put forward. However, most of these opinions and thoughts lack deep analysis of the epistemological dimension. We will try to convey our convictions about how to utilize the Qur'an and Sunnah in epistemological sense and the obstacles in front of it in the establishment of a supreme civilization suitable for the human nature in a period when the search for new civilization continues intensively.

Key words: Civilization, Revelation, Reason, Islam, Prophets

KIRIM TATAR MİLLİ KİMLİĞİNİN MUHAFAZASINDA ÖZBEKİSTAN'IN ROLÜ

Prof. Dr. Kemal ÖZCAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı

kozcan50@gmail.com

Bildirim konusunu 1944 yılında Kırım'dan sürgün edilen Kırım Tatar halkının varoluş mücadelesinden bir kesit oluşturmaktadır. II. Dünya Savaşı sırasında Alman işgaline uğrayan Kırım, Sovyet ordusu tarafından yeniden ele geçirildikten sonra, burada yaşayan Kırım Tatarlarının tamamı Almanlarla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle vatanlarından sürgün edildiler. Sürgünden sonra Kırım'daki Kırım Tatar kültürüne ait ne varsa hepsi yok edilmeye başlandı. Sürgünlerin yerlerine Rus ve Ukraynalılar başka yerlerden getirilerek yerleştirildi. Müsadere edilen evler, eşyalar ve diğer mallar yeni yerleşimcilere verildi. Coğrafi isimler Rus isimlerle değiştirildi. Sürgün edilenlerin çok büyük bir kısmı Özbekistan topraklarına yerleştirildi. Özbekistan Kırım Tatarları için bir kurtuluş, yeniden doğuş adına büyük bir şans olmuştu.

Bu çalışma ile sürgüne maruz kalanların hatıralarından ve döneme ışık tutan Sovyet arşiv belgeleri esas alınarak, sürgüne gönderildikleri Özbekistan'da yaşadıkları zorluklar, verilen hayat mücadelesi anlatılacaktır.

İlk başlarda Sovyet propagandasının etkisi ile Kırım Tatarlarına karşı öfkeli ve hırçın olan Özbek halkı, zaman geçtikçe ve Kırım Tatar halkını tanıdıkça, aynı dine ve soya mensup olduklarını, aynı dili konuştuklarını gördükçe, onlara kucak açmıştır. Sürgün hayatının zorlukları altındaki Kırım Tatarları Özbek kardeşleri tarafından uzatılan bu eli sıkı sıkıya kavramış ve vatana dönüş için verdikleri milli mücadele hareketinin gelişip büyümesinde, milli kimlik ve kültürün muhafaza edilmesinde Özbek halkının büyük desteğini görmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özbekistan, Kırım Tatarları, 1944 Sürgünü

***THE ROLE OF UZBEKISTAN IN THE PROTECTION OF THE CRIMEAN TATAR
NATIONAL IDENTITY***

Prof. Dr. Kemal ÖZCAN

The subject of the paper is a section from the existence struggle of the Crimean Tatar people who were deported from Crimea in 1944. During the II. World War the German invaded Crimea. After Crimea was recaptured by the Soviet army, all of the Crimean Tatars living here were expelled from their homelands on the grounds that they were cooperating with the Germans. After the expellee, the Crimean Tatar culture was started to be destroyed. Russian and Ukrainians from other places were brought to the places of the exiles. The confiscated houses, commodities and other commodities were given to the new settlers. Geographical names were changed to Russian names. A large part of the exiled people were placed in the territory of Uzbekistan. Uzbekistan has had a great chance of liberation and revival for the Crimean Tatars.

This study will be based on Soviet archival documents that reflect the memories of those who have been subjected to exile and their return. The difficulties and the existential struggles in Uzbekistan will be explained.

At first, the Uzbek people were angry and had a grim attitude towards the Crimean Tatars because of the influence of Soviet propaganda. As time passed and they get to know the Crimean Tatar people they welcomed them because they saw that they had the same religion and language. The Crimean Tatars experiencing the difficulties of exile life, take the given support from the Uzbeks. They have received great support from the Uzbek people in the development of the national struggle for their return to their homeland and the preservation of their national identity and culture.

Keywords: Uzbekistan, Crimean Tatars, Deportation in 1944

MEDENİYET İNŞASINDA DİN VE EĞİTİM

Prof. Dr. Muhiddin Okumuşlar

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi ABD

muhiddinokumuslar@gmail.com

Medeniyet, günümüzde çokça tartışılan; kimilerince yüceltilirken kimileri tarafından eleştirilen Batı kökenli muğlâk bir kavramdır. Kavram kullanılmaya başladığından bu güne Batı'da olduğu kadar İslam Dünyasında da çok farklı yaklaşımlarla izah edilmiş; söz konusu yaklaşımlar arasındaki tartışmalar günümüze kadar önemini korumuştur. Medeniyet ve eğitim ilişkisini ele alacağımız bu başlık altında, kavramsal tartışmaları ve medeniyet olgusunun ne'liğini dile getirmek yerine medeniyeti ortaya çıkaran arka planı tespitle eğitimin yerini belirlemeye çalışacağız.

Medeniyet; varlığı, varoluşu, bilgiyi, ahlakı, sanatı ve maneviyatı anlamlandırma çabasının sonucudur. Bu anlamlandırma çabasını tanımlar belirler ve bunlar da toplumun değerleri anlamına gelir. Medeniyete bu şekilde yaklaştığımızda ilkel bir toplumdaki bahsetmemizin imkânı azalır. Zira her toplum yaşadığı hayata dair her şeyi anlamlandırma çabası içindedir ve ürettiği her şey bu anlamlandırmaya göre şekillenir. Diğer bir ifadeyle toplum kendine ait değerlere göre şekillenen bir dünya kurmaya çalışır ki bu sürecin adı da eğitimidir. Eğitim, bir medeniyet oluşturma süreci ve medeniyetin devamını ve gelişmesini sağlayan yegâne unsurdur.

Toplumların değerleri denildiğinde ise karşımıza din çıkmaktadır. İster inanç sistemi, ister yaşam biçimi olarak algılayalım; din değerlerin kaynağıdır. Her bir insan, belli inançlara ve buna bağlı olarak bir yaşam biçimine sahiptir ki bu da o kişinin dini anlamına gelir. Bu nedenle dinden soyutlanmış bir medeniyet olgusundan bahsedemeyiz; medeniyeti şekillendiren yegâne amil dindir. Tarih boyunca bütün medeniyetler, toplumlarının dinine göre şekillenmiş; dinin ilahi ya da paganist olması durumu değiştirmemiştir.

Medeniyetin dine göre şekillenmesi, bir medeniyetin başkalarından hiç etkilenmeden kurulacağı anlamını taşımamaktadır. Çünkü her toplumun ürettiği eserlerde başka medeniyetlerden etkilenme kaçınılmaz; hatta gereklidir, diyebiliriz. Burada toplumun ürünlerini medeniyet seviyesine çıkaran özgünlüktür; bileşenlerinden her ne kadarını başkasından alırsa alsın, kendi değer yapısını ve ölçülerini değiştirmeden, diğer bir ifadeyle dini referanslarına uyma süzgeciyle sentez yapabilesidir.

RELIGION AND EDUCATION IN CONSTRUCTION OF CIVILIZATION

Prof. Dr. Muhiddin Okumuşlar

Civilization is much debated today; it is a vague concept of Western origin which has been criticized by some while it has been exalted by others. As the concept began to be used, it has been explained in much different ways in the Islamic world as well as in the Western world. These discussions among these different approaches are still very much important. In our paper, we will discuss the relationship between civilization and education. Rather than voicing the conceptual debates and the implications of civilization, we will try to determine the background importance of education in shaping civilization.

Civilization is the effort to make sense of creature, existence, knowledge, morality, art and spirit. Definitions determine this process and these are the values of the society. When we approach this subject in this manner, it is more difficult to talk about a primitive society. Indeed every society is in an effort to make sense of everything about life and everything it produces is shaped by these meanings. In other words, the society tries to establish a world shaped according to its own values, which is the definition of education. Education is the process of building a civilization and the only element that enables the continuation and development of civilization.

When the values of the societies are mentioned, religion comes to mind. Whether it is a belief system or a lifestyle; religion is the source of values. Each person has certain beliefs and a life style depending on it, which means this lifestyle is the religion of that person. For this reason, we cannot talk about the existence of a civilization without referring to religion; the only factor that shapes civilization is religion. Throughout history, all civilizations have been shaped according to the religion of their society; religion being divine or paganist does not change this fact.

Civilization being shaped by religion does not mean that a civilization will be established without being influenced by others. It is inevitable to be influenced by other civilizations; and yet it might be even necessary. Here is the authenticity that brings the products of the society to the level of civilization; you can take any component from someone else but authenticity is the ability of synthesizing these components without altering their own value structure and measures, in others words, without altering the religious references.

FARABİ'YE GÖRE MEDİNETÜ'L-FAZILA/MEDENİYETİN KURUCU DİNAMİKLERİ

Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Ortaçağ Tarihi ABD

mdemirci@selcuk.edu.tr

Fârâbî'nin "Erdemli Şehir" kavramsallaştırması ve erdemli toplumun işleyişi ile ilgili geliştirdiği düşünceler ve felsefi görüşleri dikkatli incelendiğinde, XIX.- XX. yüzyıl tarih ve medeniyet filozoflarının medeniyetlerin kuruluşu ile ilgili geliştirdikleri teoriler ile büyük benzerlikler göstermektedir. Onun Erdemli Şehrin kuruluşu ile ilgili görüşleri, adeta bir medeniyetin hangi dinamiklere bağlı olarak kurulacağını mükemmel bir izahıdır. Adeta "Erdemli Şehir" in kuruluşu ile ilgili Fârâbî'nin görüşleri medeniyetlerin kuruluşu ile ilgili modern tarih felsefelerinin önünü açmıştır.

Farabi'ye göre Erdemli Toplumun/medeniyetin kuruluşu için dört temel şart vardır:

1) Bu şehrin ilk kurucusunu (Reisu'l-Evvel) ya Faal akıl ile temas kuran (Peygamber) ya da Filozof olmalıdır. Ona göre böyle kimselerin reisliği diğer insani reisliklerden önce gelir. Çünkü Erdemli bir şehrin yöneticisi sıradan bir insan olmaz; yöneticilik iki şeyle olur; ya yaratılış veya tabiat bakımından yetenekli olmalıdır. Ya da yöneticilik bakımından irade ve tutumları meleke olarak kazanmış olmalıdır. Elbette bu özellikler istidadı olan insanlarda gelişip ortaya çıkacaktır. Bu da ya bir peygamber olur ya da bir filozof "Faal akıl/ vahiy" alan kimsedir.

2) İkinci olarak bu şehirler evrenin taklidi olmalıdır, çünkü içinde yaşadığımız evren ve müşahade ettiğimiz canlılar âlemi Allah'ın eseridir. İnsan bundan daha mükemmeli tasarayamayacağından, onu taklit etmesi gerektiğini savunur.

3) Üçüncü olarak Fârâbî'ye göre, Erdemli Şehrin kurulması için asgari şehir toplumu olmalıdır. İnsanlar şehir ortamında

a) değişik mesleklerde uzmanlaşırlar. Şehir bu uzmanlaşmayı zorlayan bir işlev görür ve hayat her ince meslek dalında yetkin ve profesyonel bireyleri yetiştirir. Çünkü insanlar her iş için elverişli değildir.

b) Farklı dil, kültür ve etnografiyle etkileşim içine girer ve tecrübe paylaşımında bulunur. Bu da onların yetkinleşmesini sağlar.

c) Şehirde insanların kullandığı dil, tecrübe ve etkileşim soyut düşünme imakını verir. Dildeki zenginleşme, zihinsel gelişmeyi de beraberinde getirir. Bilm ve düşünce gelişir.

d) Şehirdeki mesleki uzmanlaşma ve refah, sanatların gelişimine sağlar.

4) Ortak Gaye (Gayetu'l-Gusva) ve Aşk ve Adalet: Fârâbî'nin düşüncesinde "Erdemli Şehrin" insanların hem bu dünyada, hem de öbür dünyada saadete erişebilmesi için iki vazgeçilmez temel unsur koyar: Adalet ve Aşk. Burada adalet sosyal denge ve birliğin teminatıdır. Aşk ise birleştirici bir unsur olarak işlev görür.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet-Farabi-Erdemli Şehir

**ACCORDING TO FARABI FOUNDING AND DYNAMICS OF CIVILIZATION OR
“MEDINET AL-FAZILA”**

Prof. Dr. Mustafa Demirci

Farabi's views on the establishment of the virtuous city (*Medinetü'l-fadıla*) and the views of the philosophers of history on the establishment of the civilizations show great similarities. These views of Fârâbî on establishment of civilisations have opened the way to modern philosophers of history about the establishment of civilizations. Therefore, Farabi's view on virtuous society (*Medinetü'l-fadıla*) should be considered as civilization in modern sense.

Farabi sets forth four basic premises for the establishment of the "Virtuous City":

1) The first founder (Reisu'l-Evvel) must either be the Messenger (The Prophet) or the Philosopher who is in contact with the faith. According to him, the heads of such people come before the other human heads. Because the manager of a virtuous city is not an ordinary person; management becomes two things; must be capable of creation or nature.

2) Secondly, these cities must be imitations of the universe, because the universe we live in and the living things we see are the work of God. Since humankind can not design more perfect than the creation of God. For this reason he must imitate of creation of God. This is the counterpart to the search for trust and stability, and it requires the establishment of new systems.

3) Thirdly, according to Fârâbî, there must be a minimum urban community for the establishment of the virtuous city. People in the city environment

- a) specialize in different professions,
- b) interact with different languages, cultures and ethnographies,
- c) develop the abstract thought of language, experience and interaction,
- d) contribute professional specialization prosperity, advancement of the arts.

4) Common Goals (Gayetu'l-Gusva): The virtuous city (*Medinetü'l-fadıla*) must have common ideals for people to have access to happiness both in this world and in the rest of the world. All this to ensure that it puts two indispensable basic elements: Justice and Love. Here, justice is a guarantee of social balance and unity. Love acts as a unifying element.

Key words: Civilization-Farabi- Virtuous City -Islamic Civilization.

FARKLI MEDENİYET ÇEVRELERİNİN TÜRKÇE ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Prof. Dr. Mustafa Toker

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

mustafatoker@gmail.com

Türkler, tarih sahnesine çıkmalarından itibaren farklı medeniyet çevrelerine girmişlerdir. Her girdikleri medeniyet, Türkçe üzerinde birtakım değişimlere sebebiyet vermiştir. Biz bu bildiride Türkçenin farklı medeniyet çevrelerinden ne şekilde etkilendiğini anlatmaya çalışacağız.

Bugün elde bulunan en eski Türk dilli yadigârlar Orhun Abideleri veya Köktürk Yazıtları denilen taşlara kazınmış kitabelerdir. Bu kitabelerde kullanılan dil, Türklerin farklı medeniyetlerle tanışmadan önceki Türkçe olduğu için son derece arı denilebilecek bir dildir. Sonraki yüzyıllarda, Türklerin farklı coğrafyalara dağılmaları, hâkim unsur olan Türk topluluklarının farklılaşması, farklı medeniyetlerle tanışmaları, farklı medeniyet dairelerine girmeleri vb. sebeplerle Türkçenin, elde bulunan ilk mahsullerine oranla arılığını yitirdiğini görmekteyiz.

Köktürkleri yıktıktan sonra Orhun bölgesinin hâkimi durumuna geçen Uygurlar, Kırgızların onları yenip Orhun bölgesi dışına atmalarından sonra, bugün Çin sınırları içerisinde bulunan Tarım havzasına yerleşirler. Orhun bölgesindeyken Köktürkler gibi Gök Tanrı inancına mensup olan Uygurlar, burada Çin medeniyeti ve Çinliler içerisinde yaygın olan önce Manihaizm, ardından da Budizm inancını benimsemeye başlarlar. Böylece farklı bir medeniyet dairesine giriş yapmış olurlar. Manihaist ve Budist inancın tesiriyle çeşitli dillerden Uygur Türkçesine eserler tercüme edilmeye başlanır. Bu tercümeler esnasında daha önce dilde bulunmayan birtakım dinî kavram ve terimlerin yanı sıra başka kelimelerin de Türkçeye girdiği görülür.

Uygurların hâkimiyetlerini yitirip tarih sahnesinden çekilmelerinin ardından o coğrafyada miladi onuncu yüzyıldan itibaren İslam dini tanınmaya başlanır. Türklerin kurmuş olduğu bir diğer devlet olan Karahanlılar zamanında Türkler başka bir medeniyetin içine girerler. Karahanlı hükümdarının Müslüman olmasıyla birlikte Türklerin büyük bir kısmı kitleler hâlinde İslam dinini kabul ederek yeni bir medeniyete dâhil olmuş olurlar. Türklerin en uzun süre içinde bulunacakları İslam medeniyeti de ister istemez dil üzerinde etkili olur. Daha önceki medeniyetten kalma dinî kavram ve terimlerin yerini artık yeni medeniyetin dili olan Arapça kavram ve terimler almaya başlar. İslam medeniyeti, Türklerin en uzun süre içinde bulunduğu medeniyet olduğu için Türkçeyi en fazla etkileyen medeniyet olmuştur. Türk topluluklarının çoğuluğu 19. yüzyıla kadar İslam medeniyeti içerisinde yer almışlardır.

19. yüzyıldan itibaren Türklerin en büyük devleti olan Osmanlı İmparatorluğu artık zayıflamaya başlayınca kökü dışarda olan birtakım idarecilerin de etkisiyle geri kalmışlığın faturası İslam dinine kesilmeye başlanmış ve kurtuluşun medeniyet değiştirmekle mümkün olabileceği fikri ön plana çıkarılmıştır. Bu fikrin ağırlık kazanmasıyla birlikte batıya ayak uydurmak için birtakım ıslahatlar yapılmaya başlanmıştır. Bu ıslahat ve yenileşme çabalarıyla birlikte Osmanlı Devleti kendisini başka bir medeniyetin içerisinde bulmuştur. Özellikle II. Abdülhamit Han'ın tahttan indirilmesinden sonra devlet tam olarak "batıcılar"ın idaresi altına girmiştir. Böylece artan batı hayranlığı neticesinde batı kökenli kelimelerin, özellikle de Fransızca kelimelerin, Türkçeye girmeye başladıkları görülür.

Osmanlı Devletinin yıkılmasının ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti devleti de Osmanlı Devletinin son zamanlarında dâhil olunmaya başlanan Batı medeniyetinin takipçisi olmuştur. Batı medeniyeti de her alanda olduğu gibi dil alanında da etkisini göstermiştir. Bu dönemde başlatılan Öztürkçecilik akımıyla dildeki İslam medeniyeti kalıntılarının atılması amaçlanmış, bu yapılırken de Türkçenin kurallarına uymayan birtakım kelime ve terimler de üretilmiştir. Hâlen içerisinde bulunduğumuz bu süreçte özellikle 1980'den sonra küreselleşen dünya ile birlikte Türkiye'de de her alanda olduğu gibi dil alanında da birtakım değişimlerin yaşandığına şahit olmaktayız. İnternetin ve sosyal medyanın hayatın her kesimini hâkimiyeti altına aldığı günümüzde de Türkçe birtakım yapay kelimelerin, kavramların ve batı kökenli terimlerin istilasına uğramış durumdadır.

Anahtar Kelimeler: Türkler, Türk Dili, medeniyet değişimi, İslam medeniyeti, Batı medeniyeti

DIFFERENT CIVILIZATION CIRCLES'S INFLUENCES ON TURKISH

Prof. Dr. Mustafa TOKER

The Turks have entered different civilization circles since their appearance on the stage of history. Every civilization in which They entered caused some changes on Turkish. In this paper we will try to explain how Turkish has been affected from different civilization circles.

The earliest Turkish linguistic relics present today are the inscriptions engraved on stones called Orhon Monuments or Köktürk Inscriptions. The language used in these inscriptions can be considered an ultimately pure language because it is the Turkish Language before the Turks have not met different civilizations yet. In following centuries we observe that Turkish has lost its purity compared to first products at hand for some reasons such that the Turks have spreaded on different lands, differentiation of dominant Turkish communities and meeting with different civilizations, entering in different civilization circles etc.

Uighurs who became the ruler of Orhon territory after laying the Kokturks low, and after being defeated and deported out of Orhon territory, populated on the agricultural basin now located in the borders of China. The Uighurs who once had the faith of tengrism like Kokturks while they were in Orhon territory, have firstly begun to adopt Manichaeism and then Buddhism that were widely common in Chinese civilization and Chinese people. Thus they have entered a different civilization circle. With the influence of Manichaist and Buddhist beliefs, works are started to be translated into Uighur Turkic from various languages. During these translations, it is seen that some other words along with some religious concepts and terms which have not been found before in the language have entered into Turkic.

After Uighurs has lost their sovereignty and disappeared from the stage of the history, Islam has begun to be popular from tenth century a.d. in that lands. The Turks entered in another civilization in the age of Karakhanids which was a state established also by Turks. A large part of the Turks entered in a new civilization by accepting the Islamic religion as masses with the Karahanid ruler becoming a Muslim. The Islamic civilization in which the Turks will be present for the longest time also has an effect on the language. Religious concepts and terms from previous civilizations would have been replaced by Arabic concepts and terms that are now the language of the new civilization. Islamic civilization has been the civilization that influenced Turkish the most because it is the civilization that Turks have been in for the longest time. The majority of Turkish communities have lived in Islamic civilization until the 19th century.

Since the 19th century, when the Ottoman Empire, the greatest state of the Turks, began to weaken, with the influence of some administrators who rooted outside, Islamic Religion has started being blamed for backwardness and the idea that salvation could be possible by changing civilization was brought to the forefront. With this idea gaining weight, some reforms have begun to be made to adapt to the west. Along with these reforms and innovation efforts, the Ottoman State found itself in another civilization. Especially II. After Abdulhamid Khan's descent from the throne, the state was fully under the administration of the "pro-westerns". Thus, it can be seen that western originated words, especially French words, are beginning to enter the Turkic language as a result of increasing western admiration.

The Republic of Turkey established after the fall of the Ottoman Empire has also been a follower of the Western Civilization, which began to be included in the last period of the Ottoman Empire. Western civilization has also been influential in the field of language as it is in every field. With the movement of pure-turkish fanaticism started during this period, it was aimed to remove the remnants of the Islamic civilization in the language and while doing this a number of words and terms were produced that did not comply with the rules of Turkish. We are witnessing that some changes in language as well as in all areas are experienced in this process we are still in especially in globalized world also with Turkey. Today, when the Internet and social media dominate every part of life, Turkish have been invaded by artificial words, concepts and western originated terms.

Anahtar Kelimeler keywords

Turks, Turkish Language, civilization change, Islamic Civilization, Western Civilization

TÜRK İSLAM MEDENİYETİNİN SANAT TEMELLERİ

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Türk-İslam Sanatları Tarihi ABD

yildmustafa@gmail.com

Amaç: Türk İslam Medeniyetinin Sanat Temellerini, İslam Öncesi Türk dönemleri olan Hun, Göktürk ve Uygur çağlarından temellendirerek İslamî dönemle buluşturmaya amaçladık.

Bulgular: İslam Öncesi Türk dönemine ait inanç, mitoloji ve kültür değerlerinin bir medeniyet ifadesi olarak Orta Asya coğrafyasında nasıl şekillendiğini gösteren sanat eserlerinin varlığı.

Sonuç: Arkeolojik araştırmalarla elde edilmiş olan sanat eserlerinden en önemlileri ile konu temellendirilmiş olarak medeniyete katkısının iddia edilmesi sonucu için ulaşılabilen materyalleri değerlendirmek

Tartışma: Türk İslam Medeniyetinin Sanat Temellerini görmezden gelen çeşitli çevrelerin yok sayma iddialarına karşı Medeniyetimizin temelleri ortaya konulacaktır. Sanatsal ve Estetik değerlerimizin dönemsel ve coğrafi etkileri üzerine bir tartışma açılması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Türk, İslam, Sanat.

ART BASES OF TURKISH ISLAMIC CIVILIZATION

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

Goal: The Art Basis of Turkish Islamic Civilization, pre-Islamic Turkish periods Hun, Göktürk and Uygur eras based on the Islamic period aimed to meet.

Findings: Presence of works of art showing how pre-Islamic Turkish era belief, mythology and cultural values are shaped in Central Asia as a civilization expression.

Conclusion: Evaluating the most important works of art from archeological surveys and the material that can be achieved for the end result of alleged contribution of civilization based on the subject.

Discussion: The bases of our Civilization against the allegations of ignoring the various circles from ignoring the Artistic Basis of Turkish Islamic Civilization will be revealed. It is aimed to open a debate on the periodical and geographical effects of our artistic and aesthetic values.

Key words: Turkish, Islam, Art.

NÜBÜVVET VE MEDENİYET İLİŞKİSİ

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Kelam ABD

ramazanaltintas59@hotmail.com

İslam inancına göre, insanlığın ilk öğretmenleri, peygamberlerdir. Allah her toplumu aydınlatmak için peygamberler göndermiştir. Bilgi, Allah katından gelir. Bütün Peygamberler, kendisine gelen ilahi bilgiyi içinden çıktığı topluma ulaştırmıştır. Bununla birlikte peygamberler, birey ve toplum hayatının ihtiyaç ve yarar duyduğu her konuda model olmuşlardır.

Dini tebliğle görevlendirilen peygamberler, şehirlerden çıkmıştır. Din, şehir ve medeniyet arasında yakın bir ilişki vardır. Kur'an-ı Kerim'de şehir için medine, beled, belde, dâr, mısır, karye gibi isimler geçmektedir. Mekke ise, "Ümmü'l-kura/şehirlerin anası" şeklinde nitelendirilir. Şehirler; kanun, nizam, otorite ve adalet gibi dinî ve dünyevî işlerin örgütlü bir şekilde yürütüldüğü mekânlardır.

Kelam okulları, peygamberler olmaksızın insanların göçebe hayattan yerleşik hayata ve medeniyete geçip geçemeyeceklerini, şehirler kurup kuramayacaklarını, sanat, meslek ve bilim alanında ilerleyip ilerleyemeyeceklerini tartışmışlardır. Bu konuda Kelam âlimlerinin vardıkları sonuç, nübüvvet/peygamberliğe ait bir başlangıç olmaksızın insanî medeniyet mümkün değildir. İnsanlığın bugün sahip olduğu teknik medeniyet ilahi yol göstermelerle gelişmiş ve günümüzdeki seviyesine ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nübüvvet, medeniyet, bilgi, akıl, şehir, kültür, kelam.

RELATIONSHIP BETWEEN PROPHETHOOD AND CIVILIZATION

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

According to Islamic belief, the first instructors of mankind are prophets. Allah has sent prophets to enlighten every society. Knowledge comes from Allah. All the Prophets have conveyed divine knowledge to those in their societies. Moreover, the prophets have become role models for every need and benefit of individual and community life.

The prophets who were appointed with the religious proclamation came out of the cities. There is a close relationship between religion, city and civilization. In the Qur'an, different terms such as medina, beled, beled, dâr, misir, karye are mentioned to describe cities. Mecca is described as "Umm al-kura / the city of cities". Cities are places where religious and worldly affairs such as law, order, authority and justice are carried out in an organized manner.

The Kalam schools discussed whether people could go from nomadic life to settled life and civilization, whether they could establish cities, and whether they could advance in the fields of art, profession and science without the prophets. Conclusions according to Kalam scholars on this subject, human civilization is not possible without contribution of prophethood or prophecy. The technical civilization that mankind today possesses has evolved through divine guidance and has reached its present level.

Key Words: Prophecy, civilization, knowledge, reason, city, culture, kalam.

KÜLTÜREL SÜREKLİLİK VE MEDENİYET OLUŞUMUNDAKİ ROLÜ

Prof. Dr. Sinan GÖNEN

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

sgonen@selcuk.edu.tr

İnsan ve toplum birlikteliği var oluşla başlayıp devam eden bir süreçtir. Toplumların oluşum süreçlerinde insanları bir arada tutan değerlerin önemi ortaya çıkar. Bu değerlerin, toplumsal yapının oluşumuna katkısıyla birlikte toplumları diğerlerinden ayırt edici özellikleri de vardır.

Bu noktada toplumların kendilerine has oluşturdukları, zamanla gelişip değişerek bir diğerinden farklılaşmasıyla sonuçlanan süreçlerin temelinde var olan değerlerin başında kültür gelir.

Milletlerin kültürel yapısı somut ve soyut yönleriyle din, bilim, coğrafya vb.nin de etkisiyle, aynı zamanda yeni bir medeniyet inşasının da temelini oluşturur. Medeniyet kavramının içini dolduran unsurların başında özgün kültür gelir. Bu bildiride, Türk milletinin geçmişten geleceğe oluşturduğu medeniyet tasavvurunun kültürel alt yapısı, somut olmayan kültürel miras unsurlarıyla (dini yönden) desteklenerek irdelenecek; günümüzdeki durumu ve medeniyet kavramının içini dolduran zenginliğin korunması ve geliştirilmesi noktasında çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Kültür, Medeniyet, Somut Olmayan Kültürel Miras

CULTURAL CONTINIUTY AND ITS ROLE ON THE CIVILISATION PROCESS

Prof. Dr. Sinan GÖNEN

Togetherness of human-being and society started with the existence and stil continuing. Vaule of the norms that holding people together is very important fort he process of societies. These norms not only affect the social structures but also differs the societies from others.

Culture is one of the most important norms that peculiar to different societies and changes over time in the differentaiton processes.

Besides religion, science, geography and with the tangible and intangible dimensions, culture is the main base of creating a new civilisation. One of the most important factors that give meaning to the civilisation is culture. In this paper, cultural base of Turkish nation's presentation of civilisation has been studied by examining intangible cultural heritage (religious dimension); and made inferences about the current situation, protecting and developing the havings of civilisation

Key Words: Culture, Civilisation, Intangible Cultural Heritage

***CULTURE OF THE GREAT SILK ROAD IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT
OF NATIONAL TOURISM***

Assoc. Prof. Akmaral MALDYBEK

Ahmet Yesevi Üniversitesi Toplumsal Bilimler ve Gazetecilik Bölümü

akmaral.maldybek@ayu.edu.kz

Analyzing the potential of Kazakhstan in the field of tourism development, many scientists and experienced specialists say that the economic benefits of tourism development are obvious, but not yet fully achieved, since the Great Silk Road is a completely untapped potential tourist fund, therefore it is the main tourist product that needs to be emphasized.

Studying the cultural heritage of the Great Silk Road in the context of the development of national tourism contributes to economic prospects not only for Kazakhstan, but also for the development of international relations. This project will allow Kazakhstan to use its geographic location more effectively, create a modern infrastructure and improve the existing industrial potential in accordance with the world economy, create new jobs and improve living standards.

The global economy, which unites new countries, regions and all continents into a single network, affects the nature, pace and duration of bilateral and multilateral relations, which encourages non-partner countries to interact. The project of revival of the Great Silk Road, which provides new opportunities for trade between Asia and Europe and the integration of many countries with different levels of political, economic, cultural and social development, corresponds to the world development trends.

ÖZBEKİSTANLI ÂLİM ZEMAHŞERÎ'NİN ŞÂZ KIRAATLERE YAKLAŞIMI

Doç. Dr. Ali ÖGE

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK ilahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmî

ABD

alican_042@hotmail.com

Amaç

Özbekistanlı âlim Zemahşerî'nin kıraatlere ve özellikle şaz kıraatlere nasıl yaklaştığını ortaya koymaktır.

Materyal ve Yöntemler

Zemahşerî'nin hayatı ve yaşadığı çevre üzerinde durulacak, onun tefsirinde kıraatler hakkındaki fikirleri ortaya konularak özellikle şaz kıraatlere bakışı örneklerle ele alınacaktır.

Bulgular

Mutezile mezhebine mensup âlimlerin önde gelen isimlerinden olan Mahmûd b. Ömer b. Muhammed b. Ömer ez-Zemahşerî'nin (467-538/1075-1144), el-Keşşâf an hakâiki ğavâmizi't-tenzîl ve 'uyûni'l-ekâvîl fî vüçûhi't-te'vîl isimli eseri, tefsir literatüründe oldukça önemli bir yere ve büyük bir şöhrete sahiptir. Onun mutezile mezhebine mensup olması, genel olarak ondan istifade edilmesine engel olmamıştır. Keşşâf, muhtasar kabul edilebilecek bir tefsir olmasına rağmen, Zemahşerî onda, tefsir ve Arap dilinin inceliklerine dair birçok bilgi yanında sahih-şâz, pek çok kıraat ihtilafı da nakletmiştir. O, kıraatleri naklederken onların sahih veya şâz olduklarını çoğu kez açık bir şekilde belirtmemiştir. Ayrıca naklettiği kıraatleri, hangi kıraat bilginlerinin okuduğunu da genellikle zikretmemiştir. Ancak bazı kıraatleri özellikle Arap dili açısından tenkide tabi tutmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Zemahşerî'nin tefsirinde çeşitli vesilelerle yaptığı açıklamalardan onun kıraatlerin kabulünde nakli en temel ölçüt olarak kabul ettiği, nakledilen kıraatlerden daha fasih/beliğ gelse bile, kıraat olarak nakledilmeyen hiçbir kullanımı Kur'ân kıraatlerinden saymadığı anlaşılmaktadır. Onun, sahih kıraatler için ikinci şart olarak mushaf hattına uygunluğu esas aldığı; bu çerçevede resm-i hatta uymayan hiçbir rivâyeti kıraat olarak değerlendirmedeği görülür. Bu çerçevede Zemahşerî'nin Keşşâf'a aldığı; ancak Mushaf hattına muhalif pek çok kıraati, ancak Kur'ân tefsirinde yararlanılabilecek rivâyetler olarak gördüğü ve bunları Kur'ân'dan bir cüz saymadığı ortaya çıkmaktadır. Zemahşerî'nin, sahih kıraatlerin tespitinde üçüncü kriter olarak ileri sürülen Arap diline uygunluk şartını, kendi dil anlayışı/kabulleri çerçevesinde bazen tavizsiz bir şekilde kıraatlere uyguladığı ve bu nedenle sahih ve şâz kıraatler içinde yer alan bazı rivâyetleri eleştirdiği müşahede edilmektedir. Bu meyanda birtakım kıraat-i seb'a vecihlerini de eleştiren Zemahşerî'nin, İbn Mücâhid'in sistemleştirdiği kıraat-i seb'a'yı tartışmasız bir şekilde, olduğu gibi kabul etmediğini göstermektedir. Ancak Zemahşerî'nin, kıraatleri itikâdî görüşleri temelinde tenkide tabi tutmadığı; onları Arap diline muhalif olmaları sebebiyle eleştirdiği görülür. Buradan hareketle Zemahşerî'nin sahih kıraatlerin tespitinde/kabulünde Arap diline uygunluk kriterini, bir ön şart olarak değil, son aşama olarak gördüğü söylenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kıraat, Zemahşerî, şaz kıraat

TÜRK EDEBİYATININ İLK YAZILI MAHSULLERİNDEN
AHMED-İ YESEVÎ'NİN DÎVÂN-I HİKMET'İNDE MİRACİYYE İZLERİ

Doç. Dr. Hikmet ATİK

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Türk-İslam Edebiyatı ABD

nevahik@hotmail.com

Ahmed-i Yesevî, Orta Asya Türkleri'nin dinî-tasavvufî hayatında geniş tesirler bırakması nedeniyle, "Pîr-i Türkistan" diye anılan önemli bir mutasavvıf-şair ve Yeseviyye tarikatının kurucusudur. Onun tarihî kişiliği ve hayatı hakkında elimizdeki bilgiler gayet az olmasına rağmen, menkıbevi kişiliği ile ilgili birçok bilgiye sahip bulunmaktayız. Ahmed-i Yesevî'nin hayatı ile ilgili sağlam bir neticeye varmak bu bilgilerin menkıbevi yönünün ağırlıkta olması nedeniyle oldukça güç, hatta bazı hususlarda imkânsızdır. Buna rağmen onun tarafından söylenen ve müritleri tarafından ezberlenip halkı İslâm'a davet etmek için kullanılan ve "hikmet" adı verilen şiirlerinden hareketle hayatı ile ilgili tarihî kaynaklardan, menâkıbnâmelerden elde edilen bilgiler ve çıkarılacak sonuçlar hayatı, şahsiyeti, eseri ve tesiri hakkında bizlere bir fikir vermektedir.

Yusuf Has Hacip tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig, Kaşgarlı Mahmut'un kaleme aldığı Dîvân-ı Lügati't-Türk, Edip Ahmet Yükrnekî'nin Atabetü'l-Hakâyık adlı eseri ile birlikte Türk edebiyatının ilk yazılı mahsullerinden kabul edilen Dîvân-ı Hikmet birçok edebî türe kaynaklık ve öncülük ettiği gibi, önemli dinî-edebî türlerden olan miraciyyelere de kaynaklık edecek miraç konulu şiirler de ihtiva etmektedir.

İslâm edebiyatında Hz. Peygamber'in miracını konu alan eserlerin genel adı olan ve miraç mucizesinin ele alındığı eserler olan miraciyyeler, Ahmed-i Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde de geçmektedir. Divanda geçen miraç konulu şiirler, Kur'an ve hadislerde geçen miraç hakkındaki bilgiler doğrultusunda eğitici ve soru cevap şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Hz. Peygamber'in mucizelerinden miraç, hemen bütün Müslüman milletlerin medeniyetlerine edebiyat, musiki, minyatür, hat ve kitap sanatları gibi alanlarına güçlü bir biçimde yansımıştır. Bu alanda edebî olarak ilk miraciyye veya miracname adıyla anılan eserler Türkler edebiyatı ve İran edebiyatında karşımıza çıkar. Fars edebiyatında miraç mucizesi edebî eserlerin konusu olarak dikkat çeker. Nizamî-i Gencevî'nin Hamse'si, Feridüddin Attar'ın İlâhînâme ve Esrâr-nâme mesnevilerinde müstakil olarak değil ancak eserler içinde ele alınmış olarak görürüz.

Türk edebiyatında ise miraç mucizesi birçok eserde ele alınıp işlenmiştir. Müstakil miraciyyeler olmakla beraber siyer ve mevlidlerle mucizat-ı nebî konulu manzum eserlerde de miraç konusu zikredilmektedir. Ayrıca, Ahmed-i Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde, miraçtan bahseden şiirler bulunmakla beraber Yazıcıoğlu Muhammed tarafından kaleme alınan Muhammediyye ve Aşık Paşa'nın Garibnâme'sinde de eserlerin birer bölümü miraca ayrılmıştır.

Biz bu tebliğimizde Dîvân-ı Hikmet'te geçen miraç konulu şiirleri ele alıp açıklamak ve araştırmacıların istifadesine sunmak istiyoruz.

Ahmed-i Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'inde geçen miraç konulu şiirlere örnekler:

1

Allah'ım armağan eyledi O'na Mirâc,

Rahmet denizi dolup aşırı dalgalandı,

Koydu O'nun başı üzere "la-emrük" tâc;
Gerçek ümmetseniz; işitip salât selâm söyleyin dostlar.

Önce Cebrâil alıp geldi O'na Burâk;
Burâk'a binip kıldı Hazret bin tumturak;
Burâk uçup havalandı hinde'l-Irak;
Gerçek ümmetseniz; işitip salât selâm söyleyin dostlar

2

Garîb, fakîr, yetimleri Rasûl sordu
O gece Mirâc'a çıkıp Hakk cemâlini gördü
Geri gelip indiğinde fakîrlerin hâlini sordu
Garîblerin izini arayıp indim ben işte.

Anahtar kelimeler: Ahmed-i Yesevî, Dîvân-ı Hikmet, Mirâc, Burak, Edebiyat

NOT: Bu şiirler Ahmet Yesevî Üniversitesi tarafından yayınlanan Dîvân-ı Hikmet'te Hayati Bice tarafından sadeleştirilmiş "hikmet"lerden alınmıştır.

**MIRACIYYE’S MARKS IN AHMED-I YESEVÎ’S DIVAN-I HIKMET THAT THE FIRST
WRITTEN PRODUCTS OF TURKISH LITERATURE**

Assoc. Prof. Hikmet ATİK

Ahmed-i Yesevî who called “Pîr-i Türkistan” is an important sufi poet and founder of the Yeseviyye sect, because of he leaved a wide range of influence in Central Asya Turks’ religious-mystic life. Although the information on his historical personality and life is scarce, we have a lot of knowledge about the legendary personality. To achieve valid information about his life is pretty hard, as well impossible in some cases because of the information about his life is legendary. For all that the information obtained from his poems called “hikmet” that is spoken by him and used by his followers to memorize and invite the people to Islam, the historical sources related to life, menakıbnames. This information and outcomes gives idea about his life, work and influence to us.

Kutadgu Bilig, written by Yusuf Has Hacib, Dîvân-ı Lügati’t-Türk, written by Kaşgarlı Mahmut, Edip Ahmet Yükneki’s Atabetü’l-Hakâyık and Divan-ı Hikmet accepted by the first written products of Turkish Literature. Dîvân-ı Hikmet as well as many literary sources and precursor, it also includes poems on miraç that will also be source of miraciyye from important religious-literary types.

In Islamic literature, there are miraciyyes which contained the Prophet’s miraç and discussed miracle of miraç, in Ahmed-i Yesevî’s Dîvân-ı Hikmet. Poems on miraç in Divan, in the Qur’an and in the hadiths, in the direction of the information about miraç confront us in the form of an educator and a question and answer.

Miraç, one of the miracles of the Prophet, strongly reflects on the civilizations of almost all Muslim nations in areas such as literature, music, miniature, calligraphy and book arts. In this areas, the first literary works called miraciyye or miracname confront us in Turks literature and Iranian literature. The miracle of miraç stands out as the subject of literary works. In Nizamî-i Gencevî’s Hamse, Feridüddin Attar’s İlahinâme and Esrârname is mentioned miraç event.

In Turkish literature, the miracle of miraç is discussed and processed in many works. Together with being independent miraciyyes, miraç event is mentioned in the poetic works such as siyer, mevlid and mucizat-ı nebî. Moreover, there are poems that mentioned miraç in Ahmed-i Yesevî’s Dîvân-ı Hikmet, in Muhammediyye, written by Yazıcıoğlu Muhammed, and in Aşık Paşa’s Garibname is divided a section for miraç.

In this paper, we want to discuss and explain poem on miraç in Dîvân-ı Hikmet and also to present it to the researchers.

Samples of poems on miraç in Ahmed-i Yesevî’s Dîvân-ı Hikmet:

1

Allah’ım armağan eyledi O’na Mirâc,

Rahmet denizi dolup aşırı dalgalandı,

Koydu O’nun başı üzere “la-emrük” tâc;

Gerçek ümmetseniz; işitip salât selâm söyleyin dostlar.

Önce Cebrâil alıp geldi O'na Burâk;
Burâk'a binip kıldı Hazret bin tumturak;
Burâk uçup havalandı hinde'l-Irak;
Gerçek ümmetseniz; işitip salât selâm söyleyin dostlar

2

Garîb, fakîr, yetimleri Rasûl sordu
O gece Mirâc'a çıkıp Hakk cemâlini gördü
Geri gelip indiğinde fakîrlerin hâlini sordu
Garîblerin izini arayıp indim ben işte.

Key words: Ahmed-i Yesevî, Dîvân-ı Hikmet, Mirâc, Burak, Literature.

Note: This poems has been get from Dîvân-ı Hikmet that published by Ahmed-i Yesevi University and simplified by Hayati Bice.

HAZİNÎ DÎVÂNÎ'NDA ORTA ASYA ŞEHİRLERİNE YAPILAN ATIFLAR

Doç. Dr. İbrahim KUNT

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili Ve Edebiyatı Bölümü

ibrahimkunt@yahoo.com

Hazînî, XVI. yüzyılda Anadolu'ya gelerek Yesevî tarikatının yayılması için çalışmalarda bulunmuş ve birçok kitap telif etmiş önemli bir mutasavvıftır. Bugünkü Özbekistan'ın Tacikistan sınırına yakın Hisar şehrinde doğup büyüyen Hazînî, hayatının son yirmi yılını Anadolu'da kitap telifi ve Yesevî tarikatını yaymakla geçirmiştir.

Hazînî'den ilk bahseden araştırmacı, "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" isimli eserinde Hazînî'nin "Cevâhiru'l-ebrâr min emvâci'l-bihâr" isimli kitabını tanıtan Prof. Dr. Fuad Köprülü'dür.

Hazînî'nin, hepsi tasavvufi içerikli olmak üzere, "Câmiu'l-murşidîn", "Menbau'l-ebhâr fî riyâzi'l-ebrâr", "Tesellâu'l-kulûb", "Du Mersiye", "Huccetu'l-ebrâr", "Cevâhiru'l-ebrâr min emvâci'l-bihâr" ve Dîvân isimli kitapları olduğu bilinmektedir.

Hazînî'nin Farsça Dîvânı'nın tek nüshası Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesinde bulunmaktadır. Bu Dîvân, tarafımızdan "Hazînî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)" ismiyle Doktora tez çalışması yapılarak incelenmiş ve 2002 yılında tamamlanmış olmakla birlikte henüz yayımlanamamıştır.

Hazînî Dîvânı, 1102 gazel, 3 kaside, 3 tahmis, 10 kıta, 81 Rubai ve 1 Mesnevi'den oluşmaktadır. Elimizde bulunan tek nüsha, 291 varak üzerine kaydedilmiştir.

Hazînî Dîvânı'nda Orta Asya'da bulunan pek çok şehre atıf yapılmıştır. Bu atıflar bugüne kadar incelenebilmiş değildir. Bu şehirlerden bazıları Semerkand, Buhara, Belh, Ürgenç ve kendi doğup büyüdüğü yer olan Hisar'dır.

Bu bildiride, Hazînî Dîvânı'nda Orta Asya şehirlerine yapılan atıflar, Farsça beyitler ve Türkçe tercümeleri verilerek araştırılacaktır. Bu araştırma sayesinde XVI. yüzyılda, Hazînî tarafından Orta Asya şehirlerinin hangi betimlemelerle anıldığı tespit edilecek, kendi memleketi olan Orta Asya'dan uzakta hayatını devam ettiren bir şairin hislerine tanık olunacaktır. Bu araştırmayla belki de metinde anılan bazı şehirlerin henüz bilinmeyen özellikleri de ortaya çıkarılacaktır.

REFERRALS TO CENTRAL ASIA CITIES IN HAZÎNÎ'S POETRY

Assoc. Prof. Dr. İbrahim KUNT

Hazînî, is a substantial Sufi figure who came to Anatolia in the 16th century and had considerable contribution to the diffusion of Yesevi religious order with many of his books. Born in Hisar City which takes part in the vicinity of Uzbekistan-Tajikistan border, Hazînî spent his last ten years in Anatolia inscribing his works and serving for the spread of Yesevi religious order.

Prof. Dr. Fuad Köprülü was the first researcher who enunciated Hazînî in his work "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" with an introduction to Hazînî's "Cevâhiru'l-ebrâr min emvâci'l-bihâr".

All with Sufi content, Hazînî is known to have books entitled "Câmiu'l-murşidîn", "Menbau'l-ebhâr fî riyâzi'l-ebrâr", "Tesellâu'l-kulûb", "Du Mersiye", "Huccetu'l-ebrâr", "Cevâhiru'l-ebrâr min emvâci'l-bihâr" and "Dîvân".

The only version of Hazînî's Farsi Dewan, which is present in Konya Mevlana Museum, was investigated by the author of the current study in a PhD thesis entitled as "Hazînî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)" in 2002 though it has not been published yet.

Hazînî's Dewan comprises 1102 gazel, 3 kaside, 3 tahmis, 10 kıta, 81 Rubai and 1 Mesnevi. The only version at hand was inscribed on 291 varak.

Hazînî's Dewan embraces various referrals to various cities located on Central Asia which have not been investigated up till now such as Semerkand, Buhara, Belh, Ürgenç and Hisar where he was born.

This presentation covers the investigations regarding the referrals made to the cities in Central Asia in Hazînî's Dewan with their Farsi and Turkish translations. Hence, it will be determined that what kind of depictions of the cities in Central Asia were made by Hazînî in the 16th century while witnessing the feelings of a poet who lives far away from his hometown Central Asia. In addition, through this study it is possible that some unknown characteristics of the cities referred to may be revealed.

KUR'ÂN'DA BARIŞI ÇAĞRIŞTIRAN KAVRAMLARIN ANALİZİ
(ER-RAGİB'İN EL-MUFREDÂT ÖRNEĞİ)

Doç. Dr. Mehmet YOLCU

İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir ABD

mehmet.yolcu@inonu.edu.tr

Arş. Gör. Ayşe TOKAY

Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü

atokay@bingol.edu.tr

Bu tebliğde er-Ragib el-İsfahânî'nin (v.425/1034) Kur'ân Kavramlarından barışı ilgilendiren kelime ve kavramlara getirdiği manalar incelenmiştir (Mesela adalet, hukuk, ihsan, merhamet, muhabbet, nasihat, rahmet, sadâkat, selâmet, sulh, sühulet, taharet, uhuvvet, vasiyet ve vefa gibi). Bu bağlamda onun insanlar arası ilişkilerin nirengi noktasını oluşturan kelime ve kavramlara getirdiği izah ve yüklediği manalar tefsir disiplini içinde mülahaza edilerek dünya barışı, karşılıklı saygı ve yardımlaşma bağlamında tetkik edilip değerlendirilmiştir.

Ayrıca Kur'ân tarafından öne çıkarılan söz konusu kavramların günümüz kültürel ilişkilerine ne gibi katkılar sağlayabileceği, ne tür ufuklar açtığı irdelenmiştir. Ülkeler ve uluslararası kızıştirılan soğukluk, dışlama, nefret, düşmanlık ve saldırganlık ile sömürü ve asimile etme gibi haksız, merhametsiz ve insanlık dışı plan ve uygulamaların bir ölçüye kadar hafifletilmesi veya etkisiz hale getirilmesi ve insanlar arası sulh, selamet, iyi ilişkiler ve barışın tahkim edilmesinde üstlenebileceği etkin rol nazara verilmek istenmiştir.

Bu inceleme sonunda ulaşılan tespitler sonuç kısmında özetlenmiş ve Kur'ân ışığında tesis edilebilecek bir barışın temel ilkeleri bu tebliğde öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kavramlar: Kur'ân, Sulh, Sadakat, Muhabbet, İhsan, er-Ragib, el-Mufredât

Not: 4. Uluslararası Dini Araştırmalar ve Küresel Barış Sempozyumu'na katılım faaliyetimiz ve sempozyuma ait giderlerimiz İnönü Üniversitesi BAP Sistemi (Proje ID: 1170) tarafından desteklenmektedir.

***ANALYSIS OF THE CONCEPTS ASSOCIATED PEACE IN THE QURAN (ER-RAGİB'S
EL-MUFREDİT SAMPLE)***

Assoc. Prof. Mehmet YOLCU

R. A. Ayşe TOKAY

In this paper, the meanings that er-Raghab al-Isfahanî (v.425 / 1034) brought to the words and concepts related to peace from the concepts of Qur'an have been examined (eg justice, law, benevolence, mercy, affection, admonition, mercy, loyalty, , suhulet, feast, urge, will and loyalty). In this context, his explanations and the meanings he brings to the words and concepts that make up the point of intersection of human relations are examined and evaluated in the context of world peace, mutual respect and helping in the discipline of interpretation.

It is also examined what kind of contributions the said concepts brought forward by the Qur'an can bring to the contemporary cultural relations and open up the horizons. For the purpose of alleviating or neutralizing unjust, merciless and inhuman plans and practices such as coldness, exclusion, hatred, hostility and aggression and exploitation and assimilation in the eyes of countries and the international community and for the peaceful settlement of human peace, good relations and peace it is desirable to show the effective role that it can undertake.

The findings reached at the end of this review are summarized in the conclusion and a basic principle of peace that can be established in the light of the Qur'an is presented as a proposal in this paper.

Keywords: Qur'an, Peace, Faithfulness, Fondness, Beneficence, er-Ragib, al-Mufredât

**KURUCU UNSURLARI BAĞLAMINDA MEDENİYETLERİN
ORTAYA ÇIKIŞ, DEVAMLILIK, GERİLEME VE DÜŞÜŞ KOŞULLARI: KAVRAMSAL
BİR ANALİZ**

Doç. Dr. Murat ARICI

Selçuk Üniversitesi Felsefe Bölümü

pd.muratarici@gmail.com

Öz: Bu makale medeniyet kavramına ve bu kavrama karşılık gelen olguya yönelik ontolojik bir sorunsal merkeze almaktadır: Bir medeniyet hangi koşullarda ortaya çıkar, hangi koşullarda devamlılığını sağlar (yükselir), hangi koşullarda geriler ve hangi koşullarda düşer? Makale bu merkezi soruyu medeniyetlerin kurucu unsurları bağlamında ele almakta ve bir cevaplama teşebbüsünde bulunmaktadır. Bu minvalde önce medeniyet kavramının bir analizini yapmakta, bu analizle birlikte bir medeniyetin ortaya çıkabilmesi için gerekli olan unsurları belirlemeye çalışmaktadır. Makale bu unsurların belirlenmesinde yöntem olarak önce tek tek bu gerek-unsurların kavramsal keşfine girişmekte ardından bu gerek-unsurların toplamının yeter koşulu verip vermeyeceğini sorgulamaktadır. İnşa edilen bu zemin üzerinde makale ikinci safhaya geçerek devamlılık, gerileme ve düşüş koşullarını belirlemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda makale devamlılık koşulu olarak bahsi geçen yeter koşulun devamlılığını, gerileme koşulu olarak bahsi geçen gerek-unsurların yozlaşmasını ve asimilasyonunu, düşüş koşulu olarak da bahsi geçen gerek unsurların etkinliğini tümüyle yitirmesi olarak belirlemektedir. Bu analiz nihai aşamada medeniyetler arası etkileşimlerde ne tür etkileşimlerin yozlaştırıcı ve asimile edici olduğu ve ne tür etkileşimlerin yapıcı ve bağdaştırıcı olduğunun bir analizini de zorunlu kılmaktadır. Makale son olarak bu etkileşimlerin bahsi geçen gerek-unsurlar bağlamında felsefi bir analizine teşebbüs etmektedir.

Anahtar Kelimeler: medeniyet, medeniyetlerin kurucu unsurları, medeniyetlerin ortaya çıkışı, medeniyetlerin devamlılığı, medeniyetlerin gerilemesi, medeniyetlerin düşüşü, yozlaştırıcı ve asimile edici etkileşim, yapıcı ve bağdaştırıcı etkileşim.

***THE EMERGENCE, CONTINUITY, DECLINE AND FALL CONDITIONS OF
CIVILIZATIONS IN THE CONTEXT OF FOUNDING CONSTITUENTS***

Assoc. Prof. Murat ARICI

This paper centralizes an ontological problem concerning the concept of civilization and the corresponding fact (if any): On which conditions does a civilization emerge, continue to exist (rise), decline and fall? The paper approaches to this question in the context of the founding constituents of civilizations and attempts to answer it. To achieve this goal, the paper first analyzes the concept of civilization and then tries to determine the necessary constituents in order for a civilization to emerge. In determination of these constituents, the paper first attempts to discover these constituents conceptually one by one as its method and then question whether the sum of these constituents establish the sufficient condition for civilizations to emerge. After completing this first stage, the paper further attempts to determine the conditions for civilizations to continue to exist, decline and fall. In this regard, the paper determines that basically the continuity condition is the continuity of the said sufficient condition; the decline condition is the corruption and assimilation of the said necessary constituents; and the fall condition is the said necessary constituents' losing their effectiveness completely. This analysis ultimately requires another analysis: What kinds of interactions between civilizations are corruptive and assimilative and what kinds of interactions are constructive and adaptive. Finally, the paper attempts to analyze these interactions in the context of the said necessary constituents.

Keywords: civilization, founding constituents of civilizations, emergence of civilizations, continuity of civilizations, decline of civilizations, fall of civilizations, constructive and adaptive interactions, corruptive and assimilative interactions.

İSMAILİLİK’TE ZAHİR-BATIN AYIRIMI

Doç. Dr. Muzaffer Tan

Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi

tanmuzaffer@yahoo.com

İsmailileri diğer mezheplerden ayıran ve farklılaştıran en önemli husus, tevil anlayışlarıdır. Aslında Mutezile ve Eşariyye gibi diğer farklı mezheplerde de tevil kabul edilen ve gerektiğinde başvurulmuş bir olgudur. Ancak İsmaililerde tevil sadece, anlamı müphem ve müteşabih olan ayetler ve ifadeler için değil, Kur’an’da geçen tüm kelimler hatta harfler için bile yapılması gerekli ve zorunlu olan bir şeydir. Çünkü onlara göre Kuran metni zahirdir ve bu zahirin her parçasının mutlaka bir batını ve gizli yönü hatta yönleri bulunmaktadır. Onların yaklaşım biçimi aslında paradigmatik olarak diğerlerinin yaklaşımlarından ayrılmaktadır. İslam düşüncesindeki diğer ekoller, İsmailileri eleştirirken ve tevil noktasındaki yaklaşımlarını tartışma konusu yaparken, olaya onların baktıklarından tümüyle farklı bir noktadan bakmaktadırlar. Bu yüzden İsmailileri ayetlerin özünü zedelemek ve bağlamından koparmakla itham etmektedirler. Oysaki İsmaililer açısından bu bir tahrif değil, aslında ayetin içerdiği gizli ve batını boyutu görmeyi engelleyen zahir perdesinin aralanmasıdır; bu açıdan bakıldığında ise onların çabası, meseleyi saptırmak ve bağlamından koparmak değil, bilakis batın ekseninde gerçeğin ortaya çıkabileceği yeni bir bağlam inşa etmektir. Fakat bu noktada İsmaililerin tevil faaliyetinin merkezinde imamın yer aldığını ve tevil olgusunun meşruiyetinin tümüyle imamın sahip olduğu batını bilgi üzerinden temellendirildiğini göz ardı etmemek gerekir. Bu tebliğde İsmaili anlayışta Zahir-Batın ayırımı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İsmaililer, Tevil, Zahir, Batın, Mezhep

DISTINCTION OF ZAHIR AND BATININ ISMAILIS

Assoc. Prof. Muzaffer Tan

The most important thing that distinguishes and differentiates Ismailis from other sects is their understanding of tawil, allegorical interpretation. In fact, the tawil is a phenomenon that is accepted and applied when necessary in other different sects such as Mutazila and Ashariyya. However, in the Ismailis, the tawil is not necessary only for the ambiguous but for all the verses in the Qur'an, even for the letters, because the text of the Qur'an is exoteric and thus every part of it has an esoteric and hidden aspects. Therefore, their approach is in fact paradigmatic and differs from others. For this reason, while criticizing and discussing the Ismailis and their approach to the revelation, other sects approach the matter from an entirely different point of view. Thus, they accuse Ismailis of breaking the essence of the verses and detaching them from their context. In the case of Ismailis, however, this is not a distortion, but to unveil the mystery which in fact prevents the hidden dimension of the verse from being seen. From this point of view, their effort is not to divert the subject and pull it out of context, but to build a new context in which the truth can emerge on the axis of the bâtin, inner aspect. At this point it should be kept in mind that the imam, divinely guided figure, is at the center of the Ismaili activity of tawil and that the legitimacy of the tawil is entirely based on the knowledge of the imam.

Key Words: Ismailites, Allegorical Interpretation, Zâhir, Bâtin, Madhab

Assoc. Prof. Zhandarbek Zikiriya
Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
karashuk@mail.ru

Everyone knows that Sufism is a common spiritual path to the Islamic world. But there is no still clear answer to the reasons for the division of Sufism into tariqats and the emergence of peculiarities of tariqats. At the same time, the period of the initial formation of tariqats could not be clarified. This paper deals with the answers to these questions, and analyzes the role of Ahmed Yasawi in the transformation of Sufi path into tariqats.

VAKIF MEDENİYETİ VE GÜNÜMÜZE YANSIMALAR

Dr. Öğr. Gör. Ahmet AKMAN

Necmettin Erbakan Hukuk Fakültesi İdare Hukuku ABD

akmankonya@gmail.com

İslam medeniyet tarihinde yüzyıllar boyunca sosyo-ekonomik açıdan önemli görevler icra etmiş olan vakıflarımızın, geçmişte yürüttüğü fonksiyonları zamanımızda da yenilenmiş bir anlayışla yerine getirmesi beklenen ve arzu edilen bir durumdur. Günümüz ekonomik anlayışının küresel ölçekte gelir dağılımı bozukluğuna ve yoksulluğa sebep olmasından dolayı, ortaya çıkan zorlukların karşı durulmasında vakıfların rolü büyüktür. Vakıfların tarihi anlamda başarıyla üstlendiği bu rolü günümüzde de devam ettirilmesi ve çağımızın bu türden sorunlarına çözüm üretebilmesi için, islamda var olan Allah sevgisi ile yaratılmışlara yardım ilişkisinin kuvvetlendirilmesi gerekir. Adaletli olmayan bir gelir ve servet dağılımının ortaya çıkardığı sorunlarla baş edebilmek için, bir toplumda olması gereken kurumlardan en önemlisi vakıftır. Aynı zamanda toplumun bu mücadeleye gereken desteği vermesi için gerekli olan manevi temeli sağlamlaştıracak bir müessesedir. Vakıflar bu müesseseye tabii olarak vücut veren değerler sistemi ve dünya görüşüne itibar eden bir sosyal yapıda daha da gelişerek arzu edilen işlevleri yerine getirebilir. Bu değerler sisteminde vakıflar ve diğer bazı kurumlar arasında birbirini tamamlayan ve rol paylaşım esaslı bir ilişki vardır. Bu değerler sistemindeki, zekat, sadaka, hayır, sevilen mallardan infak, komşuluk ve akrabalık (sıla-i rahim), sadaka-i cariyeye ve benzeri kavram ve uygulamalar, yine bu sistemdeki sosyal politika yapıcılarını için önemli tamamlayıcı kaynaklardır. Bu kavramalara aşina olmayan sosyal yapılarda, vakıflardan beklenen fayda azami seviyede olmaz.

İslam hukuku açısından vakıf, bir malı bir hayır gayesiyle vakfedenin mülkiyetinden ebediyen çıkarmaktır. Vakıf kurucusuna “vâkıf”, vakfedilen mala da “mekûf” denir. Vakfın gayesini gerçekleştirmek üzere, vakıf hizmet ve gelirlerinden istifade eden kimselere de “mekûfun aleyh” veya “meşrutun leh” denir. Vakfeden kurmuş olduğu vakıf ile vakfın gayesini gerçekleştirmek üzere birçok hususu kuruluş esnasında şart koşabilir. Gelirlerin nasıl toplanacağı, kimlere ve nerelere harcama yapılacağı, nasıl harcanacağı ve bunları kim veya kimlerin ne şekilde yerine getireceği, yani vakfın idaresi esasları konusunda ortaya konan bu şartlar bütünü ile “vakıfnâme” veya “vakfiye” dediğimiz belge meydana getirilmiş olur. Vakıflar ağırlıklı olarak sosyal bir kurum olmakla beraber, hukukun başlangıçtan itibaren ilgi alanına girmiş ve islam hukuk tarihi boyunca nicelik ve nitelik açısından çok zengin bir literatür oluşmuştur.

İslami kaynaklar bakımından vakıfları değerlendirdiğimizde Kur'an-ı Kerim'de vakıf anlayışını destekleyen ve buna mesnet olabilecek çok sayıda ayet mevcuttur. Örneğin, Cenab-ı Hak; “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.” (Âli İmran, 3/92) buyurmuştur.

İslamda sadaka-i cariyeye, islam vakıf hukuku ve tarihinde vakfın dayandığı en önemli kavram olarak sürekli hayır anlayışını temsil etmektedir. “Âdemoğlu öldüğü zaman, amel defteri kapanır. Üç kimse bundan müstesnadır. Kesintisiz sadaka (sadaka-i cariyeye) meydana getirenler, topluma yararlı bir ilim (talebe/eser) bırakanlar ve kendisine hayır dua eden hayırlı çocuk yetiştirenler.” Bu hadis vakfın sünnetteki hukuki mesnedi olarak kabul edilir. Genellikle de bütün vakfiyelerde bu hadis-i şerife atıf vardır.

Sevgili Peygamberimiz, daha Mekke'den Medine'ye gelir gelmez, Neccaroğulları'ndan bir arsa satın almış, bu arsayı vakfederek üzerine mescid yapılmasını sağlamıştır. Hicretin 3. yılında kendisine ait yedi parça hurma bahçesini vakfedip, gelirini, İslamı muhafaza sadedinde yapılacak faaliyetlerdeki ihtiyaçların giderilmesine tahsis etmiştir. Fedek'deki hurmalığını erzak ve parası tükenen yolculara, Hayber'deki hurma bahçesinin gelirini de İslam'a hizmet için vakfetmiştir. Sahabe-i kiramın ileri gelenleri

de birçok vakıf yapmışlardır. Müslümanlarda kesintisiz hayır işleme bilincini geliştirmiş ve bunun bir sonucu olarak vakıflar ortaya çıkmıştır. Öyle ki bu anlayış, müslümanlar arasında "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olan; malın en hayırlısı, Allah yolunda harcanan, Allah yolunda harcananın en hayırlısı da insanların en çok ihtiyaç duydukları şeyleri karşılayandır" şeklinde bir ilkenin yerleşmesini sağlamıştır.

Vakıf müessesesi Hz. Peygamber devrinde de sahabe tarafından örnek alınarak uygulanmış ve sonrasında islam tarihi boyunca kurulmuş bütün toplum ve devletlerde hak ettiği değeri bulmuştur. Osmanlı bu kurumun üzerinde durulduğu en verimli devre olmuştur. Devlete ayrılan birkaç iç ve dış güvenlik ve bazı dış politika alanları hariç olmak, üzere dini hizmetler başta olmak üzere, eğitim, yoksullukla mücadele, ulaşım, barınma, kadın, genç ve yetimlerle ilgili konularda ve diğer birçok sosyal ve ekonomik alanda âmme hizmeti olarak vakıflar rol üstlenmiştir.

Bu yapılan hizmetlerin oluşturduğu birikim ile İslam medeniyeti içerisinde bir önemli alan olarak vakıf medeniyeti teşekkül etmiştir. Osmanlı hakimiyetindeki bir çok bölgede çok sayıda hizmet vakıfları tarafından yürütülmek üzere, hayır sahibi insanlar vakıf kurmuş ve değer verdikleri, gelir getiren mülklerini vakfetmişlerdir. Devlet yönetiminde üst düzeyde söz sahibi olan başta padişahlar olmak üzere sadrazamlar, şeyhülislam, vezirler, şahzadeler, hanım sultanlar vakıf kurma hususunda neredeyse yarışmışlardır.

Bugün vakıf eserlerin önemli bir kısmı çeşitli sebeplerle ortadan kalmış olmakla birlikte, yeniden diriltilebilecek çok sayıda vakıf eser ve hizmet bulunmaktadır. Vakıf medeniyetimizin geçmişte üstlendiği rollerin ortaya konulması ve bunlardan günümüze yol gösterebilecek olan temaların geliştirilmesi, bir anlamda bu medeniyeti kullerinden yeniden ihya etmek için, köklerini tarihi vakıf kültürümüzden alan ve yeni bir vakıf anlayışı ile güncel meselelerimizi gözden geçirmekte sayısız faydalar mevcuttur. Bunun için toplumumuzda gönüllülük bilincini geliştirmek başta olmak üzere, vakıf kurmayı özendirmek ve vakıf bilincinin gelişmesine katkıda bulunmak gerekir.

Bu sebeplerle bu bildiride tarihi vakıf kültürümüzdeki unsurlar ve vasıflar ortaya konularak, bunların yeniden okunmasına ve ele alınmasına olan ihtiyaç işlenecektir.

**THE ENDOWMENT-SPIRITED CIVILIZATION AND ITS IMPLICATIONS FOR
TODAY'S WORLD**

Assist. Prof. Ahmet AKMAN

It is expected and desired that the foundations (endowments), which have performed important duties in socio-economic terms for centuries in the history of Islamic civilization, will fulfill their past functions with a renewed understanding. Foundations play a major role in addressing the challenges that arise because today's economic understanding causes income disruption and poverty on a global scale. In order to continue this role that the foundations have succeeded in the historical sense and to be able to solve this kind of problems of our time, we need to strengthen the relation with the love of God in Islam and the help to the created ones. In order to cope with the problems of unequal distribution of income and wealth, the most important institutions that should be in a society is foundation. At the same time, it's an institution for the society to provide the necessary support for this struggle that will secure the spiritual foundation. Foundations can fulfill their desired functions by further developing in a social structure that has a system of values and a world perspective. There is an integrated and role-based relationship between foundations and some other institutions in the system that has values. These values are important complementary sources for social policy makers in this system, such as alms (zakat), charity, helping others, donate favorable goods, neighborhood and kinship, sustainable charity and similar concepts and practices. In social structures that are not familiar with these conception, the expected benefit from the foundations will not be at the maximum level.

In terms of Islamic law, the foundation is to expel a property from the ownership of the foundation forever for a good reason. Founding foundation is called "vâkîf", and the foundation property is called "mekûf". The person who takes advantage of the foundation services and incomes to realize the foundation's goal is called "mekûfun aleyh" or "meşrûnun leh". Many conditions can be stipulated during the establishment in order to realize the foundations's goal. The documents that we call "vakıfnâme" or "vakfiye" with the totality of these conditions laid down on how the income will be collected, who and where will be spent, how it will be spent, and how these people or people will fulfill them. The foundations were mainly social institutions as well as from the beginning of the legal arrangement, and during the history of Islamic law history, there was a very rich literature in terms of quantity and quality.

When we consider foundations in terms of Islamic sources, there are many verses in the Qur'an that can support and reference to this. For example, God Almighty; "You can never reach goodness unless you spend it in the way of Allah from the things you love. Whatever you spend, Allah knows it." (Al-Imran, 3/92).

In Islamic foundation law and history as the most important concept that based on foundation, the charity that is valid in Islam is represents a constant sense of charity. If a person dies, his work is cut off except for three: only from a charity that is valid, or a knowledge that benefits him, or a righteous child who calls for it. This hadith is accepted as the legal basis in Sunna about foundation. Generally, all the foundations have a reference to this hadith-i sharif in the "Vakfiye".

Our beloved Prophet, as soon as he came to Medina from Mecca, bought a plot from Neccaroğulları and built a mosque on it. In the 3rd year of Hijra, he dedicated his own palm garden of seven pieces and devoted his income to the needs of activities to be done in the way of preserving Islam. He has devoted The Palm Garden in Fedek to the passengers who have run out of food and money, and the income of the palm garden in Hayber to serve Islam. Many of the foundations of the Sahabe-i kiramlar have also made many. Eminent friends of the Prophet also made many foundations. Muslims developed uninterrupted charity consciousness and as a result, foundations emerged. So, this understanding has

settled a principle among muslims as "the best of the people, beneficial to the people, best of the goods, the best thing to spend in the way of Allah is to meet the things people need most".

Foundation institution, it was applied by taking the example of the Companions during the Prophet's time and found values worthy of it in all the societies and states established throughout the history of Islam. The Ottoman era became the most productive period on this institution. Apart from a few internal and external security and some foreign policy areas devoted to the State, religious services being the first, foundations play a role for education, poverty reduction, transportation, housing, women, youth and orphans, and many other social and economic areas as public services.

With the accumulation of these services, foundation civilization has formed as an important area in Islamic civilization. In order to be carried out by many services in a lot of Ottoman-dominated regions, charitable people have dedicated foundations and dedicated wealth-generating properties. First of all many Sultans, Grand viziers, shaykh al-Islam, viziers, princes, lady sultans, who have a high level of authority in the state administration, have almost compete in establishing a foundation.

Today, an important part of foundation works are run out with various reasons, and there are a large number of foundation works and services that can be revived. The presentation of the roles that our foundation civilization has in the past and the development of themes that can lead to the day-to-day themes have a number of benefits in order to revive this civilization from its ashes in a way that takes its roots from our historical foundation culture and observes our current affairs with a new foundation understanding. For this, it is necessary to encourage the establish of the foundation and to contribute to the development of the foundation consciousness, especially in developing awareness of volunteerism in our society.

For this reason, in this paper, the necessities of re-reading and dealing with them will be realized by laying down the elements and qualities of the historical foundation culture.

KAZAKİSTAN COĞRAFYASINDAKİ DİNİ DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ARAS

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi ABD

arasahmet@hotmail.com

Kazakistan tarih içerisinde en eski yerleşim yerlerindendir. Zaman zaman siyasi olaylar veya savaşlarla farklı yönetimler altında bulunmuş ise de bölgede halkın büyük çoğunluğu 8. asırdan itibaren İslam'a girmeye başlamıştır. Günümüzde de İslama inananlar çoğunluktadır.

20.yüzyıl başından itibaren hemen hemen sonuna kadar Sovyetler birliği içerisinde yer alan Kazakistan 1991 yılından itibaren birliğin dağılması ile bağımsızlığını elde etmiş ve yeni bir anayasa hazırlanmıştır.

Anayasaya göre devlet tüm yönetimlere karşı tarafsız ve eşit yaklaşmaktadır. Bu tarafsızlık çoğu zaman Hristiyanlar ve diğer bazı dini guruplarca istismar edilmekte ve misyonerlik faaliyetlerinde bulundukları görülmektedir.

Günümüzde Kazakistan'da Katolik, Ortodoks ve Protestan Kiliseleri mensupları eğitim ve sağlık alanı başta birçok faaliyetlerde bulunmaktadır.

Ülkede 1991 bağımsızlık öncesi 10 kadar mezhep ve 300 kadar dini hizmet adı altında bulunan gurupların sayısı yaklaşık on yıl sonra 50 aşan mezheplere ve 3000 i bulan dini guruplara ulaşmıştır.

Biz tebliğimizde günümüzde Kazakistan'da bulunan halkın inanç dağılımını din ve mezhepler bazında ele alacak ve bunların faaliyetleri hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

EVALUATION OF RELIGIOUS STATUS IN KAZAKHSTAN GEOGRAPHY

Assist. Prof. Ahmet ARAS

Kazakhstan is the oldest settlement in history. Although it was sometimes under different governance with political events or wars, the vast majority of the people in the region began to enter Islam from the 8th century. Nowadays, Islam is a majority of believers.

Kazakhstan, which has been in the Soviet Union since the beginning of the 20th century until almost the end of the year, has obtained its independence with the dissolution of the union since 1991 and a new constitution has been prepared.

According to the Constitution, the state is approaching neutral and equally against all governments. This neutrality is often exploited by Christians and some other religious groups and appears to be involved in missionary activities.

Today, members of the Catholic, Orthodox and Protestant Churches in Kazakhstan have many activities in education and health.

In the country, the number of groups before the independence of 10 in the name of 10 denominations and 300 religious services reached to over 50 denominations and about 3,000 religious groups after about ten years.

In our communiqué we will discuss the distribution of beliefs of people in Kazakhstan on a religious and sectarian basis and try to give information about their activities.

**“KUR’ÂN MEDENİYET TASAVVURU’NUN ÜÇ TEMEL DİNAMİĞİ
(KİTAP, MİZAN VE DEMİR)”**

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KÜÇÜK
İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
ahmet.kucuk@inonu.edu.tr

Toplumların fizikî, iktisadî, dinî, siyasî ve içtimaî ihtiyaç ve sebeplerini karşılayabilecekleri mekanlar genelde Şehir/Medine olarak tanımlanır. Bu sebep ve ihtiyaçların karşılanabilmesi tabii olarak hiyerarşik bir düzeni, karşılıklı hak ve sorumlulukları, hukukî/cezaî düzenlemeleri de beraberinde getirmektedir. Varlığını sürdürmek isteyen toplumlar bu d

üzenlemelere iradî olarak boyun eğmek ve onları koruyup kollamak zorundadırlar. Bu yüzden medine/şehir *yerleşim birimi*, *toplum* ve iradî ya da zarurî bir itaati/boyun eğmeyi gerekli kılan *Siyasî Otorite* gibi unsurlar bir bütün olarak düşünülmelidir. Bu üç unsurdan müteşekkil ve *Medine* kelimesinden türeyen *Medeniyet* kavramı da birey ve toplumlara kazandırdığı kültürü, düşünceyi, anlayış ve zihniyeti sembolize eder. Bir Medeniyetin sembolize ettiği değerler manzumesi ise o medeniyetin muhayyilesini, tasavvurunu oluşturur.

Bu bağlamda *Kur’ân Medeniyet Tasavvuru* da bahsedildiği üzere yerleşim birimi/medine, toplum, siyasî otorite gibi üç unsura kendi renk ve değerlerini katarak onları yine üç temel dinamik üzere inşa eder. Bu dinamikler kitap, mizan, demir ve onların her birinin sembolize ettiği değerlerdir. Bir muhayyile/tasavvur oluştururken teferruata girmeyip, ana ve temel unsurlara vurgu yapmak Kur’an’ın en önemli üsluplarından biridir. Bu açıdan Hadid, 57/25. Ayette zikredilen bu üç dinamiğin hem insanlık için en hayatî anlam ve değer ifade etmesi hem de yenilenebilir, güncellenebilir birer unsur olmaları onları “dinamik” olarak tanımlamamızın gerekçesidir.

Tebliğimizde müfessirlerin yoğun bir şekilde ilgilendikleri bu üç dinamiğin geçmişten bugüne neleri karşıladığı, nasıl güncellenebileceği, evrensel bir mesaj taşıyan Kur’ân’la uyumlu “Evrensel bir Medeniyet Tasavvurunun” nasıl oluşturulabileceğinin cevapları aranacaktır.

Not: 4. Uluslararası Dini Araştırmalar ve Küresel Barış Sempozyumu'na katılım faaliyetimiz ve sempozyuma ait giderlerimiz İnönü Üniversitesi BAP Sistemi (Proje ID: 1170) tarafından desteklenmektedir.

THREE FUNDAMENTAL DYNAMICS OF QUR'AN CIVILIZATION

(BOOK, ORDER AND IRON)

Assist. Prof. Ahmet KÜÇÜK

The places in which societies can meet their physical, economic, religious, political and social needs and causes are generally described as City / Medina. The fact that these causes and needs can be met naturally brings together with itself a hierarchical structure, mutual rights and responsibilities, legal / criminal regulations. Those societies that want to maintain their existence must voluntarily submit to these regulations and conserve them. Therefore, the elements such as the medina / city settlement, the society and the political authority which is required to obey the will or the obedience / submission should be considered as a whole. The concept of civilization, which is composed of these three elements and derives from the Medina, symbolizes the culture, thought, understanding and mentality that individuals and societies obtain. The value of a civilization symbolizes the imagination and symbolization of that civilization.

In this conjunction, the Qur'an Civilization constructs them in three fundamental dynamics by adding its own colors and values to the three elements as mentioned in Sufism: settlement unit / medina, society, political authority. These dynamics are the books, the balance, the iron and the values that each of them symbolizes. It is one of the most important styles of the Qur'an to emphasize the main and fundamental elements while not creating a vision / imagination. In this respect, as mentioned in Hadid, 57/25, these three dynamics mentioned in the above are the most vital meanings and values for humanity as well as being renewable and updatable elements that is why we define them as "dynamic".

In our presentation, answers are going to be sought about how these three dynamics, to which the commentators heavily involved, can be created, what they have received in the past and to what it can be updated, how they can be updated, and what a "universal civilization idea" is compatible with the Qur'an, bearing a universal message.

TÜRK-İSLAM MEDENİYETİNİN KORUNMASINDA EDEBİ ŞAİRLERİN ÖNEMİ
(MEHMET AKİF ERSOY VE MAĞCAN CUMABAYEV ÖRNEĞİ)

Dr. Öğr. Üyesi Ali BAYKAN

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

abaykan@selcuk.edu.tr

Amaç: Bu bildiride *Çoğulcu Edebiyat Yöntemin* yanı sıra ağırlıklı olarak *Karşılaştırmalı Edebiyat* ve *Metne Bağlı* yöntem kullanılarak, seçilen şairlerin şiirlerindeki Türk-İslam medeni mirasını koruma amaçlı temalarını içerik yönünden inceleyerek, bu temaların Türk dünyası kurtuluş mücadelesindeki motive edici etkileri araştırılacaktır.

Materyal: Milletlerin medeni miraslarının yok olmalarını engellemede, şair ve şiirlerin belirleyici etkisi tarihi gerçeklerle sabittir. Edebiyat aracılığı ile medeni mirası koruma mücadelesi bu uğurdaki edebiyatçılara dayanılmaz mağduriyetler yaşatmıştır; ancak genellikle hayattayken göremedikleri mucizevî mutlu son olan, milletlerin, başta dini, milli, vatani, dil değerlerini koruyup geliştirmedeki asıl hedeflere er veya geç ulaşılmıştır. Dünyadaki Türk-İslam medeni mirasını korumak için fikri ve edebi mücadele veren şairlerin başında Türk milli şair Mehmet Akif Ersoy, Azerbaycan şairleri Almas Yıldırım, Alimerdan Topçubaşı, Özbek şair Abdülhamit Süleyman Çolpan, Kırgız şair Toktogul Satılganov, Tatar şairler İsmail Gaspıralı, Abdürreşid İbrahim ile Türk ve İslam medeniyetini korumak adına yürüttüğü davası, hayatına mal olan büyük fikir, dava adamı, hürriyet aşığı, coşkulu, edebiyatçı, gazeteci, pedagog, Türkolog ve V.Y. Bryusov'un "Kazakların Puşkin'i" diye adlandırdığı Kazak şair Mağcan Cumabayev gelir.

Bulgular: Cumabayev, Çanakkale ve Kurtuluş savaşı veren Türkiyeli Türklere hitaben ve aynı zamanda bütün dünya Türklerine destek, moral ve teselli amacıyla yazdığı birçok eserinin yanında, 12 dörtlükten oluşan *Uzaktaki Kardeşime* ve *Türkistan'ı*, Ersoy ise *İstiklal Marşı* ve *Safahat'ı* edebiyatın çok önemli türü olan şiiri tercih ederek vermiş oldukları mesaj, hem edebi, hem de tüm Türk-İslam medeniyetinin bütünlüğü açısından çok etkili olmuştur.

Yukarıda adı geçen aynı amaçtaki şairler, birçok istilacı devletin Türkiye'yi haritadan silme ve Rusya'nın Türkistan coğrafyasını Slavlaştırma girişimlerini engellemek ve Türklerin, Kazak, Azeri, Özbek, Kırgız, Tatar vb gibi isimlerle bölünmüşlüğe değil de, büyük bir aile olarak Türk adı altında birlik kurarak kendi benlikleriyle hayatlarını yaşamaları için, sansür, maddi zorluklar, işkence, dostlarını kaybetme, dışlanma hatta ölümü göze alarak yazmış oldukları şiirlerinin temalarını Türk topluluklarının o dönemdeki dağınıklığından, yabancı işgali altında yaşamak zorunda kalmalarından dolayı duyulan ezikliklerden kurtulmalarını, ata yurtlarını ve bağımsızlıklarını kazanmaları için özellikle seçerler.

Sonuç : Şairlerin Türk-İslam birliğini sağlamak uğruna yazdıkları şiirlerinin ekseri temaları; Din Birliği, Vatan-millet, Kulluk-esaret, Hürriyet-istiklal, Cehaletten Kurtulma-eğitim, Türkçülük-Turancılık, Kadın Hakları, Dil-edebiyat Birliği, Milli üslup'tur. Mehmet Akif Ersoy, Mağcan

Cumabayev ve diğ er şairlerin Türklerin var olma mücadelesini ve dertlerini derinden hissederek, şiir sanatını toplumun faydasına olduğu müddetçe sanat olarak telakki etmişler ve bu dönemlerde bağımsızlık mücadelesindeki Türklere azim veren bu yöntemi araç olarak kullanmışlardır.

Anahtar Kelimeler : Mağcan Cumabayev, Mehmet Akif Ersoy, Türk-İslam Mirası, Türk Dünyası Edebiyatı, Türk-Kazak Edebiyatı

**THE IMPORTANCE OF THE LITERARY POETS IN THE PROTECTION OF TURKISH-
ISLAMIC CIVILIZATION**

(SAMPLE OF MEHMET AKIF ERSOY AND MAĞCAN CUMABAYEV)

Assist. Prof. Ali BAYKAN

Aim: In this paper, themes which aim to protect the heritage of the Turkish-Islamic civilization in the poems of selected poets will be examined contextually, and the motivating effects of these themes in the struggle of liberation of Turkish World will be investigated by using mainly comparative literature and contextual review method as well as pluralist literature method.

Material: The decisive influence of poets and poems in hindering the destruction of the civilized heritage of nations is fixed with the historical facts. The struggle to protect the civilian heritage through literature has suffered irresistible grievances against the literature of this cause. However, the true goals of protecting and improving the values of nations, especially the religious and linguistic ones, which are miraculous happy endings, which they usually cannot see while they are alive, have been reached sooner or later. The pioneering poets who struggled to protect the Turkish-Islamic civilized heritage in the world are mainly the Turkish national poet Mehmet Akif Ersoy, Azarbaijani poets Almas Yıldırım and Alimerdan Topçubaşı, Uzbek poet Abdülhamit Süleyman Çolpan, Kyrgyz poet Toktogul Satılganov, Tataric poets İsmail Gaspıralı, Abdülreşit İbrahim, and the Kazakh poet Mağcan Cumabayev who lost his life in his strive to protect the Turkish and Islamic Civilization. He was a man of trial, liberty lover, enthusiastic, man of letters, a journalist, a pedagogue, a Turcologist, and as V. Y. Bryusov named him “The Pushkin of Kazakhs”.

Findings: While Cumabayev, among his many works in order to give support, morale and consolation to the Turks all over the World, penned additionally the verses “Uzaktaki Kardeşime” (To my Brother Far Away) consisting of 12 quartets and “Türkistan” (Turkestan), addressing Turkish Turks who fought for the cause of Çanakkale and the Independence War, Ersoy wrote “İstiklal Marşı” (The Independence Anthem) and the “Safahat. The message they both gave by choosing poetry was very influential both in terms of the literature as well as the integrity of the entire Turkish-Islamic civilization.

The aforementioned poets having the same aim, to win their ancestral homeland and their independence chose especially these themes for their poems which they wrote by taking into account censorship, financial difficulties, torture, loss of friends, or even the death to prevent the venture of many invasive states’ wiping Turkey off the map and Russia’s Slavisation of the Turkestan geography, as well as to unite Turks under a Turkish name as a big family; not to divide them with the names like Kazakh, Azeri, Uzbek, Kyrgyz, Tatars etc., to live their lives with their own souls and to save the Turkish communities that have been trying to get rid of the disturbances experienced at that time due to the fact that they had to live under foreign occupation.

Conclusion: The main themes of the poems written by poets in order to provide Turkish-Islamic unity are Religious Association, Country-Nation, Worship-Bondage, Freedom-Independence, Liberation from Ignorance-Education, Turkism-Turanism, Woman's Rights, Language-Literature Union and National Style. By deeply feeling the struggle and survival of the Turks, Mehmet Akif Ersoy, Mağcan Cumabayev and other poets considered the art of poetry as an art as long as it was beneficial to the society and used this method which gave determination to the Turks in struggle for independence.

Key Words: Mağcan Cumabayev, Mehmet Akif Ersoy, Turkish-Islamic Heritage, Turkish World Literature, Turkish-Kazakh Literature

FELSEFE VE MEDENİYET ARASINDAKİ İLİŞKİ

Dr. Öğr. Üyesi Hacı Ahmet ŞİMŞEK

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

simsekahmet@selcuk.edu.tr

Şeyma BENLİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

seymabenli42@hotmail.com

AMAÇ

İnsan kâinatın merkezidir. Çağlar boyu yaptığı eylemler ile dünyayı şekillendirmiş, değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Ortaya koyduğu maddi ve manevi zenginlikler medeniyet başlığı altında toplanmış, nesilden nesillere aktarılan bir miras halini almıştır. Bu mirasın koruyucusu ise felsefedir. Felsefe insanın kâinatı anlamasında yol gösterici olma rolünü üstlenmiş, onun önderliğinde medeniyetler gelişmiş ve varlıklarını gelecek kuşağa aktarmıştır. Aynı şekilde medeniyetler de sahip oldukları birikimle felsefi düşüncenin gelişmesine katkı sağlamıştır. Büyük medeniyetler sağlam felsefeler üzerine kurulmuştur. Felsefe ve medeniyet arasındaki ilişki oldukça önemli olmasına rağmen bilimsel ve akademik alanda gereken ilgiyi görmemiştir. Bu araştırmanın amacı bu ilişkiyi ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Bu araştırma medeniyet ve felsefe kavramlarının içerdiği anlamı ve bu iki kavramın birbirleri ile ilişkisini inceleyen betimsel bir çalışmadır. Konu felsefi yaklaşım yolları ve tekniklerinden hareketle incelenmiştir. Buna ilaveten yer yer karşılaştırmalara başvurulmuş, içerik analizi sunularak toplanan bilgiler yorumlanmıştır. Literatür taraması, bilgilerin toplanması ve objektif bir değerlendirme yolu izlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgulara göre medeniyetlerin ortaya çıkışında en etkin faktör insandır. Bununla birlikte bir medeniyetin doğuşunda insanın yanı sıra toplum ve coğrafi çevrenin rolü de oldukça önemlidir. İnsan sosyal hayatın içinde ve coğrafi koşulların etkisinde yaşamını sürdüren bir varlıktır. Canlı bir organizma olan toplum ve kültür içerisinde oluşturduğu birikime, çevresel koşulları da katarak düşünce dünyasını geliştirmiştir. Felsefenin doğuşunda da bu üç unsurun; insan, toplum ve çevre faktörünün etkisi oldukça önemlidir. İnsanın kendini, yaşadığı toplumu ve dünyayı anlama problemi tarih boyunca üstünde sıklıkla durulan bir konudur. Yaşadığı evrene anlam katmak ve kendini geliştirmek isteyen insanoğlu felsefeler üreterek medeniyetler kurmuştur. Bu iki kavram arasında birbirinden beslenen bir yapı vardır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Medeniyet kavramı içinde olan, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi birikimin içinde yer alan; kültür, sanat, edebiyat temelde bir felsefenin ürünüdür. Bir medeniyetin bütün yönleriyle anlaşılması onun ortaya çıktığı felsefesinin anlaşılması ile mümkündür. Bu çalışmada özellikle bu konunun önemi gösterilmiş ve tartışılmıştır. Araştırma analizi sonucunda medeniyetlerin anlaşılmasının ancak o zeminde ortaya çıkan felsefenin anlaşılması ile mümkün olduğu düşüncesine ulaştırmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

İnsan, kültür, toplum, felsefe, medeniyet.

RELATIONSHIP BETWEEN PHILOSOPHY AND CIVILIZATION

Assist. Prof. Hacı Ahmet ŞİMŞEK - Şeyma BENLİ

INTRODUCTION

Man is in the core of the universe. Mankind has shaped, changed and also transformed the world with his incidents. The material and spiritual richness that have been revealed have been gathered under the heading of civilization and become a legacy inherited from generation to generation. The guardian of this heritage is philosophy. Philosophy has assumed the role of leading mankind in comprehending of the universe, civilization has been developed under its leadership, and transferred its assets to future generations. Likewise, civilizations have contributed to the development of philosophical thought with the experiences. Great civilizations have been built on substantial philosophies. Despite the fact that the relationship between philosophy and civilization is very important, it has not been attituded by the necessary concern in the aspects of science and academy. The purpose of this research is to establish this relationship.

METHOD

This research is a descriptive study that examines the meaning of the concepts of civilization and philosophy and their relations to each other. The subject has been examined in terms of philosophical approaches and techniques. In addition to this, some comparative studies were applied and the information gathered by the content analysis was interpreted. Literature review, information gathering and an objective evaluation were followed.

FINDINGS

According to the findings obtained in the research, the most effective factor of arising/emergence of the civilizatio is mankind. However, the role of society and the geographical circumstances as well as mankind at the birth of a civilization is also quite considerable. Man is an entity that sustains his life in a society under the effects of geographical conditions. The man by accumulation of society and culture, which is a living organism, has improved the world of thought by adding environmental conditions to them. These three elements at the birth of philosophy; The impact of mankind, community and environmental factors is very significant. The matter of understanding one's self, the society in which he lives, and the world is a subject that is frequently raised throughout history. Men who want to give a meaning to life that they live in and to improve themselves have created civilizations by creating philosophies. There is a construction that is mutually built on between these two concepts.

CONCLUSION AND DISCUSSION

Within the concept of civilization, ; culture, art and literature that exist in the material and spiritual accumulation of a society that it possesses are basically products of a philosophy. An understanding of a civilization in all its aspects is probable by the understanding of its emerging philosophy. In this study, this subject has been particularly set out and discussed.

This work has been particularly shown and discussed in this work. As a result of the research analysis, the understanding of the civilizations was only possible with the understanding of the philosophy that emerged at that time. As a result of the research analysis, the matter of understanding of the civilizations is understood that it can be only probable by understanding of the philosophy that emerged at that time.

KEY WORDS : Human, culture, society, philosophy, civilization.

**EĞİTİM AÇISINDAN BUHARA VE SEMERKANT MEDRESELERİNİN TÜRK İSLAM
MEDENİYETİNDEKİ YERİ**

Dr. Öğr. Üyesi İlyas ERPAY

Süirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü

ilyaserpay@hotmail.com

İslam medeniyetinin oluşumunda Türklerin çok büyük rolü olmuştur. Geçmişe dönüp Türk Tarihine baktığımızda Maverünnehir bölgesini de içine alan Türkistan coğrafyasında, İslam'ın hayat bulup zirveye ulaştığını görmekteyiz. Avrupa orta çağ karanlığında boğulurken, her biri ilim, sanat ve kültür yurdu olan Buhara, Semerkant ve diğer kadim şehirler kütüphane, medrese ve ibadet mekânlarıyla irfan ocakları olmuştur. İslam'ın ilk dönemleri eğitim mescitlerde, kütüphanelerde, saraylarda ve evlerde yapılırken X yüzyıldan itibaren Türkistan coğrafyasında ilk medreselerin varlığına rastlanmaktadır. Medreselerin yer almasıyla birlikte, medreselerin geçimini sağlayan ilk vakıfların yine bu bölgede kurulduğunu ve sonrasında Nişabur ve Bağdat olmak üzere diğer İslam coğrafyasında örnek teşkil edip yaygın hale geldiğini görmekteyiz. Bu medreseler, İslam aleminin medreselerine öncülük etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İslam Medeniyeti, Buhara, Semerkant.

***THE PLACE OF MADRASAHS OF BUCHARA AND SAMARKAND IN TURKISH-
ISLAMIC CIVILIZATION IN EDUCATION***

Assist. Prof. İlyas ERPAY

The Turks have had a great role in the development of Islam civilisation. When it is looked at Turkish history in retrospect, it is understood that Islam has reached to the peak, and strengthened in Turkistan geography, embodying the area of Ma wara'un-nahr. While the Europe went down in the dark ages, Bukhara and Samarkand, each one of which is the home of science, art and culture, and also other primeval cities were a home full with libraries, madrasahs and prayer places. While the education was given at mosques, libraries, palaces and homes at the first periods of Islam, the existence of the first madrasahs had been come into in Turkistan geography since X. century. Alongside with madrasahs, it is seen that the first foundations which helped the livelihood of madrasahs were founded in this region, and then it had been prevailed in by exemplifying besides Nisabur and Baghdad in other Islam geography. These education centres pioneered to the madrasahs in other areas of Islamic world.

Key Words: Education, Islamic Civilization, Bukhara and Samarkand.

**TÜRKİSTAN'DA İLMİHAL KÜLTÜRÜNÜN ARKA PLANI: AHMED-İ YESEVÎ'NİN
DİVÂN-I HİKMET'İNDE İSLAM İBADET İLKELERİ**

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BİLGİLİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi AK İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku ABD

bilgiliismail@hotmail.com

Yetiştirdiği sayısız öğrencileriyle VI. / XII. asırdan itibaren gerek Türkistan'ın gerekse Anadolu kültür ve medeniyetinin İslam ile şekillenmesinde büyük katkısı olan Pîr-i Türkistan Hoca Ahmed-i Yesevî (v. 1166), Anadolu'nun manevi fatihlerindendir.

Hanefî fakîhi Yusuf-u Hemedanî'den (v. 1140) ilim ve irfan eğitimini tamamlayan Ahmed-i Yesevî, özellikle yaşadığı hicri VI / miladi XII. asrın Türkistan coğrafyasında Kıpçak ve Oğuz boyları arasında İslam'ın benimsenip yayılmasında önemli hizmetlerde bulunmuş, Çağatay Türkçesi ile serbest halk edebiyatı vezninde manzum olarak söylediği dini içerikli şiirleri olan hikmetleriyle insanlara anlayacağı dilde İslam'ı tebliğ etmiş, İslam'ın kalplerde yerleşmesine vesile olmuştur.

Ahmed-i Yesevî'nin hikmetleri, İslam'ın asgari seviyede bilinmesi gereken iman, ibadet ve ahlak ilminin temel esaslarını, bir Müslüman için gerekli asgari seviyede hal ilmini içermektedir. Hikmetler, her ne kadar zahiri hükümler ağırlıklı olmasa da her Müslümanın iman, ibadet ve genel ahlak hakkında edinmesi gerekli temel ilkeleri, öğrenmesi gerekli zaruri bilgileri ihtiva eden ilmihal izlenimini vermektedir.

Türkler arasında gelişip yayılan ve ilk örneğini Ahmed-i Yesevî'nin *Divan-ı Hikmet* eseriyle veren iman, ibadet ve ahlaka dair asgari bilgilerin genel prensipler mahiyetinde ele alındığı ilmihal geleneği, Cibril hadisinde yer alan iman, İslam ve ihsan sorularının iç anlamlarına yönelik izahını oluşturmaktadır. Yesevî, hikmetlerinde bu bilgilere, ahkam cihetinden ziyade dinin özünü oluşturan esaslar olarak yer vermekte, insanların İslam'a bağlılığını sahil bir yolla temin etme amacını taşımaktadır. Ahkâmla bağlantısı ona tenbihte bulunması, önem atfetmesi ve ihmalini uygun görmemesi şeklindedir. Türkistan'da İslam'ın itikadî ve fikhî ahkâmı ise kelam ve fıkıh kitapları vasıtasıyla öğrenilip öğretilmekteydi.

Yesevî'nin, ilmihal konularından ibadetlere verdiği hassasiyeti, *Divan-ı Hikmet*'inde **68** yerde **namazdan**, **otuz üç** yerde **oruçtan**, **üç** yerde **zekât**tan bahsetmesi ile görmekteyiz. Ayrıca **dokuz** kıtadan oluşan 242. Hikmetini sadece **hac** ibadetine ayırması da bu kanaati desteklemektedir. Yesevî, hikmetlerinde ibadet esaslarından **abdesti** kullanmakta, abdestin önemine vurgu yapmakta, **kurban** ve **itikâf** konularına da yer vermektedir.

İlmihal kültürünün oluşumu hakkında kısa bilgi verdikten sonra Ahmed-i Yesevî'nin hikmetlerinde zahiri hükümlerinden ziyade iç anlamları / manevi boyutları üzerinde durduğu ibadet konularını ele alacağımız bu tebliğimizde, *Divân-ı Hikmet*'ten ibadet esaslarına yönelik tespit ettiğimiz bazı ilkeleri sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, İlmihal, İbadet, Ahmed-i Yesevî, Divân-ı Hikmet.

**THE BACKGROUND OF THE ILMİHAL CLAVICLE IN TURKESTAN: ISLAMIC
WORSHIP PRINCIPLES IN AHMAD-I YASAWI'S DIVAN-I HEKMAT**

Assist. Prof. İsmail BİLGİLİ

Hodja Ahmad-i Yasawi (d. 1166) with his many students, VI / XII. it has been a great contribution both from Turkestan and from Anatolia in the shaping of Anatolian culture and civilization with Islam. He is the spiritual conqueror of Anatolia.

Ahmad-i Yasawi completed the education of knowledge and wisdom from the Hanafi physician Yusuf-u Hemedani (d. 1140). Ahmed-i Yasawi, the almighty VI / miladi XII. In the geographical region of Turkistan, Kipchak and Oguz had important services in the adoption and spread of Islam. Ahmad-i Yasawi notified Islam on the level of understanding the people with his wisdoms with religious content poems which he said as a poem in Chagatay Turkish and free folk literature.

The wisdom of Ahmad-i Yasawi is that the basic principles of faith, worship and morality that Islam needs to be known at the minimum level include the minimum level necessary for a Muslim. Although the wisdoms are not predominant, the wisdom gives the impression of infallibility, including the essential principles that every Muslim needs to acquire about faith, worship and general morality, and the essential information he needs to learn.

The tradition of ilmihal, which is developed and spread among the Turks and the first principles of which are given in the general principles of faith, worship and morality, giving the first example with the work of Divan-i Hekmat of Ahmad-i Yasawi, explains the internal meaning of the questions of Islam and benevolence. Yasawi places this information in his wisdom as the basis of the spirit of religion, and aims to secure people's faithfulness to Islam in a safe way. The connection with the deed is a form of encouragement to him, an attachment of significance and a neglect of his negligence. Islamic faith and jurisprudence of Islam in Turkistan was learned and taught through the books of kelam and fiqh.

We see the sensitivity of Yasawi to the worship of the subjects of science, the prayer in 68 places in the Divan-ı Hekmat, the fasting in 33 places and the zakat in 3 places. It is also supported by the fact that the 242th Hekmat, which consists of nine continents, is only used for pilgrimage. Yasawi emphasizes the importance of ablution and places sacrifice and itikâf subjects in his wisdom in using ablution on the basis of worship.

After giving brief information about the formation of the almighty cult, we will discuss the issues of worship which Ahmad-i Yesevi emphasizes on inner meanings / spiritual dimensions rather than the spiritual meanings in his wisdom. In this paper, we will try to present some principles from the Divan-ı Hekmat that we have determined for the principles of worship.

Key Words: Fiqh, Ilmihal, Worship, Ahmad-i Yasawi, Divan-ı Hekmat.

**FIKİH PERSPEKTİFİNDEN YARATILIŞI DEĞİŞTİRME, FITRATI BOZMA VE
İNSANLIĞIN GELECEĞİ**

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YALÇIN

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

isyalcin@gmail.com

Amaç: Allah atomdan galaksilere yarattığı her şeyi belli bir düzen ve ilkeler üzerine yaratmıştır. Değişmeyen sabiteler veya kanunlar içeren Allah'ın yaratması bilimsel bilgi ve araştırmaların temelini oluşturur. Ayrıca Allah yarattığı her şeyin özüne belli kabiliyetler koymuştur. Bunlara da fitrat denir. Kur'an-ı Kerim'de yaratılışı değiştirme şeytani bir fiili olarak kınandığı için İslami literatürde "yaratılışı değiştirme" ve "fitratı bozma" kavramları geniş bir kullanım alanı bulmuş fakat her zaman yerli yerinde kullanılmamıştır. İslam Hukukunda Yaratılışı Değiştirme, Fitratı Bozma" isimli çalışmamda insan, hayvan ve bitkiler üzerindeki müdahalelerden fitratı bozucu olanların belirlenmesine çalışılmıştır.

Yöntemler: Konunun temel iki boyutu görülmüştür. Birincisi bugüne kadar Kur'an ve Sünnet yorumcuları ile İslam hukukçuları bu konuda neler söylemiştir. İkincisi ele alınan her bir tikel konunun günümüz çeşitli ilim dallarıyla ilgili yönleri nelerdir. Konunun her iki boyutuyla ilgili Arapça, İngilizce ve Türkçe literatür taraması yapılarak kaynaklar belirlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Bulgular: Klasik kaynaklarda çeşitli derecelerde yaratılışı değiştirme kavramının istismar edildiği ve tutarsız olarak kullanıldığı görülmüştür. Yaratılışa müdahale genellikle iyi-kötü, faydalı-zararlı, geliştirici-bozucu gibi kategorik ayrımlarla ele alınmamış fikhî kanaate göre yasaklanmak istenen duruma yaratılışı değiştirme gerekçesi eklenmiş, cevaz verilebilecek konular için ise yaratılışı değiştirme olmadığı kanaati serdedilmiştir. Özellikle hadis rivayetleri kategorik anlama ve değerlendirmeleri zorlaştırmaktadır. Bu yaklaşım büyük ölçüde aynen devam etmekle birlikte bazı yazarlar kategorik değerlendirme çabası ortaya koymuşlardır.

Tartışma ve Sonuç: Fitrat ve yaratılış Allah'ın kanunlarından. Allah insana düşünme, anlama, kavrama, üretme ve geliştirme kabiliyetleri vermiştir. İnsan bu kabiliyetlerini mikrodan makroya eşrefi mahlûkat olan insanın hayrı için kullanmakla görevlidir. Değişim ve değiştirme bizatihi kötü olmadığı gibi, değişim, gelişim ve iyileştirmenin de temelidir. Bu sebeple insan hayvan ve bitkiye yapılan müdahaleleri bozucu olan ve olmayan şeklinde ikiye ayırarak ele almak gerekir. Sonuçları itibariyle harama yol açan, faydadan çok zarar veren, iyiye doğru değil kötüye doğru bir değişime yol açan müdahaleler fitratı bozar. Dini, canı, malı, akli ve nesli korumak bu konudaki değerlendirmelerin de mihenk taşıdır. Adet temelli olan konu ile ilgili rivayetleri değerlendirirken mücerret lafzi yorum yerine maksat ve gaye esaslı yorumlara yönelme gerekmektedir. Değerlendirmelerde Allah ve evren ayrımı dikkate alınarak evrenin bir parçası olan insanın bu dünyada emanetçi olduğu ve yaptığı her iyiliğin ve kötülüğün karşılığını öbür dünyada göreceği vurgulanmalıdır. Ayrıca varlık kategorisi olarak insana, hayvan ve bitki dâhil diğer yaratıklardan belli kurallara göre faydalanma izni verildiği unutulmamalıdır. Bilimsel gelişmelere ket vurmak doğru olmamakla birlikte insanlığın geleceğinin tehlikeye sokulması, bireysel veya zümre menfaatleri adına başkalarının hiçe sayılması, günlük kâr hesabına büyük zararlara yol açılması, bilim adına geri dönülemez tehlikelere sebep olunması günümüzde çok rastlanan ve önü alınması gereken durumlardır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Yaratılış, Fitrat, Değiştirme, Bozma.

CHANGING CREATION, CORRUPTING NATURE AND THE FUTURE OF MANKIND

Assist. Prof. İsmail YALÇIN

Aim: From atoms to galaxies, Allah has created everything in an order based on certain principles. The unchanging principles and laws of Allah's creation form the basis of scientific inquiry and knowledge. In addition, Allah has put some innate capabilities in everything he has created. These are called nature (fitrah). Because the Quran has condemned changing fitrah as a satanic act, "changing creation" and "corrupting the fitrah" have been used extensively in the Islamic literature, although not always appropriately. In my work "Changing Creation and Corrupting Fitrah (Nature) according to Islamic Law" the aim has been to identify interventions into humans, animals, and plants that constitute corruption of nature.

Methods: There are two main dimensions to the subject. The first one is what those who have interpreted the Quran and the Sunnah and Islamic jurists have said on the topic until today. The second one is how every particular issue relate to the various modern sciences. Arabic, English, and Turkish literature regarding both of these dimensions have been scanned, the sources have been determined, and they have been evaluated.

Findings: In classical sources it is observable that the concept of "changing creation" has been misused and used inconsistently to varying degrees. Intervention into creation usually has not been classified into categories like good-bad, useful-harmful, enhancing-corrupting. Instead, depending on fiqh convictions, things that were to be banned were also labelled changing creation and things that were seen permissible were declared to be not changing creation. Especially hadith narrations make it more difficult to categorically understand and evaluate the matter. While this approach for the most part continues as it is, some authors have tried to categorically evaluate the subject.

Discussion and conclusion: Fitrah and creation are from the laws of Allah. Allah has given human beings the ability to think, understand, grasp, produce and develop. Humans are responsible for using these abilities for the benefit of the most noble of the creation; the human being. Not only is change and causing change not a bad thing in and of itself, but also is change the basis of improvement and betterment. For this reason, interventions into humans, animals, and plants have to be considered in two categories: those that cause corruption and as those that do not. Interventions that cause haram, more harm than benefit, that lead toward bad and not good corrupt nature/fitrah. Protecting religion, life, wealth, mind and progeny is the main criterion in such an assessment. When evaluating narrations on the topic based on custom, it is important to base interpretation on purpose and aim instead of just focusing on the sole text. In such evaluations, one should be mindful of the distinction between Allah and the universe and that humans, who are part of the universe, are here in this world as caretakers and that they will be judged on the good and the bad they commit. Also, it should not be forgotten that as a category humanity has been given the permission to make use of animals, plants, and other beings within certain boundaries and rules. Even though preventing scientific progress is not right, endangering the future of humanity, disregarding all others due to individual or group interests, causing tremendous harm for day to day profits, causing great and irreversible danger in the name of science is very common today and has to be prevented.

Key Words: Fiqh, Creation, Fitrah, Changing, Corrupting.

**HOW CAN TURKISH ACADEMIC RELIGIOUS STUDIES FACILITATE PEACE
BUILDING WITH EUROPE AND NORTH AMERICA?**

Assist. Prof. Kemal Enz ARGON

Necmettin Erbakan University Faculty of Theology

keargon@konya.edu.tr

Islamic education in Turkish divinity faculties at modern Turkish universities tends towards being generally comprised of Sunni Muslim traditionalists. As Angel Rabasa notes about traditionalists, “to a greater extent than other Muslims, traditionalists tend not to identify non-Muslims as the source of Muslims’ problems and are hospitable to interfaith dialogue and cooperation...although traditionalists are as engaged politically as other Muslims, their primary area of activity is often the social and cultural spheres, with the goal of promoting Islamic education and preserving traditional values and norms.”(Rabasa,et al.: 2004, 21). A systematic and methodical augmentation of traditional Turkish Sunni Muslim modalities of religious studies with certain areas of knowledge regarding country and culture-specific information, languages, and information and training about interfaith dialogue and peace building methodologies presents a potential expanded strategy for relationship-building of Turkish Muslims with European and North American non-Muslims. (Citation: Angel Rabasa, (et al.) “ The Muslim World After 9/11,” The Rand Corporation, Santa Monica, California, 2004, Page 21)

**MEDENİYETLER BARIŞMASININ ÖNÜNDEKİ BİR BÜYÜK ENGEL: EVANJELİZM
VE EVANJELİSTLER**

Dr. Öğr. Üyesi Muammer ULUTÜRK

NEÜ SBBF Tarih Bölümü

m.uluturk@gmail.com

Evanjelizm'in sözlük anlamı, Kutsal Kitap'a yönelmek, dönmektir. Evanjelizm terimi, farklı Protestan grupları tanımlamak için kullanılmaktadır. Kelimenin kaynağı Yunanca iyi haber veya "asıl gerçek" anlamına gelen "evangelion"dan gelmektedir. Bu ifade Hz. İsa'nın "gerçek öğretisi" yerine de kullanılmaktadır.

XVI. yüzyılda Martin Luther'in başlattığı "insanın amelle değil, imanla kurtulabileceği" tezine ağırlık veren ve Reform döneminde kurulmuş olan kiliselere evanjelik veya reforme edilmiş kiliseler denilir. Reform hareketi esnasında Martin Luther kelimeyi, kendi kurduğu Evanjelik Kilise hareketi için uyarlamıştır. Bugün hala Almanya'da Lutheryen Kiliseler için Evanjelik Kilise terimi tercih edilmektedir. İngilizce konuşulan dünyada, Kuzey Atlantik Anglo-Sakson dini geleneğini, 18. ve 19. yüzyılda değiştiren ve farklılaştıran dini hareketler ve mezhepleri ifade de eder.

Özelde Evanjelizm, Protestan Hristiyanlığın doğuşundan sonra özellikle İngiltere'de taraftarlar bularak Püriten adını alan mezhebin bağlıları için kullanılan bir adlandırmadır. Püritenler tarihi süreç içinde Avrupa'dan göç ederek Amerika'da New Kudüs dedikleri bugünkü Boston çevresine yerleşerek inançlarını aksiyon haline getirmişlerdir.

Evanjelikler, Eski Ahit'in; Yahudilerin "Tanrı'nın Seçilmiş Halkı", Vadedilmiş Topraklar'ın Yahudilerin malı olduğu, Yahudilerin Mesih'in gelişi ile birlikte bir dünya egemenliğine ulaşacakları gibi kehanetlerini tamamen kabul ederler. Bu konuda kendilerine düşen en büyük misyonun ise Yahudilerin egemenliğine destek olmak olduğunu düşünürler. Bu bakımdan bir nevi Hristiyanlık ve Yahudiliğin karışımından meydana gelen ve Protestanlığın bir alt mezhebi olan Evanjelistlere Amerika'da "Siyonist Hristiyanlar" da denilmektedir.

Bunlar İncilden ziyade Kitab-ı Mukkaddes'e inanırlar ve temel bilgi kaynağı olarak da Dört İncil'den birinin yazarı ve havari olan Yuhanna'nın yazdığına inanılan "Yuhanna'nın Vahyi"ni esas alırlar.

Yenidünya düzeninin planlayıcıları irrasyonel bir inanca dayalı reel bir siyaset felsefesi olarak Yahudi Hristiyanlığı veya Siyonist Hristiyanlığı ön plana çıkaran politikalar gütmektedirler. Amerikalıların Tanrı tarafından seçilmiş bir halk olduğu ve buna bağlı olarak askeri, kültürel ve ekonomik yönden yayılma hakkına sahip olduğunu öne süren evanjelik teori, esasen tahrif edilmiş Tevrat'ta yer alan seçilmiş halk safsatasının yalnızca yeni bir yorumudur. Bu aşırı dini anlayışın mensupları günümüzde dünyadaki misyonerlik faaliyetlerinin yüzde doksandan fazlasının finans kaynaklarını organize etmekte, ABD'nin finans ve askeri gücünü ellerinde tutmaktadırlar. 1950'lerde 3 milyon nüfusa sahip evanjelistlerin günümüzdeki toplam nüfusu 100 milyon, aktif din adamı sayısı ise 200 bin civarındadır. Günümüzde Evanjeliklerin haricinde dünyadaki barışın önündeki diğer engeller Neoconlar, Siyonistler ve diğer aşırı akımlar şeklinde sıralanabilir. Bu bildiride Hristiyan mesihçiliğini yeniden yorumlayarak aşırı bir siyaset felsefesine dönüştüren evanjeliklerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Evanjelikler, Siyonist Hristiyanlar, Medeniyet, Barış

***A BIG OBSTACLE IN FRONT OF CIVILIZATIONS' RECONCILIATION:
THE EVANGELISTS AND EVANGELISM***

Assist. Prof. Muammer ULUTÜRK

The meaning of evangelism in dictionaries is to turn towards and face the Holy Book. The Evangelism term is used for defining different Protestant groups. The word origin derives from "Evangelion" which means "the real truth" or "good news" in Greek. This expression substitutes for Jesus Christ's real doctrine.

In the 16th century, the churches which worked on the thought that mankind could only be saved not by deeds but by faith and which had been initiated by Martin Luther and founded during the reformation movement, can be described as the Evangelist and Reformist churches. Today the evangelist church term is still preferred for Lutheran churches in Germany. In the English speaking world, the term stands for North Atlantic, Anglo-Saxon religion tradition, the faith movements, orders and sects which divers and becomes different in the 18th and 19th centuries.

Specifically, after the birth of Protestant Christianity, Evangelism is a classification used for the order which gathered followers in the United Kingdom and those were named after "Puritans". In the historic process, by immigrating from Europe to North America, in the United States of America where they settled around today's Boston neighborhood called "New Jerusalem", they have turned this belief into action.

Evangelists totally embrace the prophecies such as "God's chosen people" by Jews, "a promised land for the Jews", "the understanding supported by the Jews: by falling Messiah, the dominion over the Earth". On this matter, they think that the biggest mission is to assist the Jews' sovereignty. In this respect, consisting of the mixture Christianity and Judaism in some way and being a sub-cult of Protestant church, Evangelism supporters also are called as "Zionist Christians".

The supporters believe old testament other than the Bible and accept as a fact and main information source; John's message, one of the gospel writer and an apostle wrote the fourth gospel.

The new world order planners carry out a policy that puts forward Zionist Christianity or Jewish Christianity as a ideology which based upon an irrational belief and political philosophy. The Evangelic theory, which claims that the Americans is a folk chosen by God and therefore by they have a right to domain in terms of military, cultural and economic aspects, is a new interpretation of the fallacy which was distorted: "Chosen people in Torah." The members of this fanatic religious understanding also keep the United States of America's financial and military forces in their hands, and organizes the financial source of missionary operations more than ninety percent in the world. Evangelists, having 3 million population in the 1950s, now is around 100 million in total and the number of reverends in active duty is also approximately 200 thousands. Nowadays, the except the Evangelists, the obstacles in front of the world peace can be listed as Neo-cons, Zionists and other extremist movements. In this academic announcement, it will be mentioned about the Evangelists who turn Christian Messianic movement into extremist politic philosophy by interpreting once more again.

Key Words: The Evangelists, Zionist Christians, Civilization, Peace

**MEDENİYETİN KORUNMASININ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN
TEMİNATI OLARAK DİL**

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ERSÖZ
Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
muhammed.ersoz@selcuk.edu.tr

Amaç: Dil, beşerî ve tarihî bir fenomendir. İnsanın düşündüğü şeyleri açıklama yetisi olup ilahi bir hediyedir. Bilim, kültür ve sanat gibi toplumsal etkinlikler bütünüyle dil aracılığıyla ifadesini bulur. Çünkü dil, hem zihnin hem de varlığın aynasıdır. Kendi içinde düzenli ve uyumlu bir yapı olan dil olmadan insandan söz edilemez. Aynı şekilde dil olmadan da her düşünce karanlıktır. Bir ülkenin veya toplumun, maddi ve manevi varlık ve değerlerinin, düşünce, sanat, bilim ve teknoloji ürünlerinin tamamı demek olan medeniyetin korunmasında ve sonraki nesillere aktarılmasında yerinde ve usulüne uygun olarak kullanılan dilin önemi yadsınamaz. Medeniyetin en önemli özelliği olan özgünlük ve köklü olma özelliğini ancak dil sağlayabilir. Bildirimiz dilin, medeniyete bu yönde yaptığı katkıları ve medeniyetin sağlıklı aktarımı için sahip olması gereken vazgeçilmez özellikleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Yapacağımız çalışmada medeniyeti tanımlayıp medeniyetin bileşenlerinden bahsedeceğiz. Bunun akabinde yeni bir medeniyet kurmak, mevcut bir medeniyeti daha ileri taşımak için nelerin hayati öneme sahip olduğunu ortaya koymaya çalışacağız. Ayrıca sahip olunan bir medeniyeti yok etme potansiyeline sahip kısa ve uzun vadeli tehlikelerin de neler olduğuna değineceğiz. Bunları ortaya koyarken medeniyetin bileşenlerini ifade etmenin ve geleceğe aktarmanın bir aracı olan dilin üstlendiği görevlere işaret edeceğiz. İnsanların bu dünyada dillerinin, dünyayı kendilerine tanıttığı biçimde yaşadıkları gerçeği bu bağlamda oldukça önemlidir ve üzerinde durmaya değerdir. Medeniyet nasıl bir toplumun ahlak, ekonomi, sanat, mimari, hukuk, din vs. tüm unsurların oluşturduğu bir sistem ise dil de bu unsurların ifade edildiği sistemli söz kalıplarıdır. Bu nedenle bir toplumun medeniyetinin ne olduğunu öğrenmek için o toplumun diline, dilini anlamak için ise medeniyetine bakılabilir.

Bulgular: Kur'an'ın cahiliye dönemini dönüştürmede dil üzerinden yaptığı bazı örneklerle değinerek dilin, medeniyetin dönüşümüne katkısını gözlemlene imkânı bulacağız. Ayrıca dilin kullanımı ile ilgili ortaya koyduğu uyarılar ile de medeniyetin fesadına yol açabilecek tutumların neler olduğunu somut bir şekilde inceleme imkanı elde edeceğiz. Kur'an cahiliye dönemine ait bazı kelimeleri olduğu gibi muhafaza ederken bazı kelimeleri yok etme yoluna gitmiştir. Yani yeni kuracağı medeniyette olmasını istemediği unsurları ya tamamen yok etmiş ya da medlulünün değiştirerek kelimenin anlam içeriğini kendisi doldurmuştur. Ayrıca cahiliye dönemine ait yeni medeniyetin kodlarına uymayan dilsel kullanımları reddetmiş ve doğrusunu kullanma konusunda muhataplarını uyarmıştır.

Sonuç: Çalışmamızın neticesinde medeniyetin bileşenlerini ifade etme ve geleceğe aktarma konusunda araçsal bir görev üstlenen dilin medeniyetle ilişkisini yeniden belirleme noktasında önemli neticelere ulaşmayı ümit ediyoruz.

Anahtar Kelimeler: Dil, Kültür, Medeniyet, İnsan

**THE LANGUAGE AS A GUARANTEE OF CONSERVATION AND
SUSTAINABILITY OF CIVILIZATION**

Assist. Prof. Muhammed ERSOZ

Objective: Language is a humanistic and historical phenomenon. It is a divine gift and the ability to explain what people think. Social events such as science, culture and art find their expression through language. Because language is mirror of mind and existence. It is impossible to talk about people without language, which is a regular and harmonious structure. In the same way, without language every thought is dark. In protecting the civilization which is the whole of the products of thought such as art, science and technology, the material and spiritual assets and values of a country or society and its transferring it to the next generations, using of language the procedure is very important. Only language can provide the most important feature of civilization, authenticity and rootedness. Our paper aims to reveal the contributions of language in this aspect and indispensable features that civilization must have for its healthy transmission.

Method: When we do work, we will define civilization and talk about the components of civilization. We will try to find out what are vital prerequisites to establish a new civilization, to move an existing civilization further. We will also see what are the short- and long-term threats that have the potential to destroy a civilization. When we do this we will point to the tasks of language, which is a means of expressing the components of civilization and forwarding it to the future. The fact that people live in this world as their language introduces them to the world is very important in this context. Civilization is a system that society formed it with morality, economy, art, architecture, law, religion, etc. All these elements and the language are the systematic word patterns in which these elements are expressed. For this reason, one can look at the language of a society to understand its civilization and look at the civilization to understand its language.

Findings: We will have the opportunity to observe the contributions of the Qur'an to the transformation of language and civilization by referring to some examples of the language that it has made through the language of transforming the period of jahiliyyah. In addition, with the warnings about the use of the language we will be able to examine in a concrete way what attitudes might lead to the deterioration of civilization. The Qur'an has destroyed some words while preserving them without changing in the jahiliyyah period. In other words, it has completely destroyed elements that it does not want to be new in civilization or it has changed the meaning content of the words. He also rejected the linguistic uses that do not conform to the codes of the new civilization of the period of jahiliyyah and warned his interlocutors about using it correctly.

Conclusion: We hope to achieve crucial results in redefining the relationship between language and civilization, which has an instrumental role in expressing the components of civilization and transferring it to the future as a result of our work.

Key Words: Language, Culture, Civilization, Human

**HİNT ALT KITASI HUKUK BİRİKİMİNİN MEZHEPSEL UZLAŞMAYA KATKISINA
BİR ÖRNEK: KEŞMİRİ’NİN İHTİLAFA TEORİSİ**

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Raşit AKPINAR

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

rasitakpinar@gmail.com

Son yıllarda yapılan demografik istatistiklere göre, dünya üzerindeki Müslüman nüfusun önemli bir çoğunluğuna (yaklaşık yüzde otuzu) ev sahipliği yapan Hint alt kıtası, farklı inanç ve kültürleri, öngördüğü siyaset ve hukuk anlayışı ile bin yılı aşkın bir süre boyunca bir arada tutabilmiş İslâm medeniyetinin en önemli merkezlerinden biridir. Öteden beri “akıl ve hikmet ülkesi” olarak anılan, kültür ve medeniyet çeşitliliğiyle ünlü Hint alt kıtası, İslâm düşünce ve ilim geleneğinin de en özgün, en zengin ve en farklı örneklerini ihtiva eder.

Geniş anlamda bu kültür ve medeniyetin hukuk alanındaki yansımalarının somut bir örneğini inceleme konusu edinen bu araştırma, kendine özgü dinamikleriyle alt kıtanın İslâm dünyasına bahşettiği ender simalardan biri olan Muhammed Enver Şâh el-Keşmîrî’nin (ö. 1933) mezhepsel uzlaşmayı hedefleyen ihtilaf teorisini ele alacaktır. Keşmîrî, kendisi ile ilgili yapılan değerlendirmelerde “asrın müceddidi”, “asrın imamı” ve “yirminci yüzyılın altı büyük fakihinden biri” unvanlarıyla takdim edilen, kırk yılı aşkın eğitim ve öğretim hayatı boyunca bağlı bulunduğu Hanefî mezhebinin temel tezlerini te’yid edecek nitelikte külli kaideler vazetmiş, geleneksel ilim ve hukuk anlayışına sadık kalarak fıkıh meselelerinin temellendirilmesi hususunda çaba sarf etmiş, hukuk, hadis, tefsir, kelâm ve edebiyat alanlarında değerli çalışmalara imza atmış entelektüel bir şahsiyettir.

Dini hukuki metinlerin anlaşılmasına yönelik olarak inşa ettiği ictihad ve yorum teorileriyle temayüz eden Keşmîrî, mezhepler arasındaki fikhî ihtilafları usûlî temellerine işaret ederek *cevaz (tenâkuz)*, *efdaliyet (tenevvü’)* ve *ihtiyar* olmak üzere üç farklı grupta ele alır. Arından bu ihtilafları temel bir prensipteki görüş ayrılığının yahut müctehidlerin yöntem ve perspektif farklılığının bir yansıması olup olmaması açısından inceler. Bu analiz neticesinde görüş ayrılıklarının büyük bir kısmının, iki fiilden hangisinin faziletli olduğu noktasında çatışan tenevvü’ ihtilafı cinsinden olduğu kanaatine varır. Geriye kalan kısımda ise mezhepler arasında dolaşmanın (telfîk) usûlî çelişkilere sebep olacağı gerekçesiyle, mümkün mertebe mezhebin çizdiği sınırlar içinde kalarak tenakuzu gidermeye gayret eder. Mezhebin önemli referanslarına aykırı düşmeyecek şekilde temellendirmeye çalıştığı farklı nazariyeler (merâtib anlayışı, nesh nazariyesi, kazâf-diyânî ayırım vb.) ve tartışma konularının zeminini netleştirme amacıyla ortaya koyduğu terimlendirme girişimleri (nehy-i şefkat, bâbü’l-mehâsin, bâbü’l-mürûet vb.) bu çözümün bir parçası olarak görülebilir. Benzer şekilde onun *hadis, teşrî’ hikmeti yahut cumhur ulemânın ictihadiyle uyuşması durumunda mezhebin meşhur olmayan görüşünü benimsemesi*, ictihad sahasını kısmen genişletir mahiyette bir adım olarak değerlendirilebilir ve mezhepler arasındaki görüş ayrılıklarını telif etme amacıyla ilişkilendirilebilir.

**AN EXAMPLE OF INDIAN SUBCONTINENT'S ACCUMULATION OF LAW
KNOWLEDGE CONTRIBUTING TO THE SECTARIAN RECONCILIATION: KASHMIRI'S
DISPUTE THEORY**

Assist. Prof. M. Raşit AKPINAR

The Indian subcontinent, which hosts a significant majority (about thirty per cent) of the Muslim population on earth according to the demographic statistics of recent years, is one of the most important centers of the Islamic civilization that has been able to hold together different beliefs and cultures thanks to implementing its political and legal understanding for over a thousand years. Renowned for its diversity of culture and civilization, the Indian subcontinent which has long been known as the "country of reason and wisdom" contains the most original, the richest and the most diverse examples of Islamic thought and science traditions.

This study, which examines a concrete example of the reflection of this culture and civilization on the field of law in a broader sense, addresses the dispute theory of Muhammad Anwar Shah al-Kashmiri (d. 1933), one of the rare faces that the subcontinent grants to the Islamic world with its specific dynamics, which aims at sectarian reconciliation. Kashmiri is an intellectual person who has put his signature under valuable work in the field of law, hadith, tafsir, kalam and literature, and who is presented with the titles of "mujaddid of the century", "the imam of the century", and "one of the six great Muslim jurist (fakih) of the twentieth century". Over forty years of education and training throughout his life he has set the universal principles which support the basic theses of the Hanafi sect and has made an effort to base the affairs of fiqh by adhering to the understanding of traditional law.

Kashmiri, who came to the fore with his theories of ijtiḥad and interpretation which he came up with for the understanding of religious legal texts, addresses the fiqh disputes among the sects in three different groups which are jawaz/permission (tanaquz/contradiction), afdaliyat/superiority (tanawwu/variation) and ikhtiyar/choice by referring to their procedural foundations. He then analyzes these disputes in terms of whether they are a reflection of the differences in opinion on a fundamental principle, or the method and perspective of the mujtahids. As a result of this analysis, he concludes that a large part of the differences in opinion are in the nature of disputes of tanawwu about which one of the two actions are virtuous(superior). In the remaining parts he endeavors to reduce the tanaquz by staying within the boundaries of the sect since walking between the sects (talfiq) would cause procedural contradictions. The different theories (grades and preference theory, nash theory, differentiation between adjudicatory and religious judgment etc.) for which he tried to find a base without contradicting with the important references of the sect, and nomenclature attempts (nahy-i shafqat/prohibition of compassion, babu'l-mahasin/chapter of benevolence, babu'l-muru'ah/chapter of virtue etc.) which he put forward in order to clarify the backgrounds of the dispute subjects can be seen as a part of this solution. Similarly, his adoption of the view of the sect which is not well-known in the event of incompatibility with hadith, wisdom of legislation or ijtiḥad of the majority of scholars can be regarded as a step that partially extends the field of ijtiḥad and can be associated with the purpose of reducing the differences in opinion between the sects.

ORTAÇAĞ'DA HİNT OKYANUSU'NDA DOĞU-BATI ETKİLEŞİMİNDE

MÜSLÜMAN TÜCCARIN ROLÜ

Dr. Öğr. Üyesi Nihal ŞAHİN UTKU

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

nihal.sahin@marmara.edu.tr

Amaç: İslam'ın Arap Yarımadası'nda ortaya çıktığı 7. Yüzyılda gerçekleşen İslam fetihleri sonucunda İslam, Çin ve Hindistan'a kadar yayılmıştır. Bu tebliğ, Hint Okyanusu bağlamında İslam'ın yayılmasında ve Doğu-Batı etkileşiminde Müslüman Arap tüccarın ne ölçüde bir rol oynadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Materyal ve/veya Yöntemler: Çalışmada ağırlıklı olarak İslam tarih, coğrafya ve seyahatnâme kaynakları esas alınmıştır. Konu, Doğu ile Batı arasındaki ticarî, kültürel ve teknolojik etkileşim konusunu ele alan araştırmalarla da desteklenmiştir.

Bulgular: Müslüman tacirler İslam'ın Arap Yarımadası'nda ortaya çıkmasının üzerinden henüz bir asır bile geçmeden Hint Okyanusu'nda yayılmışlardır. Üç farklı Arap tüccar kafilesinin Çin'e gitmesiyle başlayan bu ilişkiler, Doğu-Batı etkileşimi açısından oldukça önem taşımaktadır. "Arap rakamları" olarak bilinen Hindistan menşeli sayı sisteminin ve Çin'in pusulası gibi teknik ve kültürel gelişmelerin Müslümanlar eliyle Avrupa'ya kadar taşınması tacirler yoluyla gerçekleşmiştir.

Müslüman seyahatnâme yazarları, 10. Asır ortalarına doğru İslam hakimiyeti altındaki bölgelerle Çin arasında yapılan ticaretin önemli bir merkezi olan Hanfu Limanı'nda çok kalabalık bir Müslüman cemaatinin oluştuğunu, bölgedeki bu yoğun Müslüman nüfusun camilerde bir araya geldiklerini, bayramlarda cemaatle namaz kıldıklarını, hatta Arap tüccar zümrelerinin bölge güçlerini korkutacak kadar kalabalıklaştıklarını ve bulundukları ülkelerde tehdit olarak algılanmaları üzerine Cuma hutbelerinde Budist Çin hükümdarlarının adını anmaya başladıklarını nakletmektedir. Çin, Hindistan, Endonezya, Malay adalarında kurulan Müslüman koloniler sayesinde İslam dini Hint Okyanusu çevresinde, özellikle de sahil şeritlerinde tabandan yayılma imkanı bulmuş; aynı derecede olmasa bile Çin'in muhtelif bölgelerinde de İslamlaşmalara rastlanmıştır.

Doğu ve Batı'nın dünya ticaretine sunduğu ürünlerin mübadelesi adına Hint Okyanusu ticaret hattında Hristiyanlar ile Müslümanlar arasında ortaklıklar ve ticarî anlaşmalar tesis edilmiş; ticaret gemilerinde ticarî emtianın yanısıra dinlerine bakılmaksızın yolcular da taşınmıştır.

Müslümanlar, anavatanı Hindistan olan narenciye, turuncgiller, muz, hindistancevizi, mango gibi meyvelerle ekonomik değeri olan birçok yeni bitkinin, İran ve Aşağı Mezopotamya başta olmak üzere Mısır, Kuzey Afrika ve Akdeniz dünyasına taşınmasında da öncü olmuşlardır. Ayrıca Mezopotamya topraklarında uygulanan ekim ve sulama yöntemlerinin de batıya nakline aracılık etmişlerdir.

Mal değişiminin gerçekleştiği ticari yollar, zengin ziraî ürünlerin, farklı ekim ve sulama yöntemlerinin yanısıra gemicilik seyir ve inşa tekniklerinin, inanç, dil, fikir, giyim-kuşam, yeme-içme alışkanlıkları ve yaşam biçimlerinin, edebî zevklerin, ticaret yöntemleri ile mimarî tarzların da taşındığı güzergahlar olmuştur. Bir anlamda Hint Okyanusu üzerinden gerçekleştirilen ticarî faaliyetler yoluyla Doğu ve Batı medeniyet havzaları birbiri ile yakın temasa geçmiştir.

Sonuç: Ticaretin, tarafların karşılıklı menfaatlerinin korunabildiği mekanizmalar kurulabildiği ölçüde büyüebildiği Ortaçağlarda Müslüman tacirler, gittikleri yerlerde panayır ve pazarlar, hatta transit ticareti destekleyici lojistik merkez ve limanlar inşa etmişler ve bölge halklarıyla yakın temasa

geçmişlerdir. Bu sayede ticaretin sunduğu huzur ve barış ortamı, bir yandan birbirinden habersiz olarak yaşayan antik medeniyet havzalarının birbiri ile kaynaşmasına ve ortak bir kültür oluşturmaya zemin teşkil etmiş; diğer yandan da erken Ortaçağ Avrupa'sının en azından ekonomik açıdan İslamlaşmasını sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ortaçağ'da Hint Okyanusu, ticaret, Doğu-Batı etkileşimi, tüccar.

**THE ROLE OF THE MUSLIM MERCHANT IN THE INTERACTION BETWEEN THE
EAST AND THE WEST IN THE INDIAN OCEAN IN THE MIDDLE AGE**

Assist. Prof. Nihal ŞAHİN UTKU

Objective: Islam was able to spread to China and India through conquests and influence after its emergence in the VII.th century. This paper aims to understand the role of the Muslim Arab merchant in the expansion of Islam and the interaction between the East and the West within the context of the Indian Ocean.

Materials and/or Methods: The researches essentially based on the classical sources of Islamic history, geography and travelogue literature. The subject matter is supported by modern research on the commercial, cultural, and technological interaction between the East and the West.

Findings: Muslim merchants were spread out into the Indian Ocean within just a single century of the emergence of Islam in the Arabian Peninsula. Commercial relations, which have started by the expedition of 3 different Arab merchant caravans into China, have been instrumental in the development of the interactions between the East and the West. The transfer of technical and cultural concepts such as the numerical system that had originated in India, but is known in the West as the “Arabic numbers” and the Chinese compass have been carried to Europe by the hands of merchants.

Islamic travel literature mentions that there existed a populous Muslim community in Hangzhou, which was an important center of the trade between China and the Islamic countries, that the Muslim population would come together in the mosques, especially during the Eid festival prayers, that their numbers had grown to such a degree that the regional authorities had started to become about their presence and that the Friday prayer sermons would be given in the name of the Buddhist Chinese emperor in order to allay such fears. Islam had found acceptance on the coastal towns and to a lesser degree in certain regions of China, mainly due to the Muslim colonies established in China, India, Indonesia, and Malay Islands for commercial reasons.

The global East-West trade have brought Christians and Muslims together under partnerships and commercial contracts and the commercial ships that have thus sailed have carried not only goods, but also people of all religious affiliations. Muslims have been pioneers in introducing many exotic fruits and spices of economic value of Indian origin to the West, starting from Iran and Lower Mesopotamia and extending to Egypt, North Africa and finally to the Mediterranean world. They have also transferred the agricultural and watering systems of the Near East to Europe.

The trade routes have also been carriers of diverse products and production techniques, shipbuilding and navigation techniques, faiths, ideas, languages, fashion, foods, dishes, lifestyles, literary and aesthetic tastes, commercial methods and architectural styles. Thus Indian Ocean commercial relations have fostered the interaction between the Eastern and the Western civilizations.

Conclusion: In the Middle Age, when trade could only grow as long as all parties involved mutually benefitted, the Muslim merchants have established festivals and markets, built logistics centers and harbors to enhance transit trade and have come into close contact with the locals. The peace and the prosperity that these activities brought have not only brought together the antique civilization centers, but also has been instrumental in merging a common cultural background. As such both Europe and the Far East has been affected by the Islamization of the trade routes in the Middle Age.

Keywords: Indian Ocean (Middle Age), commerce, East-Wet interaction, merchant.

KUR'AN'DA MEDENİYET, NÜBÜVVET VE ŞEHİR İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman NAROL

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

snarol@selcuk.edu.tr

Amaç: Medeniyetlerin inşasında tartışmasız bir yere sahip olan peygamberler ve yaşadıkları şehirlerin üstlendikleri rol Yusuf suresi 109. Ayet bağlamında ele alınacaktır.

Materyal/Yöntemler: Kur'an-ı Kerim'de tarih boyunca medeniyetlerin inşasında önemli rol oynayan şehirlerin ve bu şehirlerin bağrından çıkan ve Risâlet görevi ile görevlendirilen peygamberlerin yaşadıkları dönemlerde medeniyetin inşasında üstlendikleri misyon Yusuf suresi 109. ayet ekseninde ele alınacaktır. Konuya ilişkin ilk dönemden başlayarak kaynaklar taranacak ve müfessirlerin yaklaşımı tespit edilerek diğer Kur'an ayetleri ve tarihi veriler ışığında peygamberlerin yaşadıkları şehirlerden örnekler verilecek ve analitik bir değerlendirme ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bulgular: Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin neredeyse tamamının insanlık tarihinde önemli bir yer tutan medeniyetin beşiği şehirlerden ve yaşadıkları dönemde diğer toplumlara göre medeni olan bir toplumun içinden çıktıkları Yusuf suresi 109. ayette geçen *وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَجُلًا إِلَّا قَبْلِكَ مِنْ نَحْنُ* "Senden önce gönderdiğimiz peygamberler de başka değil, ancak şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz bir takım erkeklerdi" ifadesinde ortaya konulmaktadır. Aynı surenin 100. ayetindeki *بِكُمْ وَجَاءَ* "sizi çölden (çıkarıp buraya) getirdi" ifadesinden hareketle bu durumun bir istisnası olarak Yakup peygamberin kırsaldan bir yerden gönderildiğini söyleyen müfessirlerin yanında, onun gönderildiği bu yerin adının "Bedv" olduğu, yoksa bu kelimenin lügat anlamı olan çöl/sahranın ayette kastedilmediğini ileri süren müfessirler de mevcuttur.

Sonuç ve Tartışma:

Sosyal bir varlık olan insan, yaşaması ve varlığını devam ettirebilmesi için hemcinsleriyle bir arada yaşamak ve onlarla iletişim içinde olmak zorundadır. İnsan, sosyal bir varlık olma zorunluğu neticesinde toplumları meydana getirmiş ve bunun sonucu olarak da medeniyetler kurmuştur. Sanılanın aksine insanlığın geçmişi oldukça ilkel ve karanlık olmayıp tarihin belli dönemlerinde ihtişamlı uygarlıklar ve medeniyetler inşa etmiştir. Bu medeniyetler geçmişten beri sürekli bir ilerleme ve tekâmül göstererek günümüze kadar ulaşmıştır. Tarihin her döneminde inşa edilmiş bu medeniyetlerin ortaya çıkmasında ve ilerlemesinde hiç kuşkusuz peygamberler ve yaşadıkları şehirler önemli rol oynamışlardır.

Türk-İslam medeniyetinin beşiği olan şehirlere bakıldığında da tıpkı şehir-peygamber ilişkisinde olduğu gibi buralarda oluşturulan ilim-irfan ve kültürün içten dışa doğru genişleyen daireler şeklinde merkezi konumdaki gelişmiş şehirlerin önemli bir rol üstlendikleri herkes tarafından kabul edilen itiraz edilemez bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Buhara'dan Semerkant'a, Basra'ya İstanbul'dan Bursa ve Konya'ya, Bağdat'tan Şam'a, Kurtuba'ya varıncaya kadar pek çok şehrin tarih boyunca yerine getirdikleri medeniyet inşasındaki rolü bugün hala devam etmektedir. O gün Peygamberler, sonraki dönemde ise onların varisleri olan âlimler ve din adamları eliyle bu görev her dönemde şehir merkezli olarak ifa edilegelmiştir.

Peygamber, Medeniyet ve Şehir ilişkisi Allah Teâlâ'nın Kur'an'da elçiler gönderdiğini ifade ettiği ayetlerden en dikkat çekenlerden birisi olan Yusuf suresi 109. Ayet bağlamında ve tarihi bilgiler ışığında ele alındığında peygamberlerin ve içinde yetişip büyüdükleri şehirlerin medeniyet inşasındaki rolü kadim insanlık tarihinden son peygamberin yaşadığı döneme kadar hep etkin ve belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-Yusuf Suresi-Peygamber-Medeniyet-Şehir.

**RELATIONSHIP BETWEEN CIVILIZATION, PROPHECY AND URBAN IN THE
QUR'AN**

Assist. Prof. Süleyman NAROL

Purpose: The role of the prophets, who have an undisputed place in the construction of Civilizations, and the cities they lived will be discussed in the context of the 109th verse of Yûsuf.

Methods: Being mentioned by Quran, cities that played an important role in construction of civilizations throughout history and mission taken by the prophets sent to these cities and assigned to the task of Risalah during the periods when they lived will be discussed within the context of the 109th verse of Yûsuf. Beginning with the early ones, resources about this subject will be scanned and determining the approach of the commentators examples will be given from the cities where the prophets lived in the light of other verses of Qur'an as well as historical data and finally an analytical evaluation will be attempted to be presented.

Findings: The passage of the 109th verse of the Sûra Yûsuf which goes “نُوحِي رَجَالًا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْ أَرْسَلْنَا وَمَا” (And We sent not before you (as messengers) except men to whom We revealed from among the people of cities)” indicates that almost all of the prophets mentioned in the Qur'an are selected from the cities which have an important place in human history and are the cradle of civilization as well as they are selected from the societies that are more civilized than others of the period when they lived. Analyzing the passage of 100th verse of the same Sûrah which goes “البدو من بكم وجاء” (brought you (here) from bedouin life)”, while some exegetes say that as an exception to aforesaid situation, the prophet Jacob was sent from a rural place, there are others asserting that the name of the place to which he is sent is called “bedv”, and besides,, this word (bedv) means not the lexical meaning, namely desert or sahara.

Conclusion and discussion:

As a social being, mankind have to live and communicate with their fellow creatures in order to survive and maintain their existence. As a result of the obligation to become a social being, humans have gave rise to societies and consequently they have established civilizations. Contrary to the idea that the early history of mankind is rather primitive and dark, in fact they built magnificent civilizations and civilizations during certain periods of history. These civilizations have been, since past, with constant progress and evolution. No doubt, prophets and the cities they lived played an important role in the emergence and progress of these civilizations built in every period of history.

Just as it is in relationship between urban and prophecy, looking at the cities that are the cradles of the Turkish-Islamic civilization, it is unquestionable reality that developed cities in the central location, as if outwardly expanding circles, played an important role in the formation of science-lore and culture created around there. The cities' role in the construction of civilization throughout the history, such as Bukhara, Samarkand, Basra, Bursa, Konya, Baghdad, and Damascus, is still going on. On that day by prophets and later by their scholars and clerics, this task has always been carried out as a city-centered phenomenon.

Tackling the subject in the context of the 109th verse of Yûsuf, which is one of the most remarkable verses about Allah's sending prophets in the Quran and in the context of historical data, we see that from the history of humanity until the turn of the last prophet, the role of the prophets and the cities in which they grew up in construction of civilization is always an effective and decisive factor

Key words: Prophet, civilization, city, Quran, Sûrah Yûsuf.

THE FOUNDATIONS OF RELIGIOUS PLURALISM IN ISLAM

Dr. Seyed Hassan Hossein

University of Technology, Tehran

hoseinih@sharif.edu

Based on Islamic and Quranic texts and contexts, I will be attempting to prove that since the Real manifests itself in different forms, and since religion in this assumption is perfectly divine, all religions are considered as the diverse social crystallizations of the ultimate divine religion and consequently, the uniqueness of religion and plurality of faiths and religious societies are not only contrary, but also integral to each other, since diversity is intended and willed by God. Upon these Quranic exegeses, I believe that God initiated various religions as the diverse forms of religion in order to reveal the different aspects of the unique religion in the societies. This principle could be called unity in diversity and diversity in unity, which has played a crucial role in Islamic philosophy and Quranic understanding.

Accordingly, two important Quranic principles with regard to this issue will be explained and then two meanings of pluralism, pluralism in truthfulness and pluralism in salvation, will be concluded.

First is the Quran's explicit endorses on the Universality of God's revelation, which plays a significant part in the Islamic understanding of other religions. This implies the validity of all divine religions and consequently the veridical diversity of truthfulness among all religions and religious-divine societies. Secondly and more importantly is the Quranic emphasis on the uniqueness of religion, which signifies that each religion (divine religion) is an exclusive manifestation of that absolute that reveals itself in different forms, that is relative absolute.

In this paper, Quran's attitude toward other religions, The Quranic approach toward the divine prophets and scriptures will also be explained according to Quranic verses and exegeses.

**HOW MEDICINE AND PHYTOTHERAPY CAN CONTRIBUTE TO CROSS CULTURAL
RELATIONS AND PEACE-BUILDING EFFORTS**

Dr. Zeliha ÜSTÜN ARGON

Necmettin Erbakan University Department Of Biosystems Engineering

ustun.zeliha@gmail.com

In this paper the aim is to point to an alternative and additional way for peace building efforts by considering “the health for all” concept, using modern medicine and herbal tools.

Health, illness, and healing are part of the society as a cultural system and the process of treatment of diseases can include a cultural approach to the sickness , beliefs about the reasons for disease, experience of symptoms, specific patterns of illness behavior, decisions on alternative treatments, actual treatment practices and evaluations of outcomes from therapeutic applications. Also in cultural systems, healing processes can be completed in at least one of the groups within a social structure: Popular groups (family, friends, social network or community activities), professionals, traditional healers. An adequate healthcare system, which is accessible to all society members, can increase a feeling of security and of belonging. Considering these, in this study the therapeutic practices applied by professionals -especially in war zones-, and traditional methods are evaluated to determine if there can be any linkage between cross cultural communications and folk medicine applications. The study also mentions about the different religions applications in the context.

The applications of modern medicine and traditional medicine can be an alternative way to increase cross cultural and interreligious communications. Opening multi-religious new programmes for specific medicine areas or creating the multicultural volunteer doctors group for peace building can be good examples for further peace building efforts in Muslim World. Also new practices for traditional medicine applications can be developed in the centers which are settled in the intersection points of the cultures.

Keywords

Peace-building, cross cultural relations, medicine, phytotherapy

RUS ORYANTALİSTLERİN KUR'AN'A OLAN ÖNYARGILARI (KLİMOVİÇ ÖRNEĞİ)

Dr. Zhakhangir NURMATOV

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Öğretim Görevlisi

zhakhangir82@gmail.com

Ruslar tarih boyunca Müslüman halklarıyla komşuluk içerisinde yaşamışlardır. Bundan dolayı Rus oryantalistler İslam kültürü ve medeniyetini araştırmaya önem vermişlerdir. Özellikle, Müslümanların hayatında en önemli yeri olan Kur'an ve onun çerçevesinde birçok araştırma yapmışlardır. Ancak onların bu çalışmalarını genel hatlarıyla ele alacak olursak, konuya dönemin siyaseti muvacehesinde yaklaştığını görmek mümkündür. Çarlık döneminde Rus Oryantalistleri Kur'an'a Misyonerlik açıdan bakmışlar, Sovyet döneminde ise ateist bakış açısı etkili olmuştur. Makalede Sovyet döneminde yaşamış olan Rus oryantalist L.Klimoviç'in Kur'an'a yaklaşımı, Kur'an'ın muhtevasına ilişkin bazı görüşleri değerlendirilecektir. Kur'an'a yaklaşımında olumsuz ve önyargılı iddiaları tahlile tabi tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klimoviç, Rus, Oryantalist, Kur'an, Sovyet.

***THE PREJUDICES OF RUSSIAN ORIENTALISTS TO THE QURAN (KLIMOVICH
EXAMPLE)***

Dr. Zhakhangir NURMATOV

Russians have lived in the neighborhood with the Muslim people throughout history. Therefore, Russian orientalists have paid attention to investigate the Islamic culture and civilization. They have done a lot of research, especially on the Qur'an and its framework which is most important place in the life of Muslims. However, if we consider these studies in general terms, it is possible to see that the issue is approaching in the direction of politics. During the Kingly period the Russian orientalists looked at the Qur'an in terms of missionary, while the Soviet period atheist perspective was influential. This article deals with the problem about Russian orientalist Klimovich's approach to the Qur'an who lived during the Soviet period, and will evaluate some opinions about Quran's content. And also will analyze the negative and prejudiced claims concerning to the Quran.

Keywords: Klimovich, Russia, orientalism, Quran, Soviet.

**COMPARING OF IBN KHALDUN AND HERBERT SPENCER: VIEWS ON THE
CONDUCT OF WAR&PEACE**

Lect. Ayşe YAŞAR ÜMÜTLÜ

Necmettin Erbakan University Forensic Vocational School

ayumutlu@konya.edu.tr

Ibn Khaldun and Spencer are the authoritative figures of sociology and provided significant contributions. Both were pioneers as major contributors in various sciences such as psychology, biology, politics, laws and economy too.

As a historical reality, wars practiced by the various nations and different kinds of fighting have always occurred in the World. Spencer and Ibn Khaldun claimed that human beings have the certain desire and origins to take revenge on others for the purpose of defending their groups/nations and establishing a strong state. Both agree that it is a natural instinct among human beings and the natural rule contains jealousy and envy, hostility, faith in authority or royal authority and governmental ability, zeal in behalf of God and religion. Besides, both supports the idea of altruism that must be especially the characteristic of public decision makers and must be the result of every individual's intellectual evolution. Both was not interested in "the gossip of history" but in a "general law in the evolution of societies.

This paper is proposed to explore their theories on a state of habitual or occasional war and a state of permanent and general peace.

Key Words : İbn Khaldun, Herbert Spencer, War, Peace, Evolution

**İSLAM İLİM MEDENİYETİNİN ELEŞTİRİ KÜLTÜRÜNE İMAM MÂTURÎDÎ'NİN
KATKISI: HASAN EL-BASRÎ'NİN KUR'AN YORUMUNA YÖNELTTİĞİ BAZI ELEŞTİRİLER**

MEYANINDA

Arş. Gör. Esat SABIRLI

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

esabirli@selcuk.edu.tr

Bu tebliğ, İmam Mâturîdî'nin, (ö. 333/944) bazı ayetlerin tefsiri özelinde Hasan el-Basrî'ye (ö. 110/728) yönelttiği eleştirilerden hareketle eleştiri kültürümüze sağladığı katkıları tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Materyal ve/veya Yöntemler

İmam Mâturîdî'nin *Tevîlâtü'l-Kur'ân*'ı ile Hasan el-Basrî'ye nispet edilen Kader Risalesi ve onun tefsire dair görüşlerinin derlendiği *Tefsîru Hasan el-Basrî* isimli eserlere referanslarda bulunulacak olan tebliğde analitik bir yöntem takip edilecektir.

Bulgular

Dinî literatürde reddiye edebiyatı olarak anılan eleştiri yazılarının çoğunlukla farklı mezhep ve düşünce ekolleri arasında meydana gelen fikrî çeşitlilikten neşet ettiği görülmektedir. Bununla birlikte aynı düşünce yapısına sahip alimlerin birbirine yönelttiği eleştirilerin varlığından da söz etmek mümkündür. İmam Mâturîdî'nin, Hasan el-Basrî'ye yönelttiği eleştirilerin bu türe örnek gösterilebilecek bir niteliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Hasan el-Basrî, her ne kadar mezhepler tarafından paylaşılamamış birisi olsa da İmam Mâturîdî'nin onu, ehl-i sünnet çizginin kendisine dayandığı otorite isimlerden birisi olarak kabul ettiğini ileri sürmek mümkün gözükmemektedir. Esasen İmam Mâturîdî'nin tenkitlerini, eleştiri kültürümüze yaptığı katkı bağlamında değerli kılan da Hasan el-Basrî'nin İmam Mâturîdî'ye göre sahip olduğu bu dini konumudur.

Sonuç ve Tartışma

İmam Mâturîdî'nin, bazı ayetlerin tefsiri özelinde Hasan el-Basrî'ye yönelttiği eleştirilerden hareketle şöyle bir saptamada bulunulabilir: Medeniyetimizin temel unsurlarından birisi olan İslami ilimler, kaynağı ve konusu itibarıyla ilahi olmakla birlikte, ona ilim formunu kazandıran iradenin insana ait olması dolayısıyla beşeridir. Başka pek çok faktör yanında İslami ilimlerin bu beşerilik vasfı, dinin temel kaynaklarının farklı anlaşılma biçimlerinin imkanına da işaret eder. Diğer bir ifadeyle, dînî metinleri anlamaya çalışan özne değiştikçe anlaşılan şey de değişebilir. Ancak öznenin farklı olmasına bağlı olarak ortaya çıkan bu değişim, anlama faaliyetinin, ucu bucağı belli olmayan geniş bir sübjektiviteye teslim edildiği anlamına gelmez. Keyfilik ve ilkesizlik olarak da ifade edilebilecek bu durumun ortaya çıkmasını engelleyen en güçlü unsur, İslami ilimlere dinamik bir karakter kazandıran eleştiri kültürüdür. Bu kültür ilim medeniyetimizin kendisine duyduğu özgüvenin bir ifadesi olarak da yorumlanabilir. Söz konusu kültüre İmam Mâturîdî'nin en önemli katkısı eleştiride esas olanın, sözün sahibinin dînî, mezhebî, ya da fikrî aidiyetinden ziyade o sözün hak ve hakikat adına ifade ettiği değer olduğunu ortaya koymuş bulunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İmam Mâturîdî, Hasan el-Basrî, Tefsir, Eleştiri.

**IMAM MATURIDI'S CONTRIBUTION TO THE CRITICAL CULTURE OF ISLAMIC
SCIENCE CIVILIZATION: IN THE CONTEXT OF HIS CRITICISM OF HASAN EL-BASRI'S
INTERPRETATION OF QURAN**

R.A. Esat SABIRLI

Aim

This paper aims to determine the contributions that Imam Maturidi (ö. 333/944) made to our critical culture on the basis of his criticisms of Hasan el-Basri's (ö. 110/728) interpretation of some verses of Quran.

Materials and/or Methods

Using Imam Maturidi's *Tevîlâtü'l-Kur'ân*, *er-Risâle fi'l-kader* which is attributed allegedly to Hasan el-Basri and *Tefsîru Hasan el-Basrî* which consists of compilation of his remarks on quranic exegesis, the paper will pursue an analytic method.

Findings

It is seen that critical writings which are called rejection literature in religious thought, mostly arise from intellectual diversity that take place between ecoles of thought and different sects. However it is also possible to say that there are criticisms which scholars belonging to the same current of thought, direct to each other. It is realised that Imam Maturidi's criticisms of Hasan el-Basri can be appertained to this kind of criticisms. Although Hasan el-Basri is someone who can not be shared by sects, it is possible to allege that Imam Maturidi do not regard him as one of leading persons upon whom ahlu Sunnah bases. What makes Imam Maturid's criticisms valuable with regards to its contribution to our critical culture is Hasan Basri's position according to Imam Maturidi.

Discussion and Conclusion

With reference to Imam Maturidi's criticisms of el-Hasan Basri's interpretation of some verses of Quran, it can be come to the inference that islamic sciences which are basic elements of islamic civilizations are human-made because of the will which make them scientific belongs to human, even though they are godly in respect to their sources and subjects. This human-made character of islamic sciences as well as other factors indicates posibility of different understanding forms of basic religious sources. In other words when subject who try to understand the religious texts changes, what is understood also changes. However this changing which depends on whom is subject, don't mean that the meaning is exposed to a limitless subjectivity. The most powerful factor that prevent emerging of such a case which can be called arbitrariness or irregularity is critical culture which gives islamic sciences a dynamic character. The critical culture can be understood as an expression of self-confidince of our civilization. Imam Maturidi's most important contribution to the critical culture is stating that fundamental point of criticism is righteousness and trueness of what is said rather than religious, denominational and intellectual identity of whom say it.

Keywords: Imam Maturidi, Hasan el-Basri, Exegesis, Criticism.

**AMERİKA'DA MÜSLÜMAN ZENCİ BİR LİDER: WARİTH DEEN MUHAMMED VE
BİR HAREKETİN DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ**

Arş. Gör. Feyza DOĞRUYOL

Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

fdogruyol@sakarya.edu.tr

Amerika'daki en önemli Müslüman zenci hareketlerinden biri olan İslam Milleti'nin üçüncü lideri Warith Deen Muhammed, babası Elijah Muhammed'in ölümünden sonra hareketin başına geçmiş ve harekette devrim niteliğinde değişiklikler gerçekleştirmiştir. Çocukluğu ve gençliği zencilere yapılan ırk ayrımcılıkları ile geçen Warith Deen, İslam Milleti'nin başına geçer geçmez "beyazların şeytan, zencilerinse üstün ırk" olduğu düşüncesi gibi hareket içerisinde de benimsenen ırkçı ve radikal fikirleri ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Nitekim Amerika Federal Polisi (FBI) de onu, Elijah Muhammed'in Amerika'daki ırkçı düşünce ve söylemlerini terk ettirebilecek tek kişi olarak görmüştür. Ayrıca Warith Deen Muhammed, Müslüman zencilerin Amerikan toplumunda barış içinde yaşamaları için onları topluma entegrasyon politikası benimsemiştir. Herkesi kucaklama ve ortak bir payda altında toplama şeklinde takındığı tavır ile üyelerine Yahudi ve Hristiyan gruplara karşı saygı göstermelerini telkin etmiştir. İslâm ve diğer dinler arasındaki ilişkiler üzerine düzenlenen uluslararası birçok konferansta konuşmalar yapmıştır. Ülke yönetimiyle de iyi bir ilişkisi olan Warith Deen, Bill Clinton döneminde A.B.D Senatosu'nu dua ile açan ilk Müslüman Afro-Amerikan olmuştur. Tüm bunların yanında hareketin güvenlik gücü olarak görev yapan, yarı militarist kolu Fruit of Islam'ı kapatmıştır. Önemli bir başka nokta da, liderliği döneminde, zenciler için güçlü bir kimlik inşa etme ve kölelik psikolojisinden kurtulmalarını sağlama gibi önemli bir misyonu üstlenmesidir. Bu süreçte kadın ve erkek hareketin tüm üyelerinin doğru bir eğitim ile özgürleşmesini ve bu şekilde gerçek Müslüman kimliğinin tekrar kazanılmasını savunmuştur. Ayrıca namaz, oruç ve zekat gibi bazı ibadetlerin Sünnî gruplarca benimsendiği şekliyle öğrenilmesi ve uygulanmasını sağlamıştır. Warith Deen'in ülke içinde ve dışındaki bu faaliyetleri sayesinde cemaat üyeleri Amerika'daki diğer Müslüman gruplarla da iletişime geçme fırsatı bulmuştur. Biz bu tebliğimizde, bugün halen çok sayıda müntesibi olan İslam Milleti hareketinin liderlerinden biri olan Warith Deen Muhammed'in, Amerika'da eskiden ırkçı ve nefret söylemi benimseyen Müslüman bir grubu nasıl, toplumla barış içinde yaşayan, uyumlu ve psikolojik olarak güçlü Müslüman bireyler haline dönüştürdüğünü inceleyecek; aynı zamanda, kaleme aldığı çok sayıda eserinden hareketle onu tanıtarak Türkiye'de hakkında henüz çalışma bulunmayan bu şahsın akademik camiada tanınmasını sağlayama çalışacağız.

**AN AFRO-AMERICAN LEADER IN AMERICA: WARITH DEEN MOHAMMED AND
THE TRANSFORMATION STORY OF A MOVEMENT**

R.A. Feyza DOĞRUYOL

Warith Deen Mohammed, the third leader of the Nation of Islam which is one of the most important Afro-American Muslim movement in America, took the lead after the death of his father, Elijah Mohammed, and made revolutionary changes in the movement. Warith Deen, whose childhood and youth passed on racial discrimination, tried to remove racist and radical ideas that were adopted in the movement as the idea that “whites are the devil, the noble is the superior race”. As a matter of fact, the US Federal Bureau of Investigation (FBI) saw him as the only person who could leave Elijah Muhammed's racist thoughts and expressions in America. In addition, Warith Deen Mohammed has adopted a policy of integrating black Muslim people to provide them for peaceful living in American society. He encouraged the members to respect Jewish and Christian groups with his attitude in the form of embracing and collecting under a common ground. He had spoken to many international conferences on the relations between Islam and other religions. Warith Deen, who has a good relationship with the country's administration, became the first Afro-American Muslim who opens the US Senate with prayer during the time of Bill Clinton.

In addition, the semi-militarist arm Fruit of Islam, which acts as a security force for the movement, has closed down. Another important point is that during his leadership period, he undertook an important mission, such as building a strong identity for Afro-Americans and ensuring their survival from slavery psychology. In this process, all members of the male and female of movement were liberated with a right education and defended that the true Muslim identity should be regained in this way. In addition, some worship such as prayer, fasting and zakat was learned and practiced as the Sunni groups adopted it. Thanks to Warith Deen's activities both inside and outside the country, members had the opportunity to communicate with other Muslim groups in America. In this paper, we will examine how Warith Deen Mohammed, one of the leaders of the Islamic Nation movement which is still a large number of people today, transformed a Muslim group, formerly racist and hateful in America, into peaceful, coherent and psychologically strong Muslim individuals. And we will try to introduce Warith Deen Mohammed who is still unrecognized enough in Turkey, by introducing him through many books was published.

**MEDENİYET-TEMEDDÜN İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA KUR'ANCI SÖYLEMİN
YIKIMLARI**

Arş. Gör. Furkan ÇAKIR

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ahmedfurkan@selcuk.edu.tr

Amaç

İslam medeniyeti söyleminin geçmişte kaldığı düşüncesi ile yeni bir medeniyet inşa edilmesi yönünde kanaat bildiren ve bu yeni medeniyet söylemini rivayet kültürü üzerinden bombardımana tabi tutan anlayış muhafazakar camianın gündeminden bir an olsun düşmemektedir. İslam medeniyetinin ana unsuru olan nakil kültürünün ise tecdid hareketlerine müsaade etmediği yönünde eleştirilerin ardı kesilmemiştir. Çalışmamızda Medeniyetin temel unsuru olan nakil kültürünün ortadan kaldırılmasının İslam medeniyeti ne derece zarar verdiği incelemeye tâbi tutulacaktır.

Materyal ve/veya Yöntemler

Modern telakkiler eşeğinde hadisleri tamamen reddeden veyahut Kur'an'a aykırılık gerekçesiyle hadisleri reddeden kimselerin müstakil çalışmaları ile bu konudaki görüş bildiren zihniyeti eleştiren argümanlar temel kaynaklarımız olmuştur.

Bulgular

İslam ilim geleneğinin küllerinden doğan "İslam medeniyeti" kavramının sözlük anlamı üzerine birçok kalem oynatılmasına rağmen medeniyet tanımının içi bir türlü doldurulamamaktadır. İhsan Fazlıoğlu'nun medeniyet-temeddün ilişkisi kurmasının arka yapısında bulunan ve bugün belirli kesimlerce yaşayan sünnet olarak tanımlanan Hz. Peygamber'in hadislerini Kur'ancılık maskesi altında reddedilmesi medeniyet-temeddün ve rivayet kültürü bağlamında fazlasıyla önem atfetmektedir. Kur'ancı-Mealci söylemin içerisine düştüğü girdap iki farklı şekilde tezahür etmektedir. Bunlardan birinci grup; hadisleri tamamen reddedenler, ikinci grup; Kur'an'a aykırılık bağlamında hadisleri reddedenler olarak tarafımızca tasnif edilmiştir. İkinci grubun görüşlerinin Hanefi fukahası özelinde gerçekleşmesi ise bugün için suiistimal edilmektedir. Bu çalışma Kur'ancı-Mealci söylemin Türkiye'de XXI. yy.'da ortaya çıkmış temsilcileri üzerine kaleme alınmıştır. İslam medeniyetinin temel yapı taşı olan sünneti inkar etme veyahut modern telakkiler altında kalarak arz etme yöntemi ile sünnetsiz bir İslam algısı oluşturma hedefi güdülen çalışmalar ışığında gelenek ve İslam medeniyeti medeniyet-temeddün çizgisinde ele alınacaktır.

Sonuç ve Tartışma

İslam medeniyetinin teşekkülünde en büyük pay sahiplerinden biri olan sünnetin/hadisın arka plana atılarak görülmek istenmemesi birey ve toplumların kendilerine mahsus bir medeniyet inşa etmesi anlamına gelmektedir. İslam medeniyetine paralel olarak ortaya sunulmak istenen yeni medeniyet algısının götürüleri çalışma kapsamında izah edilmiştir. İslam medeniyeti batı medeniyetine ışık saçmış ve geride kalmış anlayışı ışığında batı medeniyetinin elde ettiği güce entegre edilen ekonomik ve sosyal yönelimler akabinde kendini zihinsel bir yönelime itmiştir. Bu zihinsel yönelim modern insanı, geleneğinden sadır olan argümanları algılamakta güçlük çeken, dışlayan bir hale getirmiştir. Medeniyetin bir algı değişimine giderek temeddün olarak anlaşılması ise bu sorunları ortadan kaldıran temel argüman olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet, Temeddün, Hadis, Kur'ancı, Mealci.

**DEMOLITIONS OF QUR'ANISM DISCOURSE IN THE CONTEXT OF RELATIONSHIP
BETWEEN CIVILIZATION AND TEMEDDUN**

R. A. Furkan ÇAKIR

Purpose

The thought which emphasizes that a new civilization should be built while taking the view that the Islamic civilization discourse is a thing of the past and while bombarding this new civilization discourse through the narrative culture, does not fall for a moment from the conservative groups' agenda. Critics have not been left out that the narrative culture, the main element of the Islamic civilization, does not allow the movements of tajdid. This paper will examine how much it hurts Islamic Civilization to abolish the narrative culture, which is the basic element of civilization

Materials and / or Methods

Our basic sources are the works of people who refuse all ahadiths on the verge of modern apology or reject hadiths because of contradictions to the Qur'an and arguments criticizing the mentality of expressing opinions on this issue.

Findings

Despite the fact that many views are given about the lexical meaning of the concept of "Islamic civilization", which arises from the ashes of the Islamic science tradition, the definition of civilization can not be fully explained in any way. Rejection of the Prophet's hadiths in the guise of Quranism, which is behind İhsan Fazlıoğlu's correlating civilization with temeddun and called by some certain groups as 'living tradition' today, is very important in the context of civilization-temeddun and narrative culture. The danger Quranism discourse falls into manifests in two different ways. We classified these two calling the first group 'the rejecters of all narratives' and the second one 'the deniers of narratives because of contradiction to the Quran'. The fact that the views of the second group are put forward with particular relation to the Hanafi scholars is abused for today. This paper is about representatives of Quranist-Mealism discourse who emerged in the 19th century in Turkey. Tradition and Islamic civilization will be handled in terms of civilization and temeddun as well as in the context of efforts aiming at Islamic perception without Sunnah (Prophetic tradition), by denying of Sunnah, namely the fundamental building stone of the Islamic civilization and creating a sense of Islam without it while submitting narratives to the Qur'an under the influence of modern understandings.

Conclusion and Discussion

Keeping in the background and undervaluing Sunnah/Hadith, one of the largest shareholders in the formation of Islamic civilization, mean for individuals and societies to build civilizations of their own. This study explains the destructions of such new sense of civilization that is to be presented in parallel with the Islamic civilization. Having illuminated the West in past as well as seen economic and social trends attributed to the power of western civilization, Islamic civilization began to intellectually introspect due to the thought of backwardness. This mental inclination has made contemporary man face difficulties to perceive the arguments coming from his tradition and subsequently to isolate. The main standpoint here, to solve the problems in question, will be to regard civilization as temeddun with a change of perception.

Key Words: Civilization, Temeddun, Hadith, Quranic, Mealism.

**MEDENİYET VE MİMARİ: ELHAMRA SARAYI ÖRNEĞİNDE ENDÜLÜS
MEDENİYETİNE YÖNELİK FELSEFİ, SANATSAL VE BİLİMSEL BİR OKUMA**

Arş. Gör. Kerime Nur EFLATUN

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı

eflatun630@gmail.com

Müslümanlar 711 yılında İber yarımadasına ayak bastıklarında yarımada Vizigotlar tarafından talan edilmiş durumdaydı. Şehircilik ve imar faaliyetleri durmuş ülke harabeye dönmüştü. Müslümanların gelişi ile Yarımada'da bayındırlık ve şehirleşme faaliyetleri hız kazandı. Endülüs Müslümanları gelişen ekonomileri ve ilmî faaliyetleri sayesinde mimaride çok önemli eserler meydana getirdiler. Endülüs Müslümanlarının inşa etmiş oldukları bu eserler kendi dönemlerinden itibaren bugün dahil olmak üzere İslam ve Dünya sanatı açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu sanat eserlerinden İslam mimarisinin Batı'da en bilinen yapısı olan ve Nasrîler'in merkezi Gırnata'da (Granada) yer alan Elhamra yüzyıllardır maruz kaldığı yağma ve talana rağmen bugün hala ihtişamını koruyarak ayakta durmaktadır. Tarihi IX. yüzyılın son çeyreğine kadar dayanan Elhamra, günümüzde İslam medeniyetini Dünyaya tanıtmaya devam eden tek Orta Çağ İslam sarayı olma özelliğini taşımaktadır. Bütün ihtişam ve gösterişine rağmen Elhamra bir zafer anıtından ziyade Müslümanların İspanya'da gerilemeye başladıkları zor bir dönemde savunma amaçlı inşa edilmeye başlanmıştır. Her ne kadar askeri ve savunma amaçlı bir plan üzerinden kurulmaya başlanmış olsa da yapımı 150 yıl süren Elhamra tarihi serüveni içinde Nasrî hanedanının üyelerinin yapmış olduğu eklemelerle askeri bir sığınak olmaktan çıkarak masallara konu olan muhteşem bir kompleks haline dönüşmüştür. Sarp bir tepe üzerine inşa edilen bu saray kendine özgü yapısıyla 150 yıllık bir tarihi dikkat çekici bir şekilde gözler önüne sermektedir. Kale, ribatlar, yazlık saray ve Genrealife (Cennetül Arif) ile dört kısımdan meydana gelen ve girift bir yapıya sahip olan saray birbiriyle bağlantılı sayısız odalar ve salonlar ile görenleri hayrete düşürecek bir heybete sahiptir.

Bu tebliğde P. Sorokin'in "tarihin estetik yorumu" dediği ve "sanatın tabiatındaki detaylanmanın, o toplumun medeniyet seviyesini gösterir" tezi ile İbn Haldun'un "sanatlar ileri ümrân toplumlarının eseridir" teorisinden hareketle Elhamra sarayı örneğinde Endülüs medeniyeti yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Endülüs, Elhamra, Medeniyet, İbn Haldun, Sorokin

**CIVILIZATION AND ARCHITECTURE: A PHILOSOPHICAL AN ARTISTIC AND A
SCIENTIFIC READING ON THE ANDALUSIAN CIVILIZATION IN THE CASE OF THE
ALHAMBRA**

R.A. Kerime Nur EFLATUN

When Muslims came to Iber peninsula in 711, the peninsula was plagued by the Visigoths. The peninsula where the city planning and construction activities was stopped, had become destroyed. with the arrival of Muslims, public works and city planing got accelerated. Andalusian Muslims produced extremely important arthitect works thanks to their developing economy and scientific activities. These works constructed by Andulusian Muslims have been carrying much importance in the aspect of islam and World art since their times and today. The Alhambra which is the best known structure of Islam arthitecture in the west and located in the Nasrid center Gírnata (Granada), is still standing by preserving its magnificence despite being exposed to pillaging and being exhausted for years. The Alhambra, of which history's date back to IX. century's last quarter is carrying the trait that being the only middle age Islam place which contiunes to represent the Islam civilization. Despite its magnificence and elegance, Alhambra is started to constructing for aiming defence in a hard time when Muslims started to recede in Spain rathar than being a victory monument. However being constructed in a plan aiming for military and defence, Alhambra of which construction lasted for 150 years, in its historical adventure it became a magnificent complex that is plotted in mant tales by exiting from being a military shelter with additions of The Nasrid dynasty members. Constructed in a precipitious hill, this place is displaying strikingly a 1500 year old history with is unique from. Composing of four parts with a castle, security points summer place and Generalife and having a grifit from, the palace has a magnificence which will astonish its visitors with its connected countless rooms and saloons.

In this rescript , The Andalusian civilization will being interpreted in Alhambra palace example with P.Sorokin's "history's aesthetic interpretation" dicta and "detailing in art's nature shows a civilizations development" thesis. with İbn Khaldun's "arts are the work of advanced civilian societies" theory.

Key Words: Andalusia, Alhambra, Civilization, İbn Khaldun, Sorokin

**İBNİ CÜBEYR'E GÖRE SİCİLYA ADASI VE II. WILLIAM İDARESİ ALTINDA
SİCİLYA'DA MÜSLÜMANLARIN DURUMUNA BİR BAKIŞ**

Arş. Gör. Mustafa Enes Kaan KILIÇ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı

mustafaeneskaan90@gmail.com

Sicilya adası Ağlebiler tarafından düzenlenen deniz seferleri ile Müslümanların eline geçmiştir. Yaklaşık iki asır Müslüman kontrolü altında bulunan ada Normanlar tarafından işgal edilmiştir. Norman işgali sonrası adada yaşayan Müslümanlar buradan sürülmeyip, gayrimüslim idare altında hayatlarını sürdürmüşlerdir. Sicilya'da İslam kültür ve medeniyeti Ortaçağ Avrupası'nı doğrudan etkileyecek önemli ilerlemeler göstermiştir. Müslümanlar saray teşkilatı, ordu düzenleri, divanları, resmi yazışma kaideleri ve para basma yöntemleri gibi konularda kendilerinden sonra adada yaşayanları bire bir etkilemişlerdir.

Endülüs asıllı Müslüman seyyah Ebu'l Hüseyin Muhammed İbni Ahmed İbni Cübeyr el-Kinani 1183 yılında çıktığı hac yolculuğu dönüşünde 1184 yılının son ayında Sicilya'ya uğrayarak ve burada bir müddet kalmıştır. Seyahatnamesinde ise Sicilya adasına, adada yaşayan Müslümanların durumuna ve dönemin Sicilya hakimi II. William'ın Müslümanlara karşı tutumuna dair bilgiler vermiştir. Nitekim II. William dönemi yönetiminin Müslümanlara karşı baskı ve müsamahanın gidip geldiği bir dönem olmuştur. Müslümanların burada hükümet mekanizmasında üst düzey görevler verilirken kimi Müslümanlar ise dinlerini gizleme gereksinimi duymuştur. Saraydaki görevliler ister Müslüman, ister Müslümanlığını gizleyen, isterse de Müslümanlıktan dönerek Hristiyan olsun kralın güvenini kazanmışlar ve devlet kademelerinde yüksek mevkilere getirilmişlerdir. İbni Cübeyr eserinde Müslümanların adada yaşadıkları sıkıntıları da dile getirmiştir. Adada kaldığı dönem içerisinde Ramazan ayı ve bayramı görerek Sicilya'da Ramazan ayı ve bayram namazını nasıl icra ettiklerine dair bilgiler vermiştir. Ancak bu bilgilerden yola çıkarak bu dönemde Sicilya'da Müslümanların çok iyi bir hayat sürdükleri veya dinlerinden dolayı hiçbir sıkıntı ile karşılaşmadıkları yönünde bir algı oluşmamalıdır.

Çalışmamızda yaklaşık iki asır boyunca Müslüman hakimiyeti altında olan Sicilya'nın, gayri Müslim yönetimine geçmesinin ardından, bu yönetim idaresindeki Müslümanların durumlarını inceledik. Dönemin çağdaşı olan ve bizzat adaya giderek gözlemlerini kaleme alan İbni Cübeyr'in eseri bizlere Müslümanların Hristiyan yönetimi altında ne tür muameleye maruz kaldıklarını ve adada ne gibi haklara sahip olduklarını kendi gözlemleriyle anlatmaktadır. Bizde bu gözlemlerden yola çıkarak iki kültür arasındaki etkileşimleri ele aldık.

Anahtar Kelime: Sicilya, İbni Cübeyr, Müslümanlar, II. William, Kültürel Etkileşim

**A LOOK AT SICILIAN ISLAND AND SITUATION OF MUSLIMS IN SICILY UNDER
WILLIAM II'S ADMINISTRATION ACCORDING TO IBNI CUBAYR**

R. A. Mustafa Enes Kaan KILIÇ

The Sicilian Island has been overtaken by Muslims by the sea expeditions organized by the Ağlebiler. The island, which was under the control of Muslims for about two centuries, was occupied by the Normanians. Muslims living in the island after the Norman occupation were not expelled out of the island, rather continued their lives under non-Muslim rule. Islamic culture and civilization in Sicily has proven significant progress which later directly affected Medieval Europe. Muslims directly influenced the people living in the island afterwards, in terms of the palace organization, army orders, sovereigns, official correspondence bases and methods of printing money.

The Andalusian Muslim traveler Abu'l Hussein Muhammad Ibni Ahmad Ibni Cubayr al-Kinani traveled to Sicily in 1184 on the return of the hajj journey in made in 1183 and stayed here for a while. In his travel account, He gave detailed information about the island of Sicily, the situation of the Muslims living in the island and the Sicilian ruler William II's attitude towards Muslims. It was a period when the rule of William II era relatively tolerant against the Muslims. While some Muslims are at the top of the government machinery, some others had to conceal their religion. The officers whether they are Muslims or convert Christian in the palace gained the trust of the king and they were appointed to high positions in the state. In his work, Ibni Cubeyr also expressed concerns that Muslims lived in the island. During his stay in the island, he gave a detailed description about how the Muslims exercised the Feast of Ramadan and the Salat el eid in Sicily. From this point of view, there should not be a perception of Muslims in Sicily at this time as they enjoyed a very good life or encountered great difficulties because of their religion.

In this paper, the two centuries Muslims administration in Sicily and Muslims situation after the power shift administration to non-Muslims are studied. The contemporary work of Ibni Cubeyr, tells us about what kind of treatment Muslims are subjected to and what kind of rights they had under Christian rule in the island. We discussed the interactions between the two cultures based on these observations.

Keyword: Sicily, Ibni Cubayr, Muslims, William II, Cultural Interaction

AHMED YESEVÎ'NİN HİKMETLERİNDE ŞERİAT-TARİKAT DENGESİ

Arş. Gör. Sami BAYRAKCI

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü

s_bayrakci@hotmail.com

Hoca Ahmed Yesevî, Türkistan coğrafyasında İslamiyet'in yayılmasına öncülük eden, sözkonusu coğrafyayı tasavvuf mayası ile mayalayan bir Allah dostudur. "Divan-ı Hikmet" adlı eserinde yer alan hikmetlerde şeriat-tarikat arasındaki bağı ve dengeyi vurgulayan şiirleri dikkat çekmektedir. Bu şiirlerde ortaya koyduğu görüşler çerçevesinde Ahmed Yesevî, şeriate bağlı bir sûfi, âlim portresi ile karşımıza çıkmaktadır. Divan-ı Hikmet'te yer alan bu şiirlerde özellikle altı çizilen husus; şeriatsız bir tarikatın bâtıl olduğu, İslam'ın temel şiarların ittibanın temel ve asıl olduğudur.

İtikat ve ibadete dair konularda eksik olanın tarikat yoluna intisabını doğru bulmayan Ahmed Yesevî, tarikat ehlinden şeriata muhalif hareketleri bulunanlara intisap etmenin "Ruhu'l-Emin" bile olsa doğru olmadığına altını çizmektedir.

İslam ilim geleneğinde var olan şeriat, tarikat, hakikat, marifet çizgisine de şiirlerinde dikkat çeken Yesevî, tarikate şeriatsız girenlerin imanlarını şeytanın çalacağını ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahmed Yesevi, Divan-ı Hikmet, şeriat, tarikat, hikmet

BALANCE BETWEEN SHARIA AND TARIQAH IN THE HIKMAHS OF AHMAD

YASAWI

R.A. Sami BAYRAKCI

Hodja Ahmed Yesevi is a wali (friend of Allah) who leads the spread of Islam in the Turkestan geography, and leavens the geography with the mystical yeast. His poems which emphasize the connection and balance between sharia and tariqah draw attention in the Hikmahs in his book Diwan al-Hikmah. Ahmed Yesevi is come up with a portrait of a sūfi affiliated to sharia and a scholar in these poems opinion frame. Particularly underlined point in these poems in Diwan al-Hikmah; A tariqah without sharia is fallacious and the main thing is comply to Islam.

Ahmed Yesevi, who does not find appropriate to become affiliated with the path of tariqah of someone who is lacking in matters of belief and worship is underlines that it is not appropriate to become affiliated with those who have anti- sharia behaviors even if they are "Ruhul-Amin"

Yesevi who draws attention in his poetry to the shariah, tariqah, haqiqat and marifat line existing in the Islamic science tradition is expresses that the devil will steal the faith of those who enter the tariqah without sharia.

Key words: Ahmad Yasawi, Diwan al-Hikmah, Shariah, Tariqah, Hikmahs

**İSLAM MEDENİYETİ ÖRNEKLİĞİNDE HERMENÖTİK BİR MEDENİYET
KURAMINA GİRİŞ**

Arş. Gör. Yasin YILMAZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Kamu Hukuku Bölümü

yasinyilmaz@konya.edu.tr

İnsan önceden kabul ettiği (a priori) bir metinle yaşar; bu metinden, bu nokta-i nazardan yola çıkarak görür, düşünür ve hareket eder. İnsanın dünyaya karşı aldığı tavır da bununla alakalıdır. İslam medeniyeti de Kur'an yani metin merkezli bir medeniyettir. Metni anlamayı asli bir ruh hali olarak kabul ederek, metin tefsirini lafız alanından varlık ve fenomen alanına çıkararak ve sadece zihinsel boyutu hedef alan pasif okuma yerine bütünüyle varlığı tecrübe etme gayesine matuf aktif okumayı ikame ederek bir medeniyetin temelleri atılabilir. Bu sayede sadece anlamı kavramış olmakla kalmayıp aynı zamanda realiteyi de değiştirme imkanına sahip olunur. İnsan ve metin arasındaki bu irtibat, insan ve tarih-medeniyet arasındaki irtibata intikal eder. Duygu, duyumsama ve kendi varlığının farkında olma yetisi olan vicdan, mantıksal düşünme yetisi olan akıl ve eylem ortaya koyabilme yetisi olan iradeden oluşan insan, vicdan odaklı metni okuyarak en geniş anlamıyla sanatı, akıl odaklı okuyarak felsefe ve bilimi, irade yani eylem odaklı okuyarak kurumları oluşturur. Böylece insanın üç boyutu medeniyetin üç boyutunu bir metin üzerinden hermenötik olarak inşa eder. Eğer bir kuram öncekileri aşmayı başarmış, onların açıklanması için olanaklı araçları sağlamış, sonra diğer bakış açılarından gelen eleştirilerle karşılaşmış ve her durumda bu bakış açılarının zayıf yönlerinden korunurken kendini onların güçlü yönlerini alacak şekilde değiştirebilmiş ve geliştirebilmiş ise temelleri sağlam, açık ve pratik ihtiyaçlara cevap verebilir niteliğe kavuşur. Bu makale, İslam medeniyeti örnekliğinde geliştirmeye çalıştığımız hermenötik medeniyet kuramına bir giriş olarak kabul edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: medeniyet, metin, hermenötik, medeniyet kuramı, İslam medeniyeti

**INTRODUCTION TO HERMENEUTICAL CIVILIZATION THEORY IN THE CASE OF
ISLAMIC CIVILIZATION**

R.A. Yasin YILMAZ

Human lives with an a priori text; from this text, starting from this point of view sees, thinks and acts. The attitude of human towards the world is also related to it. A civilizations foundation can be laid by accepting the text as an essential mood, by removing the textual tafsir from the lexical field to the field of existence and phenomena, and substituting active reading for the entirety of experience instead of passive reading which only targets the mental dimension. In this way not only meaning is understood but also the possibility to change reality can be acquired. This connection between human and text is transferred to the connection between human civilization and history. The conscience, which is the ability to be aware of emotion, sensation and self; the reason, which is the ability of thinking logically; and the will, which is the ability to act by reading the text with consciousness-focused create art, with reason-focused create philosophy and science, and with action-focused creat institutions. Thus, the three dimensions of humanity construct the three dimensions of civilization hermeneutically through a text. If a theory has succeeded in going beyond the previous ones, providing the means for their explanations, then after encountering criticisms from other perspective protecting from the weaknesses of these perspectives and developing it self in a way taking their strengths then gains the qualification of being well-founded, open and responsive to the needs. This article can be accepted as an introduction to the hermeneutic civilization theory that we have tried to develop in the example of Islamic civilization.

Keywords: civilization, text, hermeneutic, civilization theory, Islamic civilization

**MEDENİYETLER İTTİFAKI VE ÇATIŞMASI BAĞLAMINDA AVRUPA'DA YÜKSELEN
İSLAMAFOBİ**

Mag. Tunahan DÜR

Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Doktora Öğrencisi

tunahan.duer@hotmail.com

İnsanı öncelemeyen hiç bir medeniyetin ayakta kalması, varlığını sürdürmesi imkansızdır. Onun için atalarımız "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." diye veciz bir söz söylemişlerdir.. Tarihe damga vurmuş köklü medeniyetler peygamberler ve bilge kimselerin eserleridir. Hiç bir ırk, din veya medeniyet dünyamızda kendi dışındaki ırk, din ve medeniyeti ötekileştirerek veya yok sayarak birlikte barış içinde yaşayamaz. İslam Medeniyetini Kur'an-ı Kerim'in öğretilerinden ve Hz. Muhammed'in bize emanet ettiği Sünneti Rasûlullah'tan, Batı Medeniyetini de, Yunan Felsefesi'nden ve Sokrat'ın ve öğrencisi Eflatun'un Fikirleri'nden bağımsız düşünemeyiz. İnsanlık tarihi peygamberler ve bilge kimselerin mücadeleleri anlaşılmadan tam olarak anlaşılamaz. İslam Medeniyeti adından anlaşılabilecek üzere insan ve toplumun emniyet ve huzurunu önceler. Batı Medeniyetinin dini boyutunda ise hristiyanlık kültürü önemli bir yer tutar. Teorik olarak ahlaki öğretilerin hakim olduğu hristiyan inancında da insana ve komşulara iyi davranılması ifade edilir. Biz bu çalışmamızda yeryüzünde yaşayan insan nüfusunun 2 / 3 sini teşkil eden monoteist inanca sahip insanların birbirleriyle ittifak yapıp hayır ve iyilikte birbirleriyle yarışma yerine, ateizmin, faşizmin kucağına düşüp, nasıl düşman haline getirildiklerini ve bu anlamda Avrupa'da yükselen "İslamofobi" tehlikesine dikkat çekmek istiyoruz.

***THE RISING OF ISLAMOPHOBIA IN EUROPE IN THE CONTEXT OF THE
ALLIANCE AND CLASH OF CIVILIZATIONS***

Mag. Tunahan DÜR

Any civilization which does not prefer the human being respectively focuses on him will not be able to maintain its existence. For this reason our ancestors have been used to say: „Let the human being live, so the state can live“. Rooted civilizations which played a significant role in history were founded by prophets and wise people. No race, religion or civilization can live in peace in our world with other races, religions or civilizations by marginalizing or ignoring them. To imagine the Islamic civilization as independent from the teachings of the Koran and the trusted Sunnah of the prophet Mohammed and the Western civilization independent from the Greek philosophy and the ideas of Socrates and his student Plato is not possible. Human history can not be completely understood without the struggles of the prophets and wise people. As understood from the name of the Islamic civilization, the Islamic civilization aims for the safety and peace of human beings and society. At the religious aspect of the Western civilization, Christianity holds a significant place. Theoretically Christianity also contains ethical teachings like behaving well towards humans and neighbours. In our work we intend to attract the attention to why people who belong to the monotheist believe and constitute two thirds of the world population got into a situation where they are not able to build an alliance and compete with each other in good deeds, but rather got stuck in a hostile mindset towards each other and the impact and threat of Islamophobia to this process.

MEDENİYET İNŞASINDA EDEBİYATIN ROLÜ

İbrahim KEŞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

ibrahimkes@gmail.com

Medeniyet, toplumların insan ve evrene bakışları sonucu ortaya çıkan ve temelinde bir dünya görüşü ya da zihniyet bulunan bir fenomendir. Çalışmamızda kavramın ortaya çıkışında ikili bir bakış açısı geliştirilip bu bağlamda etimolojik olarak anlamın ortaya çıkışı ve süreç içerisinde neye tekabül ettiği ortaya konulmuştur. Medeniyeti, İslam ve Batı medeniyetleri şeklinde ortaya koyup bu ikili yaklaşım temelinde, medeniyetin unsurlarından olan sanat kavramı tanımlanmaya çalışılıp yine kavramsal kökenlerine inerek dünya görüşlerini yansıtan farklı bakış açılarının sonuçları değerlendirilmiş olup, ortaya çıkan sonuçlardan hareketle edebiyatın ne olduğu ve olması gerektiği konusu tartışılmıştır.

Edebiyatın olmazsa olmazı, gerek koşulu olan dil tanımlanmaya çalışılmış, kökeni üzerindeki tartışmalara hem İslam hem de Batı medeniyetleri bağlamında değinilmiş olup dilin kullanımında ortaya çıkan söylemlerin tespitine çalışılmıştır. Söylem ile birlikte Batı’da Hermenüetik-basitçe dinsel metin analizi olan-’in ne olduğu açıklanmış, İslam’da karşılığı olarak Tefsir’in ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı izah edilip, Kur’a’nın İncil benzeri bir yorumlamaya tabi oluşunun tarihsel izdüşümü aranmıştır.

Tüm bu kavramsal analiz ve etimolojik tespitler üzerinden her iki medeniyetin temel dinamikleri ortaya konulduktan sonra Batı’da kırılma dönemi olarak görülen Aydınlanmanın mimarları arasında gösterilen Voltaire’nin öykülerinden örneklerle hem Hermenüetik hem de Söylem analizi ile ilgili metinler değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sonuç olarak edebiyatın medeniyet inşasında önemli bir role sahip olduğu fakat araç olması sebebiyle -aracın kullanım amacına göre- tezahür şekillerinde ortaya çıkan sonuçlardan hareketle temelindeki zihniyetin yansımaları aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet, Sanat, Edebiyat, Dil, Hermeneutik

THE ROLE OF LITERATURE IN CIVILIZATION

İbrahim KEŞ

Civilization emerges as a result of the view of societies on man and environment and it has a worldview phenomenon or mentality on its base. In our study, a dual perspective was developed on the emergence of the concept, and in this context, it was revealed what etymologically meaning emerged and what corresponded in the process. Civilization has been put forward on Islamic and Western civilizations and on the basis of this dual approach; the concept of art which is one of the elements of civilization has been defined. The results of different perspectives reflecting the world views have been evaluated by examining their conceptual origins. Based on the findings, we have discussed what literature is and should be.

Language which is prerequisite for literature has been defined. The debate over its origins has been addressed bpth in the context of Islam and Western civilization. The discourses that arise in the usage of language have been evaluated. With the discourse Hermeneutics in the West-what is simply a religious textual analysis-is explained. We will trace the emergence of Tafseer, which is the correspondence in Islam. Historical projection of the Qu'ran similar to Biblical interpretation has been examined.

Through all these conceptual analyzes and etymological determinations, the basic dynamics of both civilizations have been put forward. Then the texts of both the Hermeneutics and the Discourse analysis were evaluated with the examples of Voltaire's stories who is considered among one of the Enlightenment which is the breaking period in the West.

As a result, literature has an important role to play in civilization, but since it is a vehicle - according to the purpose of use - the reflections of the underlying mind have been sought through the results of manifestation.

Keywords: Civilization, Art, Literature, Language, Hermeneutics

DİN VE DİL İLE BİRLİKTE DİN DİLİNİN MEDENİYET İNŞASINDAKİ ROLÜ

Abdullah BASMACI

Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

basmaci195@hotmail.com

Toplum, kültür ve dil değişken unsurlardır. Bunların kapsamındaki din dilinin değişkenliği tartışmalıdır. Bu bağlamda din dilini yeniden tanımlayan Mısırlı çağdaş düşünür Nasr Hamid Ebu Zeyd, selefleri Muhammed Abduh'un ve Emin el-Huli'nin savunduğu yenilenme fikrini geliştirerek medeniyet inşa edilirken dinî yaşayışın söyleminde oluşabilecek anlaşmazlıkları giderecek ve anlama vardıracak birçok parametre sunmaktadır. Bu parametreler ışığında din dili medeniyet inşasında ne derecede rol alır? Din dilinin üstleneceği rol nedir? Sorularına çağdaşları Hasan Hanifi, Muhammed Abid el-Cabirî ve Muhammed Arkoun'la birlikte toplum, din ve dil içinde, din dilinin yenilenme ihtiyacının gerekçelerini maddeleyerek Arap yarımadasında yeni bir dînî söylemle, varolan medeniyette reformist fikirlerle yenilikler getirme düşüncesine girişmişlerdir. Bu girişimin batıda uygulama alanı bulup doğuda aynı konsensusu yakalayamamasının sebebi; düşünürlerin başarısızlıkları değil, dili kullanma yönteminin kısıtlılığı ve dil etrafında konumlanmış ideolojik siyasi güçlerin varlığıdır. Grek düşüncesinde Platon'un ve Aristoteles'in kurduğu dilsel gramatik kalıplar tartışılabilirken aynı şeyi İslam düşüncesinde Halil ibn Ahmed el-Ferahidi tarafından kurulan gramatik yapının tartışılabilirliği için söyleyemiyoruz. Bu açıdan medeniyeti inşa rolünü üstlenen toplum, din, sanat, felsefe, bilim ve dil içinden çıkan ve yeni bir egemen olarak kendini var eden din dilinin, değişken olmayan, kendi kabuğuna mahkum olarak telakki edilmesi kısır bir ideolojinin söyleminden başka bir şey değildir. Bu söylemin farklılıkları ve bu söylemin farklılıklarının irdelenmesi; din dilinin medeniyetin inşasında ne derece etkin olacağının cevabı olacak kanısındayız.

Anahtar kelimeler: Din Dili, Nasr Hamid Ebu Zeyd, Dil Felsefesi, Dil-Din-Kültür ilişkisi, Yenilik, Yenilenme.

**THE ROLE OF THE LANGUAGE OF RELIGION AND RELIGION IN THE
CONSTRUCTION OF CIVILIZATION**

Abdullah BASMACI

Society, culture and language are subject to change. The fact that the language used in religious matters is controversial. In this context, Nasr Hamid Ebu Zeyd, the contemporary thinker who redefined the language of religion, improved the idea of novelty upheld by Muhammed Abduh and Emin el-Huli and offered a number of parameters, in the course of building up a civilization, which will root out conflicts that might arise concerning terms used in religious arguments. In the light of these parameters, what is the language of religion? What is the function of the language of religion? What is the meaning of the language of religion? Is the relationship between religion and language grammatical or lexical? What is the role of the language of religion? To deal with these questions, the contemporary of Nasr Hasan Hanifi, Muhammed Abid el-Cabiri and Muhammed Arkoun all set out to come up with novelties and reformist ideas with a new concept of the language of religion in the existing civilization in the Arabian Peninsula, listing the need for a reform in society, language and the language of religion. The reason this attempt found ground in the west but failed in the east is not because of the inefficiency of the thinkers, but due to the restriction on the methods of usage of the language and the pressure of the political and ideological forces. While we can argue the religious language grammatical structure established by Plato and Aristotle in Greek context, we cannot argue that the same approach works for the language structure established by Halil ibn Ahmed el-Ferahidi in the Islamic context. In this respect, the idea that the language of religion which is generated through society, religion, art, philosophy, science and language and which arises as a sovereign being and the idea that religious language is a static concept that does not change is nothing but a dogmatic way of thinking. By investigating the differences of these arguments and by determining the extent, the context and the manner of innovation, we are of the opinion that we will find the answer to how effective the language of religion is in the religious arguments.

Key words : Language of Religion, the Philosophy of Religion, Language-religion-culture relationship, innovation, up-to-dateness.

ASTROLOJİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI (FELSEFİ BİR ANALİZ DENEMESİ)

Hakan YAPICI

Necmettin Erbakan Üniversitesi

hakanyapici10@gmail.com

Astroloji tarihin her döneminde ve her toplumda kendisine muhatap bulabilme yönüyle evrensel bir nitelik taşımaktadır. Astroloji ile ilgili görüşler ise her dönemde ve her toplumda farklılık gösterse de en önemli tartışma, onun bilimsel olup olmadığı ve ona inanılması ya da inanılmaması gerektiği ile ilgilidir. Makale içerisinde bu tartışmalara değinilecek olsa da astrolojinin bilimselliği ya da inanılabilirliği hakkında olumlu – olumsuz bir kanaat ortaya konmayacaktır. Çünkü herhangi bir ispata ya da çürütmeye sahip olmayan bir konu hakkında kanaat bildiren argümanlar zannîdir ve mantık hatası içerir.

Günümüzde astroloji, genellikle günlük, haftalık, aylık hatta yıllık burç yorumları ve burç özellikleri formlarıyla akıllarda canlanmaktadır. Ancak bu formlardan ayrı olarak astrolojinin tarihi ve geleneksel bir niteliği vardır. Bu açıdan astroloji İhsan Fazlıoğlu'na (2015: 163) göre çift taraflı bir şekilde ele alınmalıdır: İşlevsel olmadığı için unutulmuş ölü tarafı ve canlılığını sürdüren güncel tarafı. Bu makalede terk edilmiş astrolojiden hareketle güncel astroloji ile ilgili değerlendirmelerde bulunulacaktır. Astrolojinin tarihsel çizgide İslam düşüncesine denk düşen dönemi üzerinde ayrıca durulacak ve bu dönemin günümüz astrolojisine sirayeti, etkisi ya da etkisizliği ele alınacak, astrolojinin İslam düşüncesindeki rolünün bugün de gündeme getirilebilirliği ve gündemde tutulabilirliği sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam düşüncesi, modern düşünce, astroloji, burçlar.

ASTROLOGY'S YESTERDAY, TODAY AND TOMORROW
(EXPERIMENT OF A PHILOSOPHICAL ANALYSIS)

Hakan YAPICI

Astrology has a universal qualification with characteristic ability to find collocutor itself in every period of history and in every society. While the views on astrology differ in every period and in every society, the most important discussion is whether it is scientific and whether it should be believed or not believed. Although these discussions will be mentioned in the article, there will be no positive or negative opinion about the scientificness or credibility of astrology. Because the arguments that convey opinion about a subject that does not have any proof or refuting are conjecture and contain a logic error.

Today usually, astrology is revived in mind, with daily, weekly, monthly even annual horoscope interpretations and horoscope features forms. However, apart from these forms, there is a historical and traditional character of astrology. In this respect, astrology should be approach bivious with respect to Ihsan Fazlioglu (2015: 163): the forgotten dead side because it is not functional, and the current side which sustains its vitality. In this article, current astrology will be evaluated with movement from abandoned astrology. Also will be emphasized on astrology in Islamic thought, will be discussed the influence to modern-day astrology of modern period, the effect or ineffectiveness, will be questioned revive possibility and keep on the agenda possibility the role of astrology in Islamic thought even today.

Keywords: Islamic thought, modern thought, astrology, horoscopes.

